

☞ **ข้อมใหญ่** - กองทัพเรืออัญเชิญเรือพระที่นั่งสุพรรณหงส์ ในการซ้อมเสมือนจริงแม่น้ำเจ้าพระยา จากกรมอุทกหาร เรือธนบุรีไปเทียบท่าราชวรดิฐ เพื่อเตรียมพร้อมในการพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ระหว่างวันที่ 4-6 พ.ค.2562

เปิดขึ้นรถไฟฟร้อมราชพิธี4-6พค.

ทุกสาย-ทั่วประเทศ จัดรถบัสดีก800คัน

เปิดให้ขึ้นฟรีรถไฟฟ้า 3 เข้ากรุงเทพ
มหานคร จากทุกสายทั่วประเทศ กอร.พระราช
พิธีอำนวยความสะดวก ☐ อ่านต่อหน้า 11

● ราชพิธี ☐ ต่อจากหน้า 1

แก่ประชาชนที่จะเดินทางมาร่วมพระราชพิธี
พระบรมราชาภิเษก ระหว่างวันที่ 4-6 พ.ค.
คาดมีจำนวนนับหมื่นคนใช้บริการ นอกจากนี้
ยังเตรียมรถบัสดีก 800 คัน สำหรับรองรับ
ประชาชนอีกประมาณ 5 พันจากทั่วประเทศ
ที่จะเดินทางในวันที่ 5 พ.ค. มหาดไทยเชิญชวน
ร่วมกิจกรรมในแต่ละจังหวัดช่วงพระราชพิธี
ต่อเนื่องกัน ไปตั้งแต่วันที่ 2-6 พ.ค.ตั้งแต่
ดักบาตรทำบุญ เปิดกรวยถวายราชสักการะ
เบื้องหน้าพระบรมฉายาลักษณ์ และรับชม
ถ่ายทอดสดพระราชพิธีทางโทรทัศน์รวมการ

เฉพาะกิจ ทุกวัน
เมื่อวันที่ 30 เม.ย. ที่พระลานพระราชวัง
ดุสิต นางศิลปสวย ระวีแสงสูรย์ ปลัด
กรุงเทพมหานคร ตรวจความเรียบร้อยการ
ตกแต่งต้นไม้และไม้ดอกไม้ประดับในเส้น
ทางเสด็จพระราชดำเนินเลียบพระนคร ใน
เส้นทางขบวนพยุหยาตราทางสถลมารคและ
สถานที่สำคัญ เนื่องในโอกาสสมหามงคลงาน
พระราชพิธีบรมราชาภิเษก เริ่มตั้งแต่ บริเวณ
ถนนราชดำเนินนอก ถนนราชดำเนินกลาง
และถนนราชดำเนินใน โดยมี นางวิภารัตน์
ไชยานุกิจ รองปลัดกรุงเทพมหานคร ร่วม
ลงพื้นที่ด้วย

ผู้สื่อข่าวรายงานว่า ปลัดกทม. และรองปลัด
กทม. ได้ร่วมกับจิตอาสาจัดวางต้นไม้ ดอกไม้
สด ในส่วนที่ขาด รวมถึงซ่อมแซมในส่วน
ที่แล้วเสร็จ แต่เกิดการชำรุดเสียหาย บริเวณ
พระลานพระราชวังดุสิต ลานพลับพลามหา
เจษฎาภิเศก และพระแม่ธรณีบีบมวยผมให้
สมบูรณ์ด้วย

นางศิลปสวยกล่าวว่า แนวคิดการจัด
ประดับตกแต่งไม้ดอกไม้ประดับในเส้นทาง
และสถานที่สำคัญ เนื่องในพระราชพิธีบรม
ราชาภิเษก ได้ออกแบบประยุกต์จากลายไทย
มาปรับใช้ให้เป็นพรมดอกไม้ที่มีลวดลาย
และประดับกล้ายไม้บริเวณรอบต้นไม้ ตั้งแต่
ถนนราชดำเนินนอก ราชดำเนินกลาง
ราชดำเนินใน พระลานพระราชวังดุสิต
อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย สะพานข้าม ถนน
สนามไชย ถนนท้ายวัง ถนนมหาธาตุ ถนน
เทืองนคร ถนนอัยยรักษ์ ถนนบำรุงเมือง
บริเวณวัดสุทัศน์เทพวรารามราชวรมหาวิหาร
วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร
วัดราชบพิธสถิตมหาสีมารามราชวรวิหาร
และวัดบวรนิเวศราชวรวิหาร โดยใช้ไม้ดอกไม้

เบื้องหน้าพระฉายาลักษณ์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และร่วมรับชมการถ่ายทอดสดของโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทย พร้อมกันกับกรุงเทพมหานคร ณ ศาลากลางจังหวัด หรือสถานที่ที่จังหวัดกำหนด โดยผู้เข้าร่วมพิธี/ผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นจิตอาสา แต่งกายด้วยชุดจิตอาสา สำหรับประชาชนทั่วไป แต่งกายด้วยชุดสุภาพ/สวมเสื้อสีเหลือง

วันที่ 6 พ.ค. พิธีเปิดกรวยถวายราชสักการะเบื้องหน้าพระบรมฉายาลักษณ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในพิธีถวายพระพรชัยมงคล โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน และร่วมรับชมการถ่ายทอดสดของโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทย พร้อมกันกับกรุงเทพมหานคร ณ ศาลากลางจังหวัด หรือสถานที่ที่จังหวัดกำหนด

รวมมหาดไทยกล่าวว่า งานราชพิธีฯ จะถ่ายทอดสดไปยังทุกพื้นที่ทั่วประเทศเพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม ส่วนประชาชนต่างจังหวัดที่ต้องการถวายพระพรในพื้นที่ก็จะจัดสถานที่ รวมถึงการทำบุญไว้ให้ ซึ่งแต่ละจังหวัดจะเป็นผู้รับผิดชอบเอง ส่วนประชาชนต่างจังหวัดที่ต้องการเดินทางมาร่วมงานพระราชพิธีในกทม. กระทรวงมหาดไทยจะรับผิดชอบเช่น การจัดรถอำนวยความสะดวก อาหาร และการประชาสัมพันธ์ว่าจะต้องดูแลในลักษณะ ทั้งนี้ จะมีการประชุมในรายละเอียดในวันก่อนจะสรุปวางแผนงาน เตรียมอำนวยความสะดวกประชาชนอย่างไร

พล.อ.อนุพงษ์กล่าวว่า การดำเนินการเฉลิมพระเกียรติในช่วงเวลาดังกล่าว รัฐบาลได้สนองพระราชโอรชบายสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเรื่องจิตอาสา ซึ่งกระทรวงมหาดไทยโดยทุกจังหวัดจะขับเคลื่อนกิจกรรมใน 3 โครงการไปพร้อมกันคือ โครงการ 1 จังหวัด 1 ถนนเฉลิมพระเกียรติ โครงการฟื้นฟูพัฒนาลำน้ำคูคลอง เพื่อสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิต และโครงการสวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติเนื่องในโอกาสมหามงคลพระราชพิธีบรมราชาภิเษก เช่น โครงการถนน 1 จังหวัด 1 เส้นทาง ที่ให้จิตอาสา ในพื้นที่ช่วยกันพัฒนาพื้นที่ของตนเอง

เมื่อเวลา 10.00 น. ที่กองทัพเรือ ได้จัดซ้อมใหญ่การอัญเชิญเรือพระที่นั่งสุพรรณหงส์ จากอู่หมายเลข 1 อุทการเรือธนบุรี กรมอุทการเรือ ไปจอดบริเวณท่าราชวรดิฐ ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกฯ ที่จะมีขึ้นระหว่าง

วันที่ 4 - 6 พ.ค. จากนั้นจะใช้ในการเสด็จพระราชดำเนินเลียบพระนคร โดยขบวนพยุหยาตราทางชลมารค ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดในช่วงเสด็จพระราชดำเนินไปในพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายผ้าพระกฐิน ที่วัดอรุณราชวราราม ในช่วงปลายเดือนค.ค. โดยกองทัพเรือได้จัดฝึกซ้อมฝีพายเรือพระที่นั่งสุพรรณหงส์ ณ อู่หมายเลข 1 อุทการเรือธนบุรี กรมอุทการเรือ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพ ก่อนจะอัญเชิญไปจอดบริเวณท่าราชวรดิฐ เป็นการถวายพระราชพิธีในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก

ผู้สื่อข่าวรายงานว่าในส่วนของการกองทัพเรือได้เตรียมการจัดเรือพระที่นั่งสุพรรณหงส์เทียบท่าราชวรดิฐ ในการพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ระหว่าง 4-6 พ.ค. และจัดเรือพระราชพิธี จำนวน 52 ลำ ในงานพระราชพิธีเสด็จพระราชดำเนินถวายผ้าพระกฐิน โดยขบวนพยุหยาตราทางชลมารค ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ในการเสด็จพระราชดำเนินเลียบพระนคร การจัดขบวนพยุหยาตราทางชลมารค ในครั้งนี้ นับเป็นครั้งแรกในรัชสมัยรัชกาลที่ 10

การจัดกำลังพลประจำเรือในงานพระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งนี้ ใช้กำลังพล กองทัพเรือ จำนวน 64 คน ประกอบด้วย ฝีพาย 50 คน นายท้าย 2 คน นายเรือ 2 คน คนถือธงสามชาย 1 คน พลสัญญาณ 1 คน คนเหเรือ 1 คน และคนถือฉัตร 7 คน โดยจะมีการซ้อมย่อย วันที่ 26 เม.ย. ซ้อมใหญ่ วันที่ 30 เม.ย. 62 ทั้งนี้หลังเสร็จสิ้นพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ระหว่าง 4-6 พ.ค. จะอัญเชิญขึ้นเก็บที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเรือพระราชพิธี กรมศิลปากร คลองบางกอกน้อย ในวันที่ 8 พ.ค. เพื่อเตรียมการจัดขบวนเรือพระราชพิธีในการเสด็จเลียบพระนครทางชลมารค พร้อมกับการพระราชพิธีเสด็จพระราชดำเนินถวายผ้าพระกฐิน โดยขบวนพยุหยาตราทางชลมารค ในช่วงปลายปี 2562 ต่อไป

ที่ทำเนียบรัฐบาล พล.ต.อ.วิจิตร ชาญวิดิ ผู้ช่วยโฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี แถลงว่า ครม.มีมติเห็นชอบทบทุนหน่วยงานรับผิดชอบการเสนอขอตั้งงบประมาณการดำเนินโครงการจัดสร้างพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเรือพระราชพิธีไม่มีค่า เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินและหอประชุมอเนกประสงค์นานาชาติ ตามมติศษ. เมื่อวันที่ 2 ก.ค.2557 ตามที่สำนักงานปลัด

สำนักนายกรัฐมนตรี (สปน.) เสนอ ดังนี้

1.งบประมาณโครงการจัดสร้างหอประชุมอเนกประสงค์นานาชาติ เฉลิมพระเกียรติเนื่องในโอกาสมหามงคลพระราชพิธีบรมราชาภิเษก งบประมาณ 4,206 ล้านบาทเศษ เนื่องจาก สปน. ได้มอบให้กองทัพบกเป็นหน่วยเบิกจ่ายแทน และกองทัพบกได้ก่อหนี้ผูกพันไว้แล้ว จึงเห็นควรมอบให้ สปน. เป็นหน่วยงานรับผิดชอบการเสนอขอตั้งงบดังกล่าวต่อไป จนครบวงเงินหรือการก่อสร้างแล้วเสร็จและมอบให้กองทัพบก ซึ่งรับผิดชอบดูแลและใช้ประโยชน์หอประชุมอเนกประสงค์นานาชาติเป็นหน่วยงานเสนอขอตั้งงบบริหารจัดการและบำรุงรักษารายปีต่อไป

2.งบประมาณโครงการจัดสร้างพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเรือพระราชพิธีไม่มีค่าเพื่อประโยชน์ของแผ่นดิน เฉลิมพระเกียรติ เนื่องในโอกาสมหามงคลพระราชพิธีบรมราชาภิเษก งบประมาณ 2,078 ล้านบาทเศษ ประกอบด้วย งบก่อสร้างระยะที่ 1 งบประมาณ 1,277.31 ล้านบาท ซึ่งก่อสร้างตัวอาคารและควบคุมงาน ได้เห็นควรมอบให้ สปน. เป็นหน่วยงานรับผิดชอบการเสนอขอตั้งงบดังกล่าวต่อไปจนกว่าการก่อสร้างพิพิธภัณฑฯ ระยะที่ 1 เสร็จ

ส่วนงบก่อสร้างระยะที่ 2 งบประมาณ 692.10 ล้านบาท ประกอบด้วย ค่าก่อสร้างตกแต่งภายในสำหรับการแสดงองค์ความรู้งานจ้างควบคุมงาน 604.33 ล้านบาท และงบสาธารณูปโภคและภูมิสถาปัตยกรรม 87.76 ล้านบาท ได้เห็นควรมอบหมายให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทส.) เป็นหน่วยงานรับผิดชอบการเสนอขอตั้งงบประมาณ และส่วนสุดท้าย งบบริหารจัดการดูแลพิพิธภัณฑฯ 20 ล้านบาท ได้เห็นควรให้ ทส. ซึ่งรับผิดชอบดูแลพิพิธภัณฑฯ เสนอขอตั้งงบประมาณรายปีต่อไปภายหลังก่อสร้างเสร็จ

วันเดียวกัน นายชูกร ตันชาติพิท เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกากระจายเสียงกิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (เลขาธิการ กสทช.) เปิดเผยว่า สำนักงาน กสทช. เรียกประชุมผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ทุกรายเพื่อหารือเรื่องการเตรียมความพร้อม และตั้งการให้ผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ทุกรายเพิ่มขีดความสามารถในการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ พร้อมทั้งให้ความร่วมมือระมัดระวัง ในการดูแลบำรุงรักษาซ่อมแซม และแก้ไขปรับปรุงโครงข่ายโทรคมนาคม เครื่องโทรคมนาคมและอุปกรณ์

ข่าวสด

Khao Sod
Circulation: 950,000
Ad Rate: 1,550

Section: First Section/หน้าแรก

วันที่: พุธ 1 พฤษภาคม 2562

ปีที่: 29

ฉบับที่: 10381

Col.Inch: 176.70 Ad Value: 273,885

หน้า: 1 (บนขวา), 11

PRValue (x3): 821,655

คลิป: สีสี่

หัวข้อข่าว: เปิดขึ้นรถไฟฟรีรวมราชพิธี4-6พค.

ที่นำมาใช้ในการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่
บริเวณงานพระราชพิธีบรมราชาภิเษก
พุทธศักราช 2562

นายฐากรกล่าวว่า ขณะนี้ผู้ให้บริการ
โทรศัพท์เคลื่อนที่ทุกรายพร้อมให้บริการ
ประชาชนจำนวน 8 แสนคนเศษ ในพื้นที่ทั้ง
6 โชน บริเวณงานพระราชพิธีฯ พร้อมทั้งได้
ให้ผู้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ทุกราย เตรียม
สำรองรถโมบายล์ขยายสัญญาณโทรศัพท์
เคลื่อนที่ไว้ให้พร้อมใช้งานได้ทันที กรณีมี
ประชาชนใช้งานโทรศัพท์เคลื่อนที่เกินกว่า
จำนวน 8 แสนคนเศษที่เตรียมรองรับไว้
นอกจากนั้น สำนักงาน กสทช. จะทำการตรวจ
สอบคุณภาพสัญญาณการให้บริการโทรศัพท์
เคลื่อนที่ในระหว่างช่วงเวลาดำเนินงานพระราชพิธีฯ
พร้อมทั้งให้ศูนย์สายลม สำนักงาน กสทช.
และเครือข่ายนักวิทยุสมัครเล่น เตรียมพร้อม
ประสานงานเพื่อคอยให้ความช่วยเหลือและ
อำนวยความสะดวกให้กับประชาชนด้วย

ประดับดอกไม้ตลอด 7 กม. เหลืองอร่าม

เส้นทางเสด็จฯ-บรมราชาภิเษก ซ่อมใหญ่ฝายเรือสุพรรณหงส์

ตระการตา กองทัพเรือจัดซ่อมใหญ่'เรือพระที่นั่งสุพรรณหงส์' ปชช. ชื่นชม สดุดความ เติร์มเทียบท่าราชวรดิฐ 4 พ.ค. บัวแก้วแจ่งเชิญ ทูตร่วมพระราชพิธี-เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท (อ่านต่อหน้า 5)

ประดับ - นางศิลปสวย ระวีแสงสูรย์ ปลัดกรุงเทพมหานคร และคณะตรวจความพร้อม การประดับดอกไม้ตลอดเส้นทางถนนราชดำเนิน เพื่อความสวยงามในงานพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ที่ได้ต้นกล้า บริเวณสะพานผ่านพิภพลีลา เมื่อวันที่ 30 เมษายน

ต่อจากหน้า 1

ราชาภิเษก

ทร.ซ่อมใหญ่เชิญเรือสุพรรณหงส์

เมื่อวันที่ 30 เมษายน กองทัพเรือ จัดให้มีการซ่อมใหญ่การเชิญเรือพระที่นั่งสุพรรณหงส์จาก อุทยานเลข 1 อุทยานเรือธนบุรี กรมอุทยานเรือ ไปจอดบริเวณท่าราชวรดิฐ ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก พุทธศักราช 2562 ที่จะขึ้นระหว่างวันที่ 4-6 พฤษภาคม และใช้ในการเสด็จพระราชดำเนินเสียบพระนครโดยขบวนพยุหยาตราสถลมารค ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดในช่วงเสด็จฯไป ในพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายผ้าพระกฐิน ณ วัดอรุณราชวราราม ในช่วงปลายเดือนตุลาคม

ผู้สื่อข่าวรายงานว่า ในการชักซ่อมใหญ่ครั้งนี้ พล.ร.ต.มาศพันธุ์ ดาวราม เจ้ากรมการขนส่งทหารเรือ ผู้อำนวยการซ่อมใหญ่ คอยกำกับดูแล มี น.อ.เกษม เอี่ยมสุพันธ์ นายเรือพระที่นั่งสุพรรณหงส์ นำกำลังพลประจำเรือหัวแม่ย่านาง จากนั้นเคลื่อนเรือพระที่นั่งสุพรรณหงส์ ออกจากอุทยานเรือธนบุรี ไปยังท่าราชวรดิฐ ระยะทางประมาณ 100 เมตร ซึ่งมีการชักซ่อมทั้งการเทียบเรือ แบบทวนน้ำ และตามน้ำ ไปจนถึงการนั่งประจำเรือ โดยได้ชักซ่อมจนถึงเวลา 13.30 น.

เตรียมเทียบท่าราชวรดิฐ 4 พ.ค.

ทั้งนี้ ในวันที่ 4 พฤษภาคม เวลา 11.00 น. จะนำเรือพระที่นั่งสุพรรณหงส์เทียบท่าราชวรดิฐ เป็นเครื่องประกอบพระราชอิสริยยศ ขบวนเรือจะนำเรือเทียบที่ท่าราชวรดิฐ เมื่อเรือเทียบกับโป๊ะเรือแล้ว พนักงานรับเชือกจะนำเชือกไปผูกกับโป๊ะเรือ ก่อนที่

ทาง Facebook เพจ NAP KRABI HOTEL และอีเมล info@napkrabihotel.com หรือ โทร 0-7565-2982-3 ตั้งอยู่ที่ถนนเพชรเกษม ต.กระบี่น้อย อ.เมือง จ.กระบี่

ยอดล้งดอกดาวเรืองนับล้านต้น

ผู้สื่อข่าวรายงานว่า อ.ภูเรือ จ.เลย เป็นพื้นที่ปลูกไม้ดอกไม้ประดับแหล่งใหญ่แห่งหนึ่งของประเทศ ในช่วงนี้เกษตรกรที่ปลูกดอกดาวเรืองมีความคึกคักเป็นพิเศษ เพราะมียอดล้งเข้ามาอย่างต่อเนื่องนับล้านต้น มีการขนส่งดอกดาวเรืองในแต่ละวันไม่น้อยกว่า 10 คันรถ เนื่องด้วยทั้งหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ประชาชนทั่วไป แห่จองต้นดาวเรืองเพื่อนำไปประดับบ้านเรือน สำนักงาน และตกแต่งในที่สาธารณะ รับงานพระราชพิธีบรมราชาภิเษก

นายสมศักดิ์ ทองวัตร เจ้าของแปลงดอกดาวเรือง อ.ภูเรือ กล่าวว่า ในช่วง 2 เดือนที่ผ่านมา เกษตรกรได้เตรียมปลูกดาวเรือง โดยรวมกลุ่มกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนดาวเรืองภูเรือเพื่อเตรียมไว้จำหน่าย และนำไปประดับในช่วงงานพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ขณะนี้ชาวสวนต่างทยอยส่งผู้ล้งจองเข้ามาทั่วประเทศ และส่งขายต่อไปยังลูกค้าในกรุงเทพฯ เพื่อนำไปประดับสำนักงานเขตต่างๆ และวัดพระแก้ว วัดราชบพิธฯ ส่งไปแล้วกว่าล้านต้น แต่เกษตรกรรวมกันปลูกที่คาดว่าจะยอดล้งขึ้นจะถึง 2 ล้านต้น แต่ยอดล้งที่ส่งเข้ามายังอยู่ประมาณ 1 ล้านต้น โดยขายส่งต้นละ 7 บาท

สมุทรสงครามร่วมสร้างขั้ว

ที่บริเวณหน้าศาลากลางจังหวัดสมุทรสงคราม นายพิสิฐ เสือสมิง นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสงคราม นำเจ้าหน้าที่จากกองช่างกว่า 30 คน เร่งจัดสร้างขั้วเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในงานพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ระหว่างวันที่ 4-6 พฤษภาคม 2562 โดยออกแบบจากกรมโยธาธิการและผังเมือง ขนาดกว้าง 6.20 เมตร ยาว 23 เมตร สูงจากฐานถึงยอด 11.30 เมตร เป็นฐานคอนกรีต โครงสร้างเหล็ก ปิดและ

ตกแต่งด้วยไม้อัด ทาสีเหลือง ซึ่งเป็นสีประจำพระชนมวาร ตรงกลางเป็นพระฉายาลักษณ์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขนาบด้วยฉัตร 7 ชั้น และพานพุ่มเงินพุ่มทอง ทั้งนี้ การจัดสร้างดังกล่าว การติดตั้งดังกล่าวแล้วเสร็จไปกว่า 50 เปอร์เซ็นต์แล้ว โดยเฉพาะโครงสร้างเสร็จสมบูรณ์แล้ว เหลือการติดไม้อัด และตกแต่งตามแบบให้สมพระเกียรติ ซึ่งจะเร่งให้เสร็จภายในวันที่ 2 พฤษภาคม

ถวายบาตรใหญ่วัดดังสงขลา

ที่ จ.สงขลา เครือข่ายภาคประชาชนในนามศูนย์สวัสดิการประชาชนจังหวัดสงขลา ได้นำบาตรสเตนเลส ขนาดใหญ่ 16 นิ้ว มาถวายพระครูวิจิตรธรรมโชติ เจ้าคณะอำเภอเมืองสงขลาและเจ้าอาวาสวัดแหลมทราย เพื่อเป็นบาตรตัวอย่างในการดำเนินการโครงการถวายบาตรขนาดใหญ่เฉลิมพระเกียรติ 45 วัดในอำเภอเมืองสงขลา เพื่อร่วมถวายเป็นพระราชกุศลและเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสปีมหามงคล พระราชพิธีบรมราชาภิเษก

นายสัญญา วัชรพันธุ์ ประธานศูนย์สวัสดิการประชาชนจังหวัดสงขลา กล่าวว่า สำหรับโครงการนี้ได้แนวคิดมาจากการเข้าวัดทำบุญ โดยเฉพาะในวันพระใหญ่ หรือวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา จะมีชาวพุทธนำภัตตาหารมาถวายพระสงฆ์จำนวนมาก และจะมีการตักบาตร หรือแบ่งข้าวสำหรับฉันภัตตาหาร ในบาตรพระขนาดเล็กบ้าง ในกะละมังบ้าง ดูแล้วไม่เรียบร้อยสวยงาม จึงได้สั่งทำบาตรสเตนเลส ขนาดใหญ่ 16 นิ้ว ราคาใบละ 14,000 บาท เพื่อถวายวัด และหากทั้ง 45 วัด ใช้บาตรขนาดใหญ่รูปแบบเดียวกันจะเกิดความงดงาม และแบ่งบานในจิตใจของชาวพุทธ ขณะนี้อยู่ระหว่างการระดมเงินจากผู้มีจิตศรัทธาร่วมโครงการ คาดว่าจะแล้วเสร็จในไม่ช้า และจะถวายบาตรขนาดใหญ่ในช่วงสัปดาห์วิสาขบูชา และยังได้ร่วมถวายเป็นพระราชกุศล และเฉลิมพระเกียรติ ในหลวงรัชกาลที่ 10 ในปีมหามงคลนี้ด้วย

กสทช.สั่งบ.มือถือรองรับช่วงพิธี

นายฐากร ตัณฑสิทธิ์ เลขาธิการคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) เปิดเผยว่า ได้เรียกประชุมผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ (โอเปอเรเตอร์) ทุกราย เพื่อย้ำเรื่องการเตรียมความพร้อมและสั่งการให้โอเปอเรเตอร์ทุกรายเพิ่มขีดความสามารถในการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ พร้อมทั้งให้เพิ่มความระมัดระวังในการดูแลบำรุงรักษา ซ่อมแซม และแก้ไขปรับปรุงโครงข่ายโทรคมนาคม เครื่องโทรคมนาคมและอุปกรณ์ ที่นำมาใช้ในการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่บริเวณงานพระราชพิธีบรมราชาภิเษก พุทธศักราช 2562 ซึ่งทุกค่ายพร้อมให้บริการผู้ใช้งานกว่า 8 แสนคน ในพื้นที่ทั้ง 6 โซน บริเวณงานพระราชพิธี พร้อมทั้งได้ให้ผู้บริการเตรียมสำรองรถโมบายขยายสัญญาณโทรศัพท์เคลื่อนที่ไว้ให้พร้อมใช้งานได้ทันที กรณีมีประชาชนใช้งานโทรศัพท์เคลื่อนที่เกินกว่า 8 แสนคน ที่เตรียมรองรับไว้ นอกจากนั้น กสทช.จะตรวจสอบคุณภาพสัญญาณการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ในช่วงช่วงเวลางานพระราชพิธี พร้อมทั้งให้ศูนย์สายลม สำนักงาน กสทช. และเครือข่ายนักวิทยุสมัครเล่น เตรียมพร้อมประสานงานเพื่อคอยให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนด้วย

TRADETalk

tradetalk@bangkokpost.co.th, tradetalkpost@gmail.com

MQDC shows security robot to minister at 5G event:

Dr Mahisorn Wongphati (left), Chief Technology Officer, Obodroid Corporation, welcomed Dr Pichet Durongkaveroj (2nd left), Minister of Digital Economy & Society, General Sukit Khamasundara (2nd right), Acting Chairman, Office of The National Broadcasting & Telecommunications Commission (NBTC), and Assoc Prof Dr Natcha Thawesaengskulthai (right), Vice President, to Obodroid's booth at an event at Chulalongkorn University to promote robotics and 5G technologies.

ตลาดสื่อสารสะพัด6.3แสนล้าน นโยบายรัฐ-พฤติกรรมคนหนุน

กรุงเทพธุรกิจ • ศูนย์ข้อมูล-ฝ่ายวิจัย

โทรคมนาคม กสทช. แจงตัวเลขผลสำรวจข้อมูลมูลค่าตลาดสื่อสาร การใช้อินเทอร์เน็ตหวังสร้างเป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ ชี้ปีนี้ตลาดรวมสื่อสารทั้งหมดมียอดสะพัดกว่า 629,673 ล้านบาทโตจากปี 61 รว 2.57% รวมทั้งตลาดดีไวซ์และเซอร์วิสชี้ได้แรงหนุนจากเน็ตช่ายขอบ-เน็ตประชารัฐ ด้านผู้ใช้อินเทอร์เน็ตปี 62 คาดทะลุ 50.8 ล้านคน ขณะที่ผู้ใช้งานมือถือพุ่ง 121.53 ล้านเลขหมาย

ตลาดสื่อสาร (Communication Market) เป็นตลาดที่มีความสำคัญต่อประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ และสังคมเนื่องจากทุกภาคส่วน หรือแม้แต่การใช้ชีวิตประจำวันทั่วไปจำเป็นต้องมีการติดต่อสื่อสารอย่างต่อเนื่อง ขณะที่ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสื่อสารทำให้รูปแบบการสื่อสารปัจจุบันและอนาคตเปลี่ยนไปอย่างมีนัยสำคัญ

อ่านต่อหน้า 4

ต่อจากหน้า 1

ตลาดสื่อสาร

สะท้อนให้เห็นถึงมูลค่าตลาดที่ยังมีแนวโน้มเติบโตได้อีกมหาศาล

นายรัฐธีร์ รังสิกุลวัฒน์ ผู้อำนวยการศูนย์ข้อมูลและวิจัยเศรษฐกิจโทรคมนาคม สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ในฐานะผู้ให้ใบอนุญาตและกำกับดูแลผู้ประกอบการในตลาดสื่อสาร ได้เห็นถึงประโยชน์ของการจัดทำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตลาดสื่อสาร จึงได้ทำโครงการศึกษาและสำรวจข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตลาดสื่อสารมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2555 เพื่อให้สอดคล้องแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ต้องการเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศ

มูลค่าตลาดสื่อสารปี62พุ่ง6.3แสนล.

สำหรับภาพรวมของตลาดสื่อสาร

ของประเทศไทย (รวมตลาดอินเทอร์เน็ต) จากผลสำรวจและการวิเคราะห์ข้อมูลของทีปรีจากศูนย์วิจัยและพัฒนาระบบสารสนเทศระหว่างประเทศ พบว่าตลาดสื่อสารในปี 2561 มีมูลค่า 613,920 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2560 รว 2.23% โดยมูลค่าตลาดสื่อสารแยกออกเป็น 2 ตลาดได้แก่ 1.ตลาดอุปกรณ์สื่อสาร ประกอบด้วยเครื่องรับโทรศัพท์ประจำที่ และโทรศัพท์มือถือ, อุปกรณ์โครงข่ายหลัก (คอร์เน็ตเวิร์ก), อุปกรณ์สื่อสารไร้สาย

2.ตลาดบริการสื่อสาร ประกอบด้วยบริการโทรศัพท์พื้นฐานประจำที่, บริการโทรศัพท์มือถือ, บริการอินเทอร์เน็ตประจำที่ (ฟิกซ์ บรอดแบนด์), บริการโทรศัพท์ระหว่างประเทศ และบริการสื่อสารข้อมูล โดยมูลค่ารวมตลาดสื่อสารสิ้นปี 2562 นี้ คาดว่าจะอยู่ที่ 629,673 ล้านบาท ยังมีทิศทางบวกโดยน่าจะเติบโตได้ราว 2.57% มาจากตลาดบริการสื่อสารราว 366,229 ล้านบาท และตลาดอุปกรณ์สื่อสาร 263,444 ล้านบาท

ทั้งนี้ปัจจัยบวกที่ผลักดันตลาดปีนี้มาจากนโยบายภาครัฐที่เข้ามาส่งเสริมให้เกิดความเท่าเทียมกันในการเข้าถึงการสื่อสาร เช่น โครงการเน็ตช่ายขอบ โครงการเน็ตประชารัฐ การส่งเสริมให้ไทยเข้าสู่ดิจิทัลเต็มตัว นอกจากนี้พฤติกรรมผู้บริโภคที่ปรับเปลี่ยน และหันมาใช้สื่อออนไลน์มากขึ้น ทั้งการดำเนินธุรกิจ และการใช้ชีวิตประจำวัน การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภค เช่น ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่แทนโทรศัพท์ประจำที่ รวมถึงการทำธุรกรรมออนไลน์มากขึ้น

อย่างไรก็ดี การลงทุนในตลาดอุปกรณ์สื่อสารยังมีทิศทางเป็นบวกต่อไป สิ่งสำคัญคือการผลักดันโครงการระบบสายเคเบิลใต้น้ำ เกาะสมุย และเกาะเต่า และการลงทุนของหน่วยงานภาคเอกชนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการรองรับการใช้งานอินเทอร์เน็ต รวมทั้งการลงทุนเพื่อให้บริการสื่อสารข้อมูล เช่น ดาต้าเซ็นเตอร์ คลาวด์เซอร์วิส ที่คาดว่าจะตลาดที่มีความต้องการเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะ

ในภาคธุรกิจ นอกจากนี้ผู้บริโภคมีพฤติกรรมในการใช้โทรศัพท์มือถือเปลี่ยนจากพีเอเจอร์ โฟนมาใช้สมาร์ตโฟนแทน

ขณะที่ปัจจัยที่จะส่งผลต่อตลาดในปีนี้เป็นภาวะการแข่งขันที่ค่อนข้างรุนแรง เช่น แบนด์วิธมากขึ้น ราคาเท่าเดิม การลดราคาอุปกรณ์ตามแพคเกจบริการที่ใช้ รวมไปถึงเศรษฐกิจไทยมีแนวโน้มโตในอัตราที่ลดลง ขณะที่ทิศทางการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีไปยุคหน้ามีความชัดเจน แต่ยังคงประกอบในการนำมาให้บริการเชิงพาณิชย์ยังไม่มีความพร้อม เช่น ไม่มีแอปพลิเคชัน การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภคเป็นการติดต่อสื่อสารในรูปแบบของไอโอที

ตลาดมือถือ2.5แสนล.-ยอดใช้เน็ต50ล.คน

“จากการเติบโตของตลาดโทรศัพท์มือถือ ทั้งจากการประมูลใบอนุญาตใหม่ ช่วง 2 ปีที่ผ่านมา และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภคทั้งการใช้งานดาต้า โซเชียล เน็ตเวิร์ค หรือการใช้งานบนแอปพลิเคชันที่เป็นบริการ (ไอที) ส่งผลให้มูลค่าตลาดรวมอุตสาหกรรมโทรศัพท์มือถือปีนี้ จะอยู่ที่ 257,522 ล้านบาท โตจากปีก่อนหน้าที่ 251,241 ล้านบาท แบ่งเป็นยอดรายได้จากส่วนบุคคล 82.5% และนิติบุคคล 17.5%”

ขณะที่มีจำนวนการจดทะเบียนการใช้โทรศัพท์มือถือปี 2560 กับสำนักงานกสทช. เท่ากับ 121.53 ล้านเลขหมาย

นายรัฐธีร์ กล่าวต่อว่า การสำรวจข้อมูลอินเทอร์เน็ตประเทศไทย พบผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งในตลาดอินเทอร์เน็ตประจำที่ และเคลื่อนที่โดยปี 2561 คนไทยใช้อินเทอร์เน็ตรวม 47.45 ล้านคน เพิ่มขึ้นจากปี 2560 กว่า 5% และคาดว่าในปี 2562 จะเพิ่มขึ้นในอัตราใกล้เคียงกันอยู่ที่ 5.5% คิดเป็น 50.8 ล้านคน

ขณะที่ ปริมาณอินเทอร์เน็ตแบนด์วิธของผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตในไทย พบว่าในปี 2561 ปริมาณแบนด์วิธภายในประเทศเท่ากับ 7,863.25 Gbps เพิ่มขึ้นจากปี 2560 มากกว่า 49% ส่วนปี 2562 นี้ ปริมาณการใช้รวมน่าจะอยู่ที่ 9,718.45 Gbps ส่วนปริมาณแบนด์วิธที่เชื่อมไปต่างประเทศในปีนี้น่าจะอยู่ที่ 9,055.88 Gbps

TECHNOLOGY

Communications market to reach B629bn

Single-digit growth over next few years

SUCHIT LEESA-NGUANSUK

Despite political uncertainty and slowing growth, Thailand's communications market is expected to continue growing 2.57% in 2019 to reach 629 billion baht, up from 2.23% in 2018, thanks to government policies and changes in consumer behaviour, according to a study by the Centre for International Research and Information (CIRI).

However, 5G is not expected to have much impact this year and probably will not be widely available until 2021, as mobile operators still have 4G capacity and lack use cases for 5G.

"Thailand's communications market will grow in single digits over the next few years until new technology such as 5G arrives," said Nittaya Soonthonsiripong, the director of the CIRI. "The economy is growing slowly and competition is intense, limiting price increases even as costs rise for higher-speed connections and consumer use of over-the-top services."

The survey covered the national communications market and internet users in 2018 and 2019 and was commissioned by the National Broadcasting and Telecommunications Commission (NBTC).

Of the 629 billion baht projected for

MARKET VALUE IN THAILAND

Unit: Billion baht	2015	2016	2017	2018	2019 forecast
 Mobile phone, smartphone, handset phone	103.7	110	120	117	122
 Overall communication market	535.9	577.3	600.5	613.9	629.6
 Communication services market	309.4	330.8	339.1	357	366.2
 Communication equipment market	226.5	246.5	261.3	256.9	263.4

Source: Centre for International Research and Information

BANGKOK POST GRAPHICS

The economy is growing slowly and competition is intense, limiting price increases even as costs rise.

NITTAYA SOONTHONSIRIPONG
Director, CIRI

this year, 366 billion is from communication services and 263 billion from communications equipment.

The growth will come from continued spending on government projects, the broadband village scheme and replacement purchases of smartphones.

In the communication equipment market (fixed telephone, mobile phones, core network equipment, cables, access equipment and wireless equipment), mobile phones account for 122 billion baht in 2019 with growth of 3.98% as users need to upgrade to higher-performing smartphones.

In 2018, the mobile phone market contracted 2.5% for the first time to 117 billion baht as the economic downturn caused consumers to slow purchases of

new devices.

Inside the communication service market, the largest sub-market is wireless service accounts, which grew by 257 billion baht or 2.4% in 2019 from 251 billion baht in 2018. This growth was due to competition in data price plans (non-voice) to attract users to change from prepaid to postpaid and consumers using more mobile data.

Fixed broadband grew at 4.7% to 79 billion baht from 75 billion in 2018 as AIS offered bundled packages to compete with True.

Data communication services, composed of leased line, data centres and cloud services, grew to 16 billion baht from 15.4 billion baht in 2019, mainly due to the increasing popularity of cloud storage.

International calling service (IDD/VoIP international roaming) continued to contract by 12% to 4.8 billion from 5.4 billion in 2018 as consumers used more OTT services instead.

Pipat Prommee, co-researcher on the report, said overall internet users in Thailand on both fixed and wireless broadband this year are expected to reach 50 million, growth of 5.5% from 47.4 million users in 2018.

Thailand's fixed-broadband subscribers are expected to reach 10.17 million, up from 9.23 million in 2018.

"5G still needs time because the high cost of investment, the lack of a business model and the current availability of 4G capacity is still at 50% with a high area of coverage," Mr Pipat said.

The survey, commissioned by the NBTC, covered the national communications market and internet users in 2018 and 2019. 123RF

COMMUNICATIONS MARKET TO CONTINUE MILD GROWTH >> 3B

Communications market to continue mild growth

EQUIPMENT SALES EXPECT SMALL BOOST FROM GOVT INVESTMENT, WHILE NUMBER OF INTERNET USERS TO RISE BY 5.55% IN 2019, STUDY FINDS

SIRIVISH TOOMGUM
THE NATION

THAILAND'S communications market (including that of the internet) is continuing in a positive direction with a forecast market value of Bt629.673 billion, up 2.57 per cent from last year, according to a study from the Centre for International Research and Information (CIRI).

The study found that the communication market in 2018 was worth Bt613.920 billion, an increase of 2.23 per cent from 2017, CIRI director Nittaya Soonthornsiripong said yesterday. The National Broadcasting and Telecommunications Commission (NBTC) hired CIRI to conduct the study.

Factors that support the communication market's growth in recent years included the government policy to promote Thailand as a digital society, and efforts to provide people with equal access to communication services.

The change in consumer behaviour as people turn increasingly to online media in both their work and

home lives is another driving force in the industry's growth.

Not all aspects of the communication market are thriving, however, with the economic slowdown of recent years factoring into a decrease in the communication equipment market. It was worth Bt256.914 billion in 2018, a decrease of 1.70 per cent from 2017.

That decline would have been larger without the government sector's investment in promoting equality of access to communication services, such as through the Village Broadband Internet (Net Pracharat) project.

The CIRI has forecast a rise in investment in the communications equipment market in 2019 of approximately Bt263.444 billion, an increase of 2.54 per cent from 2018.

That increase will largely be driven by government investment in various projects. The private sector is also continuing its investment to boost the efficiency of internet speed and bandwidth, and to provide data communication services (such as Data Centre, Cloud Service), which

have witnessed an increasing demand especially from the business sector.

From the consumer side, behaviour changes to socialise via mobile phones has induced the growth of smartphone demand.

The market value of communications services is expected to reach Bt366.229 billion this year, up 2.58 per cent year on year.

The value of the communications service market last year was Bt357.006 billion, up 5.26 per cent from 2017, due to the sharp increase in internet use for communication, entertainment, as well as for business activities and online transactions.

CIRI's survey found that the number of internet users in Thailand has increased steadily, both in fixed broadband and mobile broadband markets.

The number of internet users in 2018 reached 47.45 million people, an increase of 5.01 per cent from 2017. It is predicted to again increase this year to 50.08 million people, up 5.55 per cent from 2018.

กระจก 8 หน้า

ไม่มีที่ยืนให้หนังสือพิมพ์

หลังจากกสทช.ขอให้นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (กสช.) ออกคำสั่งตามม.44 เรื่องการแก้ไขปัญหาการประกอบกิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม โดยระบุให้ทีวีดิจิทัล 22 ช่องไม่ต้องจ่ายค่าประมูลสองงวดสุดท้ายที่เหลือรวม 13,622 ล้านบาท กับค่าเช่าโครงข่ายส่วนที่เหลืออีกปีละเกือบ 2,000 ล้านบาทเมื่อช่วงกลางเดือนเม.ย.ที่ผ่านมา สถานภาพของบรรดาผู้ประกอบการทีวีดิจิทัลที่ส่วนใหญ่ประสบปัญหาขาดทุนก็อาจจะค่อยๆปรับตัวดีขึ้นตามลำดับและเป็นที่ชัดเจนว่า ท้ายที่สุดกิจการของสถานีโทรทัศน์ที่เป็นฟรีทีวี จะแข็งแกร่งขึ้นและยืนหยัดอยู่ต่อไปได้

คำทำนายถึงแนวโน้มที่ว่า ทีวีดิจิทัลจะไปก่อนสื่ออื่นๆ โดยเฉพาะสื่อสิ่งพิมพ์ เพราะเผาเงินทิ้งไปทุกวัน ก็ถือเป็นอันยุติ เนื่องจากไม่ต้องแบกรับต้นทุนที่สูงเกินไปจากค่าใบอนุญาต และค่าเช่าโครงข่ายอีกต่อไปแล้ว

เมื่อทีวีดิจิทัลอยู่ได้ และจะอยู่ต่อไปอีกนาน เพราะอย่างไรเสีย ผู้คนก็ยังต้องดูทีวี ในขณะที่แนวโน้มจำนวนผู้ดูจะต้องเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ตามการเพิ่มขึ้นของประชากร ความหวังจะขายคอนเทนต์สินค้า หรือบริการต่างๆผ่านจอโทรทัศน์ไปยังผู้ดูผู้ชม ก็ยังมีอยู่เหลือล้น แม้มูลค่าโดยรวมอาจจะลดลงก็ตาม แต่ทีวีก็ยังเป็นสื่อที่จัดว่าใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด

หันกลับมาดูสื่อสิ่งพิมพ์เมื่อทีวีอยู่ได้และจะอยู่ต่อไปที่สุด สื่อสิ่งพิมพ์อย่างหนังสือพิมพ์ ก็จะกลายเป็นธุรกิจที่ไม่มีที่ยืนในสังคมของโลกยุคดิจิทัล เหมือนๆกับที่แผ่นซีดีเพลงไม่มีที่ยืนอีกต่อไป เมื่อสมาร์ตโฟนออกสู่ตลาดในช่วง 7-8 ปีที่ผ่านมา

เมื่อธุรกิจสิ่งพิมพ์ และหนังสือพิมพ์ ที่เคยมีอิทธิพลเป็นวงกว้างในสังคม ไม่มีที่ยืน คนทำหนังสือพิมพ์ และนักหนังสือพิมพ์ก็ถึงคราวต้องตกงาน เพราะไม่มีที่ว่างให้คุณเบียดเข้ามายืนคองตั้งได้อีก ไม่ว่าจะเป็นช่างหน้า ช่างซ้าย ช่างขวา หรือแม้แต่ช่างหลังสุด

ยิ่งถ้านักหนังสือพิมพ์ ไม่ก้าวออกสู่ขอบเขตที่เรียกว่า Comfort Zone เขตปกครองตนเองที่เคยอยู่มาอย่างมีความสุขสะดวกสบาย ไม่ต้องพัฒนาตนเองสักเท่าไรเพราะเป็นน้ำเต็มแก้วที่ล้นแล้วล้นอีก ซ้ำยังหลงอยู่ในวังวนของความสำเร็จเดิมๆ และประวัติศาสตร์เก่าๆที่มีตัวเองคลุกงอในอยู่เกือบทุกฉากทุกตอน

สถานะที่เรียกว่า ครอบงำ ก็จะเข้าคุกคามอย่างหนัก เพราะก้าวไม่ทันความทะนงของตน ยิ่งถ้าเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่กรำขวามงานเชียวกรากก็ยิ่งจะทำใจไม่ได้กับการล้มหายตายจากไปของหนังสือพิมพ์

ถึงตรงนี้ มีสโตร์ มี 4 เคล็ดลับที่จะช่วยก้าวออกจาก Comfort Zone ของเว็บ sumrej.com มาแนะนำ เผื่อจะช่วยให้ใครก็ได้เข้าสู่โลกการผจญภัยและการคว้าหาโอกาสใหม่ๆในชีวิตสำเร็จ อันดับที่ 1.คือ ค้นหาพื้นที่แห่งความกล้า ถ้าไม่พร้อมจะกระโดดไปก็ค่อยๆก้าวไปอย่างช้าๆได้เพื่อสัมผัสความท้าทาย 2.ก้าวข้ามพื้นที่แห่งความกลัวไปให้ได้ อย่างกลัวที่จะลองสิ่งใหม่ๆ

3.ให้โอกาสตัวเองได้เสี่ยงบ้าง คุณคงเลือกที่จะอยู่กับสิ่งที่คุ้นชินและปลอดภัยไม่ได้ไปตลอด ลองออกไปเสี่ยงกับโลกข้างนอกเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้ตัวเองบ้าง และ 4.ค่อยเป็นค่อยไป ขอให้เชื่อเถอะว่า การจะออกจากคอมฟอร์ตโซนได้ ต้องใช้ความพยายามอยู่พอสมควร ทุกครั้งที่ก้าวออกไปข้างหน้า จงประเมินตัวเองเสมอว่า มาถึงจุดไหนแล้ว

อีกข้อที่ มีสโตร์ อยากจะแถมให้ก็คือ ถ้าไม่ล้มอืด เราจะก้าวต่อไปข้างหน้าไม่ได้.

มีสโตร์

กระตุ่นศก.2หมื่นล. เกษตรกรรับ'1พัน'

ลูกเรียนได้หัวละ'500บาท'
เที่ยวทั่วไทยลดหย่อนภาษี
รพท.ผงะคนเดียวกู้20บัญชี

กรม.เคาะ 5 แนวทางจ่ายค่าโง่ไฮโพลล์ ไฟเขียว
ทุ่ม 2 หมื่นล้าน พยุงเศรษฐกิจผ่านบัตรคนจน
ผู้ปกครองมีลูกเรียนได้ 500 บาทต่อคน
(อ่านต่อหน้า 8)

ต่อจากหน้า 1

กระตุ่น ศก.

'บิกตู'เผยกรม.อัดฉีดบัตรคนจน

เมื่อวันที่ 30 เมษายน ที่ทำเนียบรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี และหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) กล่าวภายหลังการประชุมคณะรัฐมนตรี (ครม.) ถึงมาตรการพยุงเศรษฐกิจในช่วงกลางปี 2562 ผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และผ่านมาตรการภาษีเพื่อส่งเสริมการใช้จ่ายในประเทศ ว่า จะมีการเพิ่มเติมนักชื้อครัว ให้เป็นระยะๆ นอกจากนั้น ยังมีมาตรการทางภาษี มาตรการนี้ที่ใส่ไปในบัตรประชารัฐไม่ได้ซื้อสินค้าอย่างใดอย่างหนึ่ง สามารถซื้อสินค้าได้จากร้านค้าที่มีคิวอาร์โค้ด หรือร้านค้าที่ติดเครื่องหมายบัตร นอกจากนั้นยังมีมาตรการช่วยเหลือค่าเครื่องมื่อการศึกษา สิ่งที่เราต้องช่วยกันตอนนี้คือต้องช่วยกันในระบบเศรษฐกิจเราให้ได้ เพราะมีผลกระทบกับหลายประเทศ

"ผมไปประชุมมา ทุกคนก็มีปัญหาหมดเรื่องเศรษฐกิจโลก เรื่องความขัดแย้งอะไรต่างๆ มาตรการต่างๆ ของแต่ละประเทศมีผลกระทบโดยรวมกับทุกประเทศ เพราะฉะนั้น ถ้าข้างนอกมีปัญหาอย่างนี้ แล้วข้างในมีปัญหาเข้าไปอีกก็ไม่มีใครแก้ได้ พวกเราต้องแก้กันเองทำให้การใช้จ่ายในประเทศสามารถเดินต่อไปได้ ภาคการผลิตสามารถผลิตสินค้าออกมาได้ หลายอย่าง

มีเพิ่มขึ้น หลายอย่างก็มีลดลง แต่ท้ายที่สุดก็กันไปด้วยความร่วมมือร่วมใจของคนไทยทั้งประเทศ" นายกฯกล่าว

แจกย้ายผู้ว่าทพ.เรื่องปกติ

พล.อ.ประยุทธ์ให้สัมภาษณ์กรณีคำสั่งย้ายนายสุชาติ ชลศักดิ์พิพัฒน์ ผู้ว่าการทางพิเศษแห่งประเทศไทย (ทพ.) ไปปฏิบัติหน้าที่เจ้าหน้าที่ยของรัฐบาลประจำสำนักนายกรัฐมนตรี มาจากปัญหาความล่าช้าการขยายอายุสัมปทานระบบทางด่วนขั้นที่ 2 ระหว่างบริษัททางด่วนและรถไฟฟ้ากรุงเทพ จำกัด (BEM) รวมถึงการแก้ไขปัญหาคอขวดทางด่วนหรือไม่ว่า การย้ายเป็นเรื่องปกติ เป็นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงความรับผิดชอบ และท่านยังคงเป็นผู้ว่าการทางอยู่เหมือนเดิม ไม่ได้ขาดจากตำแหน่งเดิม และยังไม่มีการแต่งตั้งใหม่ ให้รองรักษาการไปก่อน

รายงานยิบค่าโง่ไฮโพลล์

นายอาคม เติมพิทยาไพสิฐ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม เปิดเผยภายหลังประชุมคณะรัฐมนตรี (ครม.) ว่า กระทรวงคมนาคมได้รายงานกรม.กรณีคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ในเรื่องการจ่ายเงินค่าเลิกสัญญา 1.2 หมื่นล้านบาท พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ 7.5 ต่อปี ให้กับบริษัท ไฮโพลล์ (ประเทศไทย) จำกัด ว่ากรณีของบริษัท ไฮโพลล์ เป็นเรื่องที่ผ่านมาระมาณ 30 ปีแล้ว ผ่านมาทั้งหมด 9 รัฐบาลแล้ว โดนตั้งแต่เริ่มโครงการในปี 2532 รัฐบาลในขณะนั้น โดยกระทรวงคมนาคมเสนอเป็นหนึ่งในโครงการแก้ไขปัญหการจราจรในกรุงเทพฯ

และบริเวณทล จึงได้เสนอทางยกระดับและรถไฟเพื่อแก้ปัญหา จากนั้นรัฐบาลได้อนุมัติในหลักการวันที่ 19 กันยายน 2532 และได้ลงนามในสัญญาวันที่ 9 พฤศจิกายน 2533 ซึ่งก็เป็นการลงนามระหว่างคู่สัญญาของรัฐ คือ กระทรวงคมนาคม และการรถไฟแห่งประเทศไทย (รฟท.) ส่วนเอกชน คือ บริษัท ไฮโพลล์ โฮลดิ้ง จำกัด จากฮ่องกง ซึ่งปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นบริษัท ไฮโพลล์ (ประเทศไทย) จำกัด

นายอาคมกล่าวว่า ทั้งนี้ ได้มีการบอกเลิกสัญญาในปี 2540 เพราะเกิดความล่าช้าในการก่อสร้าง เนื่องจากมีการกำหนดเวลาก่อสร้าง 8 ปี หลังลงนามในสัญญา มีระยะเวลาสัมปทาน 30 ปี โดยมูลค่าโครงการลงทุนตามข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาอยู่ที่ประมาณ 7 หมื่นล้านบาท กำหนดแบ่งผลประโยชน์ให้ภาครัฐ ประมาณ 5 หมื่นล้านบาท ซึ่งทางบริษัทก็ทยอยจ่ายค่าสัมปทานตั้งแต่ปีแรก โดยส่งทั้งหมด 7 งวด รฟท.ก็รับมาในฐานะที่เป็นคู่สัญญา อย่างไรก็ตาม การก่อสร้างที่กำหนดไว้ 8 ปี แต่หลังจากผ่านไปประมาณ 5-6 ปี กลับมีผลงานความคืบหน้าไม่เป็นไปตามแผน ส่วนหนึ่งอาจจะเพราะโครงการใช้รูปแบบบิตโชนแอนด์บิวต์ คือ ออกแบบและก่อสร้างไป ซึ่งตรงนี้ทำให้เกิดความล่าช้า มีความคืบหน้าไม่ถึง 10% ในขณะที่เหลือเวลาไม่ถึง 2 ปี

บอกเลิกสัญญาปี'40เหตุ7ปีคืบ10%

"ตอนนั้นภาครัฐก็ปรับเวลาให้ทางบริษัทอยู่ตลอดเวลา แต่ความคืบหน้าก็น้อย และประกอกับปี 2540 ก็ใกล้กับที่ไทยจะเป็นเจ้าภาพเอเชียนเกมส์ด้วย ซึ่งจำเป็นต้องมีทางยกระดับไปที่รังสิต ซึ่งมีสนามแข่งขันอยู่ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์รังสิต ก็เป็นเหตุผลที่ว่า รฟท.และกระทรวงคมนาคม ได้เสนอต่อรัฐบาลขณะนั้นว่าสมควรบอกเลิกสัญญา ก็ได้บอกเลิกสัญญาเมื่อวันที่ 30 กันยายน 2540 หลังจากนั้นทางไฮโพลล์ก็ยื่นต่ออนุญาโตตุลาการเรียกร้องค่าเสียหายในปี 2547" นายอาคมกล่าว

นายอาคมกล่าวว่า การเรียกร้องของไฮโพลล์ในขณะนั้นมีหลายส่วนด้วยกัน ในชั้น

ต้นที่เรียกร้องมั่งเงินประมาณ 5.8 หมื่นล้านบาท ต่อมาได้แก้ไขทุนทรัพย์เป็น 2.8 หมื่นล้านบาท โดยอนุญาตตุลาการได้ชี้ขาดว่าการบอกเลิกสัญญาให้กระทรวงคมนาคมและ รพท. ใช้คืนโอเปอเรต ซึ่งก็มี 4 ส่วน คือ 1.ค่าตอบแทน 2,850 ล้านบาท 2.ค่าธรรมเนียมออกหนังสือคำประกัน 38 ล้านบาท 3.ให้คืนสัญญาคำประกันซึ่งมีวงเงินอยู่ประมาณ 500 ล้านบาท 4.ให้ใช้เงินคืนเงินค่าก่อสร้าง ที่เห็นเป็นต่อมอยู่ในปัจจุบันอีก 9 พันล้านบาท โดยตัวเลขที่อนุญาตตุลาการตัดสินเมื่อปี 2548 บวกดอกเบี้ยอีก 7.5%

นายอาคมกล่าวว่า หลังจากนั้นกระทรวงคมนาคมและ รพท.ได้ยื่นศาลปกครองชั้นต้นเพื่อขอให้เพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาตฯ และมีคำสั่งปฏิเสธคำชี้ขาดของอนุญาตฯ ซึ่งก็มีคำพิพากษาให้เพิกถอนคำตัดสินของอนุญาตฯ หลังจากนั้นทางโอเปอเรตก็ยื่นต่อศาลปกครองสูงสุดอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งกระทรวงคมนาคมได้ร้องแย้งไปอีกชั้นหนึ่งด้วย ศาลปกครองสูงสุดจึงชี้ขาดออกมา โดยกลับคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น และให้กระทรวงคมนาคมและ รพท.ดำเนินการตามคำชี้ขาดของอนุญาตฯ ในเรื่องของการคืนเงินให้บริษัทโอเปอเรตดังกล่าว

กรม.รับทราบดำเนินการ5เรื่อง

นายอาคมกล่าวว่า ทั้งนี้ ยังได้รายงานให้กรม.รับทราบด้วยว่า ในส่วนของการดำเนินการหลังจากนี้ เมื่อวันที่ 29 เมษายนที่ผ่านมา กระทรวงคมนาคมและ รพท.ได้มีการประชุมร่วมกัน โดยจะดำเนินการใน 5 เรื่อง คือ 1.ต้องคำนวณในเรื่องวงเงินที่ชัดเจน ซึ่งการรถไฟแห่งประเทศไทย (รพท.) ได้ขอวงเงินที่ชัดเจนไปที่ศาลแล้ว เพราะวิธีการคำนวณอาจแตกต่างกัน 2.มีเรื่องของดอกเบี้ย ซึ่งระยะเวลาของดอกเบี้ยไม่เท่ากัน และจะใช้เป็นฐานในการพิสูจน์สำหรับพูดคุยกับโอเปอเรตในเรื่องการปฏิวัติร่วมกันตามคำสั่งศาล 3.เรื่องการพิจารณาแหล่งเงินที่จะมาชำระให้ 4.ให้มีคณะกรรมการชุดหนึ่งขึ้นมาเพื่อดูเรื่องวงเงินและการเจรจากับโอเปอเรต และ 5.เรื่องการสอบความผิดทางละเมิด โดยต้องย้อนหลังไปตั้งแต่ต้น คือตั้งแต่เริ่มเสนอโครงการในปี พ.ศ.2532 ซึ่งตอนนี้ก็ 30 ปีแล้ว เป็นเรื่องที่ยาวนานมาก

รพท.จ่อหันจิตปี'62โตต่ำ3.8%

นายดอน นาครทรรพ ผู้อำนวยการอาวุโสฝ่ายเศรษฐกิจมหภาค ธนาคารแห่งประเทศไทย (รพท.) เปิดเผยว่า รพท.จะปรับประมาณการอัตราการขยายตัวเศรษฐกิจ (จีดีพี) ปี 2562 ใหม่ในเดือนมิถุนายนนี้ โดยจีดีพีมีโอกาสที่จะขยาย

ตัวต่ำกว่า รพท. ประเมินไว้ที่ 3.8% เนื่องจากผลกระทบการส่งออกที่ติดลบมากกว่าคาด โดยติดลบ 3.6% ในไตรมาสแรก 2562 ทำให้จีดีพีไตรมาสแรก 2562 จะต่ำกว่าคาดไว้ 3.4% อาจจะไม่ใกล้เคียงกับจีดีพีไตรมาสที่ 2/2562 ที่คาดขยายตัว 3.0% ซึ่งเป็นไตรมาสที่ขยายตัวต่ำสุดในปี และคาดว่าไตรมาสที่ 2 ส่งออกจะยังติดลบต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ปีนี้ส่งออกจะขยายตัวต่ำกว่า 3% ที่ประเมินไว้แต่อาจจะยังเป็นบวกไม่ติดลบ ส่วนการลงทุนไตรมาสแรกติดลบ 1.3% ซึ่งยังต้องติดตามการลงทุนในระยะที่เหลือของปีต่อไป ทั้งปีคาดขยายตัว 4.4% ด้านแรงหนุนเศรษฐกิจปัจจัยที่ขยายตัวดี คือ การบริโภค ที่ไตรมาสแรกขยายตัว 3.5% ทั้งปีคาด 3.9% และส่วนการท่องเที่ยวยังขยายตัวต่อเนื่อง คาดปีนี้มีจำนวนนักท่องเที่ยวราว 40 ล้านคน ซึ่งไตรมาสแรกมีนักท่องเที่ยวแล้ว 10 ล้านคน ขยายตัว 2.1%

นายดอนกล่าวว่า คาดหวังว่าในช่วงครึ่งปีหลัง 2562 เศรษฐกิจจะมีแนวโน้มฟื้นตัวขึ้นกว่าครึ่งปีแรก ตามภาพรวมเศรษฐกิจโลกและการค้าโลกที่น่าจะมีทิศทางดีขึ้น ขณะที่ในประเทศมีแรงหนุนจากการบริโภค และต้องติดตามการจัดตั้งรัฐบาลใหม่ที่จะทำให้การลงทุนภาครัฐเดินทางต่อเนื่องและความเชื่อมั่นต่อการลงทุนเอกชน

“เปิดไตรมาสแรกของปีภาพไม่สวยงามมากนัก แต่ รพท.รอการรายงานตัวเลขจีดีพีไตรมาสแรก ที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่จะรายงานในเดือนพฤษภาคม ก่อนจะมีการปรับประมาณการใหม่ ส่วนมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจที่ภาครัฐออกมานั้น คาดว่าจะมีส่วนช่วยพยุงเศรษฐกิจบ้าง แต่ยังไม่ได้นำมารวมในประมาณการจีดีพี เพราะต้องพิจารณารายละเอียดมาตรการ วงเงินที่ชัดเจน และผลที่จะเกิดขึ้นว่าจะส่งผลดีต่อเศรษฐกิจอย่างไรบ้าง ซึ่งจะนำมารวมในรอบเดือนมิถุนายนนี้” นายดอนกล่าว

เอกชนปรับเป้าส่งออกเหลือ2.1%

นายสนั่น อังอุบลกุล รองประธานกรรมการหอการค้าไทยและสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย เปิดเผยภายหลังการหารือร่วมกับกระทรวงพาณิชย์ ว่า ที่ประชุมได้ปรับคาดการณ์การส่งออกเหลือ 2.1% จากปี 2561 ที่คาดการณ์ว่าจะได้ 3.1% และการส่งออกเฉลี่ยต่อเดือนจากนี้จะต้องส่งออกมีมูลค่า 21,560 ล้านเหรียญสหรัฐต่อเดือนเนื่องจากมีปัจจัยลบค่อนข้างมาก และส่วนใหญ่เป็นปัจจัยที่มาจากภายนอก ส่วนปัจจัยภายในไม่ได้แตกต่างจาก

ปีที่ผ่านมามากนัก โดยประเมินคาดการณ์การส่งออกจากปริมาณคำสั่งซื้อ ปริมาณสินค้าและราคา เนื่องจากถึงแม้มีปริมาณสินค้ามาก แต่ราคาก็ไม่ได้ดีเท่าที่ควร

นายสนั่นกล่าวว่า หากประเมินการส่งออกรายกลุ่มสินค้า ภาคเอกชนมองว่าการส่งออกข้าวสาร พยายามจะไม่ให้ติดลบในปีนี้ ถึงแม้จะมีปริมาณส่งออกน้อยลงเหลือ 9.5 ล้านตัน จากที่เคยทำได้ 11 ล้านตัน ยางพารา คาดหวังว่าจะบวกเพิ่ม 5% มันสำปะหลัง ติดลบ 10% ส่วนอาหารยังไปได้ดี บวก 5% น้ำมัน แต่คาดว่าหากภาคเอกชนและภาครัฐได้มีการทำงานร่วมกันมากขึ้น ในการหาตลาดใหม่และหาสินค้าที่มีความน่าสนใจเพิ่มขึ้น จะสามารถทำให้ส่งสินค้าออกได้เพิ่มมากขึ้น

พณ.ยันคงเป้าไว้ที่8%เท่าเดิม

นางสาวบรรจงจิตต์ อังคสิทธิ์ อธิบดีกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กล่าวว่า ยังคงเป้าหมายส่งออกไว้ที่ 8% เท่าเดิม ซึ่งเดือนที่เหลือจะต้องทำให้ได้เดือนละ 23,000 ล้านเหรียญสหรัฐ แต่คาดว่าเดือนพฤษภาคมน่าจะทำได้ไม่ถึง เพราะภาคการส่งออกได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจโลกที่ชะลอตัว โดยในวันที่ 31 พฤษภาคม 2562 จะมีการประชุมร่วมกับทูตพาณิชย์ ซึ่งจะประเมินตัวเลขการส่งออกของเดือนพฤษภาคมก่อน โดยหากมองว่าน่าจะไม่สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมาย อาจจะต้องพิจารณาปรับตัวเลขการส่งออกอีกครั้ง เพื่อไม่ให้เดือนที่เหลือต้องทำงานกันหนักเกินไป

“ที่ประชุมเห็นชอบให้จัดตั้งคณะทำงานเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจและเพิ่มขีดความสามารถทางการค้าระหว่างประเทศ โดยจะทำงานร่วมกับภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อหารือเพื่อลดอุปสรรคทางการค้า และจะมีการสรุปผลข้อเสนอแนะที่อาจมีความต้องการให้ภาครัฐช่วยเหลือเพื่อผลักดันและแก้ไขปัญหาต่างๆ นอกจากนี้ จะสั่งการให้ทูตพาณิชย์ประเมินสถานการณ์การนำเข้าสินค้าไทยและการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ เพื่อดูสถานการณ์ว่าจะสามารถทำอะไรเพิ่มเติมได้อีกบ้าง เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ แต่หากมองแล้วไม่สามารถทำได้จริง ก็คงต้องมีการหารือร่วมกับทุกฝ่ายเพื่อปรับลดเป้าส่งออกลง” นางสาวบรรจงจิตต์กล่าว

กรม.เคาะ1.3หมื่นล. พยุงศก.

ที่ทำเนียบรัฐบาล นายณัฏฐพร จาตุศรีพิทักษ์ ที่ปรึกษารัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี แถลงผลการประชุมคณะรัฐมนตรี (ครม.) ว่า ที่ประชุม ครม.อนุมัติมาตรการพยุงเศรษฐกิจกลาง

ปี 2562 วงเงิน 13,200 ล้านบาท ประกอบด้วยมาตรการการเพิ่มเงินผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐให้กับคน 4 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มผู้ประกอบการที่มีลูกหลานกำลังเรียนจะได้รับเงินช่วยเหลือคนละ 500 บาท ต่อบุตร 1 คน กลุ่มเกษตรกรที่ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐและขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะได้รับเงินคนละ 1,000 บาท กลุ่มผู้พิการที่ขึ้นทะเบียนไว้และถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จะได้รับเงินเพิ่มเติมเดือนละ 200 บาท ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม-กันยายน 62 และกลุ่มผู้มีรายได้น้อยที่ขึ้นทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ 5 ล้านคน จะได้รับเงินไปใช้ซื้อของผ่านร้านธงฟ้าประชารัฐคนละ 500 บาท ในเดือนพฤษภาคม-มิถุนายน 62

คาดช่วยดันจีดีพีโต3.9%

นายณัฐพรกล่าวอีกว่า มาตรการภาษีลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวทั่วไทย วงเงินหักลดหย่อนได้ไม่เกิน 15,000 บาท ในเมืองหลักและเมืองรองไม่เกิน 20,000 บาท พร้อมกันนี้ยังมีมาตรการเพื่อสนับสนุนการศึกษาและกีฬา ไม่เกิน 15,000 บาท ไม่รวมอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ อย่างไรก็ตามจากมาตรการทั้งหมดเชื่อว่าจะผลักดันให้เศรษฐกิจไทยขยายตัวได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.1 หรือขยายตัวเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 3.9 ในปี 2562 จากเดิมที่ทางสำนักงานเศรษฐกิจการคลังเคยคาดการณ์ไว้ที่ร้อยละ 3.8

เคาะแผนกำลังผลิตไฟฟ้า20ปี

นายณัฐพรกล่าวอีกว่า ที่ประชุม ครม.เห็นชอบแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย พ.ศ.2561-2580 หรือ PDP ซึ่งเป็นแผนหลักในการจัดหาพลังงานไฟฟ้าของประเทศให้เพียงพอต่อความต้องการใช้ เพื่อรองรับการเติบโตทางเศรษฐกิจ รวมถึงจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น โดยมีกรอบระยะเวลาสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ทั้งนี้ คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบแผน PDP 2018 ตามที่กระทรวงพลังงานเสนอสำหรับแผนดังกล่าวได้ตั้งเป้าหมายให้มีกำลังผลิตไฟฟ้าในปี 2580 จำนวน 77,211 เมกะวัตต์ ซึ่งปัจจุบันผลิตได้ 46,090 เมกะวัตต์

ไฟเขียวกระตุ้นศก.กว่า2หมื่นล.

นายลวรณ แสงสนิท ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ในฐานะโฆษกกระทรวงการคลัง เปิดเผยว่า ครม.มีมติเห็นชอบมาตรการพยุงเศรษฐกิจในช่วงกลางปี 2562 ทั้งในส่วนของมาตรการภาษีและมาตรการผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ วงเงินรวมกว่า 2 หมื่นล้านบาท แบ่งเป็น มาตรการพยุงเศรษฐกิจในช่วงกลางปี 2562

ผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ 1.32 หมื่นล้านบาท จำนวน 4 มาตรการ ประกอบด้วย 1.เพิ่มเบี้ยคนพิการ เพื่อช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยที่เป็นผู้พิการให้ได้รับเบี้ยผู้พิการเพิ่มขึ้นจากเดิม ซึ่งจะช่วยบรรเทาภาระค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน เป็นจำนวนเงิน 200 บาทต่อคนต่อเดือน จากเดิมได้รับ 800 บาท เพิ่มเป็น 1,000 บาท เป็นระยะเวลา 5 เดือน ตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนกันยายน 2562

นายลวรณกล่าวว่า 2.ให้เงินเกษตรกร 4.1 ล้านคน สำหรับเป็นค่าใช้จ่ายในการซื้อปุ๋ย ยาฆ่าแมลง และปัจจัยการผลิตอื่นๆ เป็นจำนวนเงิน 1,000 บาทต่อคน (ได้รับครั้งเดียว) 3.ช่วยเหลือค่าชุดนักเรียนและอุปกรณ์การศึกษาสำหรับนักเรียนอายุไม่ถึง 18 ปี จ่ายให้พ่อแม่เป็นจำนวน 500 บาทต่อบุตร 1 คน (ได้รับครั้งเดียว) โดยจะให้สิทธิตามจำนวนบุตรผ่านแม่หรือพ่อที่ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ 4.เพิ่มเงินสำหรับซื้อของร้านธงฟ้าประชารัฐเป็นเงิน 500 บาทต่อคนต่อเดือน เท่ากันทุกคน เป็นระยะเวลา 2 เดือน ตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนมิถุนายน 2562

“มาตรการเติมเงินเริ่มใส่เงินเข้าไปในบัตรตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม สำหรับซื้อของร้านธงฟ้าฯ หลังจากนั้นวันที่ 8 พฤษภาคม ให้เงินค่าชุดนักเรียน เกษตรกร สุดท้ายวันที่ 9 พฤษภาคม เพิ่มเงินให้ผู้พิการ โดยในสวนเงินค่าชุดนักเรียนให้เกษตรกร และคนพิการสามารถกดเป็นเงินสด หรือนำไปอุดหนุนร้านค้า และใช้กับแอปพวงเงินได้ ยกเว้นวงเงินซื้อของร้านธงฟ้า จำกัดเฉพาะชุดซื้อสินค้าในร้านธงฟ้าเท่านั้น” นายลวรณกล่าว

ลดภาษีทำรัฐเสียรายได้8พันล.

นายลวรณกล่าวว่า นอกจากนี้ ยังมีมาตรการภาษีเพื่อพยุงเศรษฐกิจในช่วงกลางปี 2562 จำนวน 6 มาตรการ คาดว่าทำให้รัฐเสียรายได้ประมาณ 7-8 พันล้านบาท ประกอบด้วย 1.มาตรการภาษีเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ทั่วประเทศไทย ให้ลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสำหรับค่าบริการที่จ่ายให้แก่ผู้ประกอบการกิจการเที่ยว ค่าที่พัก โรงแรม ค่าที่พักโฮมสเตย์ไทยที่ได้รับการรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทยจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และค่าที่พักในสถานที่พักที่ไม่เป็นโรงแรม สำหรับการเดินทางท่องเที่ยวในเมืองหลัก ตามจำนวนที่จ่ายจริง แต่รวมกันไม่เกิน 15,000 บาท และสำหรับการเดินทางท่องเที่ยวในเมืองรอง ตามจำนวนที่จ่ายจริง แต่รวมกันไม่เกิน 20,000 บาท ตั้งแต่วันที่คณะรัฐมนตรีมีมติ

เห็นชอบ ถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2562

นายลวรณกล่าวต่อว่า 2.มาตรการภาษีเพื่อกระตุ้นการซื้อสินค้าเกี่ยวกับการศึกษาและกีฬา ลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสำหรับค่าซื้อสินค้าเพื่อการศึกษาและกีฬาที่จ่ายให้แก่ผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มและได้รับใบกำกับภาษีตามมาตรา 86/4 แห่งประมวลรัษฎากร ตามจำนวนที่จ่ายจริง แต่รวมกันไม่เกิน 15,000 บาท ตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม ถึง 30 มิถุนายน 2562 3.มาตรการภาษีเพื่อส่งเสริมสินค้าท้องถิ่นไทย ลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสำหรับค่าซื้อสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ซึ่งเป็นสินค้าที่ได้ออกทะเบียนกับกรมการพัฒนาชุมชนแล้ว ตามจำนวนที่จ่ายจริง แต่รวมกันไม่เกิน 15,000 บาท ตั้งแต่วันที่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ ถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2562

นายลวรณกล่าวว่า 4.มาตรการภาษีเพื่อส่งเสริมการอ่าน ลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสำหรับค่าซื้อหนังสือและค่าบริการหนังสือที่อยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต (e-Book) ที่จ่ายให้แก่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลหรือนิติบุคคลอื่น ตามจำนวนที่จ่ายจริง แต่รวมกันไม่เกิน 15,000 บาท ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2562 แต่เมื่อรวมค่าซื้อหนังสือและค่าบริการ e-Book ของมาตรการช่วยเหลือชาติ ตั้งแต่วันที่ 1-16 มกราคม 2562 แล้ว ต้องไม่เกิน 15,000 บาท

บ้านหลังแรกลดภาษี2แสน

นายลวรณกล่าวว่า 5.มาตรการภาษีเพื่อส่งเสริมการมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง ลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสำหรับค่าซื้ออสังหาริมทรัพย์ที่เป็นอาคารพร้อมที่ดินหรือห้องชุดในอาคารชุดที่มีมูลค่าไม่เกิน 5 ล้านบาท ตามจำนวนที่จ่ายจริง แต่รวมกันไม่เกิน 200,000 บาท ตั้งแต่วันที่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2562 โดยมีเงื่อนไขคือต้องเป็นบ้านหลังแรก และต้องโอนภายในสิ้นปี 2562 นี้ ไม่จำกัดว่าต้องเป็นบ้านใหม่ เป็นบ้านมือ 2 ก็ได้ 6.มาตรการภาษีเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนระบบภาษีอิเล็กทรอนิกส์ ให้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่กรายจ่ายเป็นจำนวน 2 เท่าของรายจ่ายลงทุนเพื่อรองรับระบบภาษีอิเล็กทรอนิกส์ที่จ่ายไปตั้งแต่วันที่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2562

“หากรวม 2 มาตรการคิดเป็นวงเงินมาดูแลเศรษฐกิจกว่า 2 หมื่นล้านบาท อาจดูไม่มาก เพราะเป็นมาตรการไม่ใช่ว่าแรง เนื่องจากแนว

โน้มที่เศรษฐกิจไตรมาส 2 อ่อนตัวไม่มาก ดังนั้น มาตรการมาช่วยไม่ให้เศรษฐกิจตกไปกว่าที่เป็นอยู่ เพราะหากปล่อยให้เศรษฐกิจไทยต้องเผชิญความเสี่ยงจากการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลกจะแย่ไปกว่านี้ โดยมาตรการนอกจากช่วยเศรษฐกิจกระตุ้นให้เกิดการใช้จ่ายแล้ว ยังช่วยบรรเทาภาระค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้มีรายได้น้อยอีกด้วย" นายลวรณกล่าว

‘ฐาน’ซีเจ็ดมีใช้สิทธิ.44ไม่ได้

นายฐากร ดัชนีสิทธิ์ เลขาธิการคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) เปิดเผยถึงกรณีที่น่างงพันธุพิทา ศฤณต์ไชย หรือเจ็ดมี ที่วิบูล ประธานกรรมการบริหาร บริษัท ไทยทีวีวิบูล จำกัด และบริษัท ไทยทีวี จำกัด เข้ายื่นหนังสือถึง เลขาธิการ กสทช. เพื่อสอบถามในรายละเอียด คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) คำสั่งที่ 4/2562 เรื่อง มาตรการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศจากกิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 44 ว่า ช่องไทยทีวี และช่องโลกา จะสามารถเข้าสู่มาตรการดังกล่าวได้หรือไม่ ว่า ฝ่ายกฎหมายสำนักงาน กสทช. ได้รับหนังสือดังกล่าวเรียบร้อยแล้ว และให้ดำเนินการพิจารณา อย่างไรก็ตาม เมื่อวันที่ 25 เมษายนที่ผ่านมา ได้ชี้แจงให้ทราบว่าผู้ประกอบการทีวีดิจิทัลที่ต้องการขอรับสิทธิตาม ม.44 จะต้องเป็นผู้ที่ถือครองใบอนุญาตประกอบกิจการทีวีดิจิทัลเท่านั้น ขณะที่นางพันธุพิทานั้นได้ยื่นขอยกเลิกใบอนุญาตประกอบกิจการทีวีดิจิทัลทั้ง 2 ช่อง และได้ยุติการออกอากาศแล้วตั้งแต่ปี 2558 ซึ่งฝ่ายกฎหมายของสำนักงาน กสทช.อยู่ระหว่างยกย่องหนังสือเพื่อตอบกลับไป ภายในวันที่ 1 พฤษภาคม 2562

ยันไม่ลวงละเมิดศาล

นายฐากรกล่าวว่า ส่วนกรณีที่ กสทช.ยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลปกครองกลาง ที่มีคำพิพากษาให้ บริษัท ไทยทีวี จำกัด มีสิทธิขอยกเลิกใบอนุญาตประกอบกิจการทีวีดิจิทัลได้นั้น ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการพิจารณาของศาลปกครองสูงสุด จึงไม่ขอแสดงความเห็น เพราะจะเป็นการลวงละเมิดอำนาจศาล

“สำนักงาน กสทช.ทราบถึงการต่อสู้คดีของนางพันธุพิทา และไม่ขอออกความคิดเห็น เพราะไม่มีส่วนเกี่ยวข้องใดๆ ทั้งนี้ หากนางพันธุพิทาจะทำหนังสือให้ศาลวินิจฉัยเป็นสิทธิที่สามารถดำเนินการได้ ส่วนความคืบหน้าการแจ้งความประสงค์ขอรับสิทธิตามมาตรา 44 ขณะนี้ยังไม่มีผู้แจ้งความประสงค์ คาดว่า น่าจะมีการดำเนินการในช่วงวันที่ 7, 8 หรือ 10 พฤษภาคมนี้ ซึ่ง

ส่วนตัวเชื่อว่า จะมีผู้ยื่นขอรับสิทธิทั้งผู้ประกอบการทีวีดิจิทัล และผู้ประกอบการโทรคมนาคมแน่นอน” นายฐากรกล่าว

‘พีทีทีโออาร์’หนุนปี100

น.ส.จิราพร ชาวสวัสดิ์ ประธานเจ้าหน้าที่บริหารและกรรมการผู้จัดการใหญ่ บริษัท ปตท. น้ำมันและการค้าปลีก จำกัด (มหาชน) หรือพีทีที โออาร์ เปิดเผยถึงสถานการณ์ผลปาล์มล้นตลาดว่า ปัจจุบันกระทรวงพลังงานกำหนดมาตรการเพื่อช่วยพยุงราคาน้ำมันปาล์มด้วยการออกนโยบายเพิ่มปริมาณการใช้ไบโอดีเซลปี100 ในภาคพลังงาน ซึ่งพีทีที โออาร์ได้สนองตอบต่อนโยบายดังกล่าวอย่างจริงจัง ด้วยการส่งเสริมการจำหน่ายน้ำมันดีเซลหมุนเร็วที่มีส่วนผสมของไบโอดีเซล ปี100 ในสัดส่วนที่เพิ่มสูงขึ้นตามลำดับ ได้แก่ น้ำมันดีเซลหมุนเร็ว บี3 บี5 บี7 จนถึง บี10 และ บี20 ในปัจจุบัน อีกทั้งยังได้ช่วยดูดซับน้ำมันปาล์มดิบที่ล้นตลาด ด้วยการรับซื้อไบโอดีเซล ปี100 มาเก็บสำรองไว้รวมกว่า 100 ล้านลิตร

(อ่านต่อหน้า 9)

ต่อจากหน้า 8

กระตุ่น ศก.

“นับตั้งแต่ปี 2556 จนถึงปัจจุบัน พีทีที โออาร์ใช้น้ำมันปาล์มดิบไปแล้วกว่า 2.3 ล้านตัน เพื่อผลิตเป็นไบโอดีเซลปี100 กว่า 2,600 ล้านลิตร ซึ่งคิดเป็นปริมาณถึง 35% ของการใช้น้ำมันปาล์มดิบในภาคเชื้อเพลิงทั้งหมดของประเทศ และนำมาผลิตเป็นน้ำมันดีเซลหมุนเร็วที่มีส่วนผสมของไบโอดีเซล ปี100 ในสัดส่วนต่างๆ เพื่อจำหน่ายไปแล้วกว่า 45,800 ล้านลิตร คาดว่าหากค่ายรถยนต์ให้การรับรองการใช้น้ำมันดีเซลหมุนเร็วที่มีส่วนผสมของไบโอดีเซล ปี100 ในสัดส่วนที่สูงขึ้น จะทำให้ผู้ใช้รถเกิดความมั่นใจ และมีความต้องการใช้น้ำมันดีเซลหมุนเร็วที่มีส่วนผสมของไบโอดีเซล ปี100 ในปริมาณสูงขึ้นด้วย โดยพีทีที โออาร์ คาดว่าจะทำให้มีความต้องการใช้น้ำมันปาล์มดิบเพิ่มขึ้นเป็น 700,000 ตันต่อปี หรือเพิ่มขึ้นกว่า 40% จากปริมาณการใช้ของปี 2561 ซึ่งอยู่ที่ 490,000 ตันต่อปี” น.ส.จิราพรกล่าว

น.ส.จิราพรกล่าวว่า ปัจจุบัน น้ำมันดีเซลหมุนเร็ว บี20 คือ ผลิตภัณฑ์ล่าสุดของพีทีที โออาร์ ซึ่งมีจำหน่ายที่สถานีบริการน้ำมัน พีทีที สเตชั่น จำนวน 30 แห่งทั่วประเทศ และจะเพิ่มจำนวนสาขาอย่างต่อเนื่อง โดยพีทีที

โออาร์ยังคงให้ความสำคัญกับการควบคุมคุณภาพอย่างเข้มงวดตลอดทุกขั้นตอน ตั้งแต่กระบวนการผลิต ขนส่ง จัดเก็บ และจำหน่าย โดยมีหน่วยงานควบคุมคุณภาพออกตรวจคุณภาพน้ำมันทุกชนิดในสถานีบริการน้ำมันพีทีที สเตชั่น ทุกแห่งอย่างสม่ำเสมอโดยไม่มีการแจ้งล่วงหน้า

กฟผ.ยันดูดซับปาล์ม1.6แสนตัน

นายวิบูลย์ ฤกษ์ศิระชัย ผู้อำนวยการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) กล่าวถึงมติคณะกรรมการนโยบายปาล์มน้ำมันแห่งชาติ (กปน.) ที่กำหนดให้ กฟผ.ดูดซับน้ำมันปาล์มดิบ (ซีพีโอ) เพิ่มอีก 100,000 ตัน เพื่อใช้เป็นเชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้า ว่า ที่ผ่านมามีดูดซับแล้ว 160,000 ตัน หลังจากนี้ต้องรอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำในรายละเอียดเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรี (ครม.) อนุมัติและสั่งการให้รับซื้อ คาดว่าจะเสนอได้ภายใน 1-2 เดือนจากนี้หรือภายในรัฐบาลชุดนี้ เพื่อให้ได้การดูดซับอย่างรวดเร็ว

แบงก์ชาติชี้'61หนี้ครัวเรือนเพิ่ม

นางสาวโลมรัศมี จันทร์รัตน์ หัวหน้ากลุ่มงานวิจัยด้านระบบการเงิน สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์ ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) เปิดเผยว่า ขณะนี้สถานการณ์หนี้ครัวเรือนไทยจากข้อมูลเครดิตบูโรพบว่าหนี้ครัวเรือนกลับมาขยายตัวอีกครั้งในปี 2561 โดยสัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่ออัตราการขยายตัวเศรษฐกิจ (จีดีพี) ณ สิ้นปี 2561 อยู่ที่ 78.6% เพิ่มขึ้นจากปี 2560 ที่ 78.3% ทั้งนี้ จำนวนสัญญาสินเชื่อและมูลหนี้ขยายตัว 7% จากปี 2560 อยู่ที่ 68.7 ล้านบัญชี และมูลหนี้ 12.82 ล้านล้านบาท จากการขยายตัวสินเชื่อบุคคล สินเชื่อรถยนต์ และบัตรเครดิตตามลำดับ มาจากธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร หลังจากหนี้ครัวเรือนลดลงต่อเนื่อง ปี 2559 อยู่ที่ 79.6% และหนี้ครัวเรือนอยู่ในระดับสูงสุด สิ้นปี 2558 ที่ 81.5% ทั้งนี้ พบว่าหนี้ครัวเรือนไทยสูงเป็นอันดับ 3 ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก รองจากออสเตรเลียและเกาหลีใต้

ผู้กู้รายเดิม80%รายใหม่20%

นางสาวโลมรัศมีกล่าวว่า จากการวิเคราะห์ข้อมูลหนี้ครัวเรือน 9 ปี (2552-2561) พบว่าหนี้ครัวเรือนที่เพิ่มขึ้นมาจากผู้กู้รายเดิมกว่า 80% ขณะที่ผู้กู้รายใหม่ที่ไม่เคยมีสินเชื่อมีเพียง 20% เท่านั้น ดังนั้น หนี้ครัวเรือนที่เพิ่มขึ้นไม่ได้สะท้อนการเข้าถึงระบบการเงินและสินเชื่อที่เพิ่มขึ้นแต่อย่างใด ขณะที่ผู้กู้รายเดิมมักจะ

กู้ลินเชื่อเดิมจากสถาบันการเงินเดิม หรือกู้ลิน
เชื่อเดิมจากสถาบันการเงินใหม่ โดยผู้กู้รายเดิม
มากกว่า 40% มีบัญชีมากกว่า 4 บัญชี และมี
ผู้กู้รายเดิมบางคนมีการกู้สูงสุดถึง 20 บัญชี ทั้งนี้
สัดส่วนของผู้กู้สูงอายุในกลุ่มผู้กู้เดิมเพิ่มขึ้น
ส่วนกว่า 50% ของกลุ่มผู้กู้ใหม่ในแต่ละปีมีอายุ
น้อย และมีสัดส่วนผู้กู้อายุน้อยกว่า 25 ปีสูงขึ้น
เรื่อยๆ สะท้อนว่าคนไทยมีหนี้เร็วขึ้นและนานขึ้น
ด้านคุณภาพสินเชื่อช่วง 9 ปีที่ผ่านมาคุณภาพ
สินเชื่อผู้กู้รายเดิมแย่กว่าผู้กู้ใหม่ แต่เริ่มเห็น
คุณภาพของผู้กู้ใหม่ในปี 2561 ที่จากธนาคาร
พาณิชย์ทุกขนาดมีแนวโน้มด้อยลง โดยเฉลี่ย
3% ของสินเชื่อส่วนบุคคลที่ปล่อยใหม่ และ
2% ของสินเชื่อรถยนต์ปล่อยใหม่ และ 1% ของ
สินเชื่อบ้านปล่อยใหม่จะมีโอกาสเป็นหนี้เสีย
ภายใน 1 ปี

หนี้ครัวเรือนลดแต่หนี้จีดีพีเพิ่ม

นายสรา ชื่นโชคสันต์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ฝ่าย
นโยบายการเงิน สายนโยบายการเงิน ธปท. กล่าว
ว่า ข้อมูลจากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่ง
ชาติระบุว่า ครัวเรือนไทยที่มีหนี้มีสัดส่วนลดลง
จาก 60% มาอยู่ที่ 50% แต่หนี้ต่อจีดีพีสัดส่วน
เพิ่มขึ้นต่อเนื่องจาก 60% ขึ้นมาเป็น 70-80%
สะท้อนครัวเรือนที่มีหนี้อยู่แล้วมีหนี้สูงขึ้น ซึ่งหนี้
ที่สูงขึ้นเป็นผลจากรายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย
รวมทั้งไลฟ์สไตล์การใช้ชีวิตและความต้องการ
มีหน้าตาทางสังคม หากมีความไม่แน่นอนทาง
เศรษฐกิจ หรือรายได้ครัวเรือนไม่เป็นไปตามที่คาด
มีโอกาสดังกล่าวเหล่านี้จะกดดันชำระหนี้ได้

“ธปท. อยู่ระหว่างการศึกษากำหนด
สัดส่วนภาระหนี้จ่ายต่อเดือนเทียบรายได้ต่อ
เดือน (ดีเอสอาร์) ให้แต่ละธนาคารพาณิชย์มี
นิยามเดียวกัน โดยจะไม่ได้มีตัวเลขเดียว แต่
จะกำหนดดีเอสอาร์ตามระดับรายได้ต่อเดือน
เพราะปัจจุบันใช้นิยามต่างกันซึ่งหากจำเป็น
ธปท. อาจจะมีการกำหนดระดับดีเอสอาร์เพื่อ
ควบคุมการปล่อยสินเชื่อได้ ซึ่งการแก้ไขหนี้ครัว
เรือนปัจจัยสำคัญ คือ การรักษาวินัยทางการเงิน
ของครัวเรือน เพราะแม้ว่า ธปท.จะมีมาตรการ
ดูแลสินเชื่อบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคล
ภายใต้การกำกับของ ธปท. ออกมา เกณฑ์การ
กำกับดูแลสินเชื่อที่อยู่อาศัยใหม่ (มาตรการ
แอลทีวี) คลินิกแก้หนี้ เป็นต้น เหล่านี้จะขาด
ประสิทธิภาพและไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้
อย่างยั่งยืน” นายสรากล่าว

สวัสดิมิตรรัก นักเพลงทั้งหลาย บ้านแอนด์ เข้าเวรรายงานข่าวบันเทิงในวันนี้อากาศร้อน ปรอทแตก แอมเพอเรอติดยังตั้งฉากกับ หัวเรา อีกต่างหาก

★นี่ก็ร้อนในโซเซียล ปมวิวาทะระหว่าง โจ หนูโว กับ จอห์น วิญญู ที่ล่าสุด ลากเอาพ่มาชดกันคนละหมัด สรุปว่า เจ็บตัวตามๆ กันไปทั้ง พ่อ-ลูก

★ไม่ว่าจะมีมีการ ยกฟ้องข่มคน ขึ้นในเวลานี้ และเพิ่งจะรู้ว่า โจ หนูโว ในวัย 51 ยังถูกชาวโซเซียลกันด่า แบบไม่เกรงใจสื่อ อยู่ดีๆ ก็เกิดขึ้นขึ้นมา ชาวเน็ตเลยช่วยกันเกา จบข่าว

★ยื่นหยัดอยู่ช่อง 3 มาตั้งแต่หน้าอกหน้าใจยังไม่ใหญ่ ล่าสุดหยาดทิพย์ ราชปาล ก็ตัดสินใจขอเป็นดาราอิสระ ไม่สังกัดค่ายไหน และยินดีแสดงละครให้ทุกค่าย ยกเว้นค่ายมวย ว่าไปนั้น

★ฮือฮา แหวนเพชรเม็ดโป้งที่นางงามชายของ “ปู” ไพโรจน์ สอนดอกไม้ สอบถามแล้วได้ว่า แม่ทิว คุณเข่าของแต่งงาน ส่วน “ปู-ไพโรจน์” ไม่รู้ทำไงเลยตอบตกลงอย่าเว้นเว้อ บอกไปตรงๆ ก็คือ แหวนหมั้น จบปะ

★หลังจากบ้ายบายกับ “ไฮโซพก” ประธานวงศ์ พรประภา ไปแล้ว “อัม” พัชราภา ไชยเชื้อ เลยฉลองสโตนอีกครั้งด้วยการสวมชุดว่ายน้ำที่ประเทศอิตาลี มีรัก

มีเลิก ก็สวมชุดว่ายน้ำสื่อสารมาตลอด ใจดีจึงเนอะ

★ก็ยังคงเป็นปรีศนาว่าเหตุใด “อัม-พัชราภา” จึงตัดใจเลิก เสียพก ประธานวงศ์ ชาวเล็กๆ มีว่าครอบครัว พรประภา เขามีหญิงสาวที่หมายหมั้นกับ เสียพก มาตั้งแต่เด็ก เมื่อ ซูป'ตาร์ อัม รู้ความจริง เลยต้องถอยกรูด เพราะไม่อยากแย่งของใครนางเอ็ก นางเอก

★รายนี้สัคงต้องชะเง้อมองต่อไป ตั้งแต่ “ขวัญ-อุษามณี” เกิดงอนดับปองกับ เสียพกพริก ปรากฏว่าเดือนกว่าๆ แล้วฝ่ายชายยังไม่ติดต่อกลับมาจับขอคืนดี ผู้ชายหล่อรวย เลือกได้ แถมเบือของเก่า รวดเร็วอีกต่างหาก จันสุภาพสตรีที่ตกเป็นเหยื่อก็ชายดี!

★ไปเดินแฟชั่นโชว์ ปรากฏว่า “ดิ่ว-อริสรา” ถึงกับโชว์ไขมัน บริเวณหน้าท้องกับต้นขาแบบที่ใส่ไนเอร์ต้องกุมขมับ ก็นะพี่ไผ่ วันพ้อยท์ เขาเลี้ยงดูเป็น อย่างดี ไขมันก็ต้องเกาะบ้างเป็นของธรรมดา

★ถึงที่จะต้องสวมชุดว่ายน้ำ ปรากฏว่า “ใหม่” ดาวิกา โฮร์เน่ เต็มใจที่จะใส่ เพียงแต่ว่าลำตัวแปดสิบเปอร์เซ็นต์ อยู่ในน้ำ โผล่ขึ้นมาให้เห็นแต่หัว นอกจาก “เบลล่า-ราณี” แล้ว “ใหม่-ดาวิกา” ก็ยังเป็นเหมือนกัน แต่เป็น ยัวโมโหนะ

★ปฏิบัติการ อุ่มคนรวย โดย กสทช. ชงให้ คสช. ใช้ ม.44 กับเจ้าของสถานีทีวีดิจิทัลนั้น ยังต้องลุ้นอยู่ว่า จะมีผู้ใดประมูลคลื่นมือถือ 5 จี หรือไม่ ถ้าผู้ประกอบการมือถือมี 5 จี ในตอนนี้ กรรมการ กสทช. ก็เตรียมตัวโดนชิงพิต เป็นเป้าซ้อมปาลูกดอกได้เลย

สิ้นสุดทางเลื่อนสุวรรณภูมิแค่นี้ ใครจะไปเลือกตั้งซ่อม ฟอกบัตรแข่งก็เชิญที่คูหาได้เลย

บ้านจั่นจูนีร์

กระจก 8 หน้า

ไม่มีที่ยืนให้หนังสือพิมพ์

หลังจากกสทช.ขอให้นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (กสช.) ออกคำสั่งตามม.44 เรื่องการแก้ไขปัญหาการประกอบกิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม โดยระบุให้ทีวีดิจิทัล 22 ช่องไม่ต้องจ่ายค่าประมูลสองงวดสุดท้ายที่เหลือรวม 13,622 ล้านบาท กับค่าเช่าโครงข่ายส่วนที่เหลืออีกปีละเกือบ 2,000 ล้านบาทเมื่อช่วงกลางเดือนเม.ย.ที่ผ่านมา สถานภาพของบรรดาผู้ประกอบการทีวีดิจิทัลที่ส่วนใหญ่ประสบปัญหาขาดทุนก็อาจจะค่อยๆปรับตัวดีขึ้นตามลำดับและเป็นที่ชัดเจนว่า ท้ายที่สุดกิจการของสถานีโทรทัศน์ที่เป็นฟรีทีวี จะแข็งแกร่งขึ้นและยืนหยัดอยู่ต่อไปได้

คำทำนายถึงแนวโน้มที่ว่า ทีวีดิจิทัลจะไปก่อนสื่ออื่นๆ โดยเฉพาะสื่อสิ่งพิมพ์ เพราะเผาเงินทิ้งไปทุกวัน ก็ถือเป็นอันยุติ เนื่องจากไม่ต้องแบกรับต้นทุนที่สูงเกินไปจากค่าใบอนุญาต และค่าเช่าโครงข่ายอีกต่อไปแล้ว

เมื่อทีวีดิจิทัลอยู่ได้ และจะอยู่ต่อไปอีกนาน เพราะอย่างไรเสีย ผู้คนก็ยังต้องดูทีวี ในขณะที่แนวโน้มจำนวนผู้ดูจะต้องเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ตามการเพิ่มขึ้นของประชากร ความหวังจะขายคอนเทนต์สินค้า หรือบริการต่างๆผ่านจอโทรทัศน์ไปยังผู้ดูผู้ชม ก็ยังมีอยู่เหลือล้น แม้มูลค่าโดยรวมอาจจะลดลงก็ตาม แต่ทีวีก็ยังเป็นสื่อที่จัดว่าใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด

หันกลับมาดูสื่อสิ่งพิมพ์เมื่อทีวีอยู่ได้และจะอยู่ต่อไปที่สุด สื่อสิ่งพิมพ์อย่างหนังสือพิมพ์ ก็จะกลายเป็นธุรกิจที่ไม่มีที่ยืนในสังคมของโลกยุคดิจิทัล เหมือนๆกับที่แผ่นซีดีเพลงไม่มีที่ยืนอีกต่อไป เมื่อสมาร์ตโฟนออกสู่ตลาดในช่วง 7-8 ปีที่ผ่านมา

เมื่อธุรกิจสิ่งพิมพ์ และหนังสือพิมพ์ ที่เคยมีอิทธิพลเป็นวงกว้างในสังคม ไม่มีที่ยืน คนทำหนังสือพิมพ์ และนักหนังสือพิมพ์ก็ถึงคราวต้องตกงาน เพราะไม่มีที่ว่างให้คุณเบียดเข้ามายืนคองตั้งได้อีก ไม่ว่าจะเป็นข้างหน้า ข้างซ้าย ข้างขวา หรือแม้แต่ข้างหลังสุด

ยิ่งถ้านักหนังสือพิมพ์ ไม่ก้าวออกสู่ขอบเขตที่เรียกว่า Comfort Zone เขตปกครองตนเองที่เคยอยู่มาอย่างมีความสุขสะดวกสบาย ไม่ต้องพัฒนาตนเองสักเท่าไรเพราะเป็นน้ำเต็มแก้วที่ล้นแล้วล้นอีก ข้างหลังอยู่ในวังวนของความสำเร็จเดิมๆ และประวัติศาสตร์เก่าๆที่มีตัวเองคลุกงมในอยู่เกือบทุกฉากทุกตอน

สถานะที่เรียกว่า ครอบงำ ก็จะเข้าคุกคามอย่างหนัก เพราะก้าวไม่พ้นความตระหนงของตน ยิ่งถ้าเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่กรำขวามาจนเชี่ยวชาญก็ยิ่งจะทำใจไม่ได้กับการล้มหายตายจากไปของหนังสือพิมพ์

ถึงตรงนี้ มีสโตร์ มี 4 เคล็ดลับที่จะช่วยก้าวออกจาก Comfort Zone ของเว็บ sumrej.com มาแนะนำ เผื่อจะช่วยให้ใครก็ได้เข้าสู่โลกการผจญภัยและการคว้าหาโอกาสใหม่ๆในชีวิตสำเร็จ อันดับที 1.คือ ค้นหาพื้นที่แห่งความกล้า ถ้าไม่พร้อมจะกระโดดไปก็ค่อยๆก้าวไปอย่างช้าๆได้เพื่อสัมผัสความท้าทาย 2.ก้าวข้ามพื้นที่แห่งความกลัวไปให้ได้ อย่างกลัวที่จะลองสิ่งใหม่ๆ

3.ให้โอกาสตัวเองได้เสี่ยงบ้าง คุณคงเลือกที่จะอยู่กับสิ่งที่คุ้นชินและปลอดภัยไม่ได้ไปตลอด ลองออกไปเสี่ยงกับโลกข้างนอกเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้ตัวเองบ้าง และ 4.ค่อยเป็นค่อยไป ขอให้เชื่อเถอะว่า การจะออกจากคอมฟอร์ตโซนได้ ต้องใช้ความพยายามอยู่พอสมควร ทุกครั้งที่ก้าวออกไปข้างหน้า จงประเมินตัวเองเสมอว่า มาถึงจุดไหนแล้ว

อีกข้อที่ มีสโตร์ อยากจะแถมให้ก็คือ ถ้าไม่ล้มอืด เราจะก้าวต่อไปข้างหน้าไม่ได้.

มีสโตร์

ข่าวสด

Khao Sod
Circulation: 950,000
Ad Rate: 1,550

Section: ฉบับพิเศษ/-

วันที่: พุธ 1 พฤษภาคม 2562

ปีที่: 29

ฉบับที่: 10381

หน้า: 1 (ล่าง), 2, 3, 4

Col.Inch: 863.31

Ad Value: 1,338,130.50

PRValue (x3): 4,014,391.50

คลิป: สี่สี่

หัวข้อข่าว: บรมราชาภิเษก พระราชนิยมในแต่ละรัชกาล

บรมราชาภิเษก

พระราชนิยม ในแต่ละรัชกาล

ศาสตราจารย์พิเศษ รศ.ทอง จันทรางศุ

พระราชพิธีบรมราชาภิเษก เป็นพระราชพิธี
ที่สืบทอดกันมาช้านาน ตั้งแต่ครั้งกรุงสุโขทัย
ถึงกรุงรัตนโกสินทร์
ด้วยระยะเวลาที่สืบทอดกันมายาวนาน อาจเป็นเหตุให้
บางรายละเอียด บางขั้นตอนในพระราชพิธี
มีการปรับเปลี่ยนตามยุคสมัย ตามสภาพบ้านเมือง
โดยเฉพาะในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

นับตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าฯ พัฒนาให้ทันสมัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระมหากษัตริย์ในแต่ละรัชกาลจึงมี “พระราชนิยม”
เรื่องราวการพระราชพิธีบรมราชาภิเษกที่แตกต่างกันออกไปบ้าง
การเมืองการปกครอง สภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง แต่ถึงกระนั้น ก็มีได้ลวดลายหลักสำคัญและความงดงามของ

พระราชพิธีให้ลดน้อยลงแต่ประการใด

หากยังคงดำรงไว้ซึ่งพระเกียรติยศ พระเกียรติศักดิ์ที่ยิ่งใหญ่ สมพระเกียรติแห่ง “พระมหากษัตริย์บรมราชวงศ์”

ศาสตราจารย์พิเศษรองทอง จันทรางศุ อุปนายกสภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งมีความสนใจค้นคว้าด้าน

ประวัติศาสตร์ราชสำนัก มาถ่ายทอดถึง “พระราชนิยม” ในแต่ละรัชกาลเรื่องพระราชพิธีบรมราชาภิเษก

อ.รองทองเริ่มต้นว่า การพระราชพิธีบรมราชาภิเษกเป็นพระราชพิธีสำคัญสำหรับประเทศไทย ที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชน มาตั้งแต่ครั้ง

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพล อดุลยเดชบรมนาถ บพิตร ทรงเครื่องบรมขัตติยราชภูษิตาภรณ์ ทรงพระมหา พิชัยมณฏฏ ทรงฉลองพระบาทเขมวอน (ภาพจาก ประมวลภาพ ประวัติศาสตร์ไทย พระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมัย รัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, 2550.)

กรุงสุโขทัยเป็นอย่างน้อย แต่ว่าหลักฐานที่เป็นรายละเอียด ต่างๆ มีไม่มากนัก หลักฐานต่างๆ เริ่มมีมากขึ้นในสมัย กรุงศรีอยุธยา โดยมีรายละเอียดอยู่ในหนังสือชุดประชุม พระราชพงศาวดาร ที่กล่าวถึงการพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ช่วงราชวงศ์บ้านพลูหลวง ซึ่งมีความเป็นมาสืบเนื่องมาถึงกรุง รัตนโกสินทร์ ทำให้น่าเชื่อว่าได้ประกอบพระราชพิธีโดยยึด ตามแบบแผนที่ได้เคยเป็นหลักในสมัยกรุงศรีอยุธยา

อ.ธงทองอภินาย หลักระราชพิธีบรมราชาภิเษก ตามตำรา ว่าเป็นการปฏิบัติตามคติพราหมณ์เป็นหลัก เพราะเป็นเรื่องของการเปลี่ยนฐานะของพระมหากษัตริย์ ให้มีสถานะเป็น “พระผู้เป็นเจ้า”

“แต่เมื่อประเทศไทยเป็นประเทศที่นับถือพระพุทธ

“ โดยหลักของ พระราชพิธีไม่ได้เปลี่ยน ทว่าการสรงพระมุรธาภิเษก การถวายผ้าอภิเษกจากทิศทั้ง 8 และการถวายเครื่องเบญจราชกกุธภัณฑ์ สัญลักษณ์ทั้งหลายของความเปี่ยม พระราชาธิบดี ไปจนถึงเครื่องบรมราชอิสริยยศราชูปโภค เครื่องราชาภรณ์ พระแสง ศัสตราวุธทั้งหลาย เหล่านี้ เป็ขโครงสร้างที่ ไม่เปลี่ยน ”

ศาสนา จึงมีแบบแผนธรรมเนียมเรื่องของการเป็นสวัสดิ มงคลต่างๆ ในพระพุทธศาสนาเข้าไปผสมอยู่ด้วย เช่น การ เจริญพระพุทธมนต์ก่อนการเริ่มต้นพระราชพิธี บำเพ็ญ พระราชกุศลต่างๆ เช่น การเสด็จ ไปประกาศพระองค์เป็น พุทธศาสนูปถัมภก ซึ่งเป็นการประสมประสานกันระหว่าง คติพราหมณ์กับคติพุทธศาสนา”

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ประทับพระที่นั่งพุทไธสวรรย์ปราสาทพร้อมด้วยข้าราชการ
บริพารฝ่ายหน้าเชิญเครื่องมงคลสิริเบญจราชกกุธภัณฑ์ เครื่องราชูปโภคและพระแสงราชศัสตราวุธ
วันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2468 (ภาพจาก ประมวลภาพประวัติศาสตร์ไทย พระราชพิธีบรมราชาภิเษก
สมัยรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ, กรมศิลปากร, 2550.)

“แต่แน่นอนว่า แต่ละรัชกาลคงจะมีรายละเอียดของ
การพระราชพิธีที่แตกต่างกันไป”

“โดยหลักของพระราชพิธีไม่ได้เปลี่ยน ทั้งการทรงพระ
มุรธาภิเษก การถวายน้าอภิเษกจากทิศทั้งแปดและการถวาย
เครื่องเบญจราชกกุธภัณฑ์ สัญลักษณ์ทั้งหลายของความเป็น
พระราชอาธิบดี ไปจนถึงเครื่องบรมราชอิสริยยศราชูปโภค
เครื่องราชอาวุธและพระแสงศัสตราวุธทั้งหลาย เหล่านี้เป็น
โครงสร้างที่ไม่เปลี่ยน”

หัวใจสำคัญของพระราชพิธีบรมราชาภิเษกไม่เปลี่ยน
หากแต่มีบางรายละเอียดเปลี่ยน ซึ่ง อ.ธงทองได้สรุปเป็น
ข้อๆ ไว้อย่างน่าสนใจ ดังนี้

1 ระยะเวลาและจำนวนครั้งที่ประกอบ พระราชพิธี

อ.ธงทองกล่าวว่า โดยหลักแต่ละรัชกาลนำ
จะได้ประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษกหนึ่งครั้ง แต่ก็มี
เรื่องน่าสนใจว่า ในสมัยรัตนโกสินทร์ มีพระมหากษัตริย์ทรง
ประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสองครั้งถึงสามพระองค์
คือ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช,
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระบาท

สมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เหตุที่เป็นดังนั้นในแต่ละ
รัชกาล ไม่ใช่เหตุที่ซ้ำกัน เป็นเหตุผลต่างๆ กัน

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช
ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่สร้างกรุงรัตนโกสินทร์ เมื่อ
พุทธศักราช 2325 เมื่อมีเวลาที่เหมาะสม พระองค์ทรง
ประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ครั้งแรกในปีนั้น
เพื่อเป็นการยืนยันมั่นคงถึงพระราชอำนาจ การเริ่มต้น
พระราชวงศ์ใหม่ การเริ่มต้นบทใหม่ของประเทศ เพื่อสร้าง
ความมั่นใจในทางการเมือง แต่เป็นการบรมราชาภิเษกอย่าง
ย่อ เพราะข้าวของเครื่องใช้ เครื่องราชูปโภคก็ยังไม่ครบถ้วน
บริบูรณ์ เพราะสูญหายไปเมื่อครั้งเสียกรุงศรีอยุธยา ส่วน
กรุงธนบุรี บ้านเมืองยังไม่ปกติเป็นผาสุกนัก ต้องใช้เวลาใน
การเตรียมข้าวของเหล่านี้ จึงทรงประกอบพระราชพิธี
บรมราชาภิเษกอย่างย่อไปเมื่อพุทธศักราช 2325 ดังกล่าว
อีกสามปีต่อมา เมื่อบ้านเมืองฟื้นฟูกลับมาเป็นผาสุก
แล้ว เช่น วัดพระศรีรัตนศาสดารามสร้างเสร็จพอจะฉลอง
พระอารามได้แล้ว บรรดาเครื่องราชกกุธภัณฑ์ เครื่อง
ราชูปโภค และพระแสงต่างๆ นำจะได้สร้างเสร็จแล้ว ใน
พุทธศักราช 2328 พระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งที่สอง
จึงเกิดขึ้น

อ.ธงทองให้ความเห็นว่า เหตุผลที่พระบาทสมเด็จพระ

พระบรมฉายาลักษณ์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ไม่ทราบปีที่ทรงฉาย ทรงเครื่องต้นตามโบราณราชประเพณี ทรงพระมหาสิริवालแก้วกุดั่นประดับพลอย ทรงกับพระอุระทองคำ กุดั่นประดับพลอย ทรงชายไหวชายแครงประดับพลอย ทรงพระรำมรงค์ครบนิ้วพระหัตถ์ ทรงทอพระกรลงยาราชาวดีประดับพลอย ทรงพาดุริฎ ทรงพระมหาพิชัยมงกุฎ ทรงฉลองพระบาท เข็มมวน (ภาพจาก หอจดหมายเหตุแห่งชาติ)

พระพุทธรูปปางอุ้มบาตรโลกมหาราชมีการบรมราชาภิเษกสองครั้ง น่าจะเป็นเหตุผลเรื่องความพร้อมประการหนึ่ง และเหตุผลของความมั่นคงทางการเมืองอีกประการหนึ่ง

ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสองครั้งเช่นกัน

อ.รชทองเล่าว่า ครั้งแรก ทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งแรก หลังพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวสวรรคตได้ไม่นาน เวลานั้น มีพระชนมพรรษาเพียง 15 พรรษาเศษเท่านั้น และเป็นเวลาที่เพิ่งจะทรงขึ้นมาจากพระอาการประชวร เพราะทรงพระประชวรในคราวเดียวกับที่ตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จฯ ไปทอดพระเนตรสุริยุปราคาที่บ้านหว้ากอ เมืองประจวบคีรีขันธ์ เมื่อพุทธศักราช 2411 พระองค์ประชวร

“จะพบว่า หลังบรมราชาภิเษกพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวแล้วในแผ่นดินของพระองค์เอง เราไปได้ไกลจนสามารถส่งกองทหารไทยไปทหราชอาณาจักรในสงครามที่ยุโรป เคียงบ่าเคียงไหล่กับชาติสัมพันธมิตรทั้งหลาย สิ่งเหล่านี้ผมมองว่าเป็นพระบรมราโชบายของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ทรงต้องการให้ราชอาณาจักรไทยมีความชัดเจนในสายตาของชาวต่างประเทศว่าเรามีความเจริญ”

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงเครื่องบรมขัตติยราชภูษิตาภรณ์สำหรับบรมราชาภิเษก สกิดเหนือพระที่นั่งอัฐทิศอุทุมพรราชอาสน์ภายใต้พระบวรเศวตฉัตร ทรงรับน้ำอภิเษกแล้วพระราชครูวามเทพมุนีถวายน้ำเทพมนต์ด้วยพระมหาสังข์ ในการพระราชพิธีบรมราชาภิเษก วันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2493

ใช้จับสั้น หรือมาลาเรีย เพิ่งจะทรงฟื้นพระกำลังขึ้นมาได้

ในเวลานั้น เมื่อทรงบรมราชาภิเษกแล้ว ด้วยเหตุที่ทรงเป็นพระเจ้าแผ่นดินที่ยังมีพระชนมพรรษาน้อย จึงไม่ได้ทรงบริหารพระราชภาระด้วยพระองค์เอง แต่มีผู้ที่ทำราชการถวาย เรียกว่า ผู้สำเร็จราชการ คือ สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ (จุฬาภรณ) ในช่วง บุนนาค) ในช่วงเวลาห้าปีแรกของรัชกาล

กระทั่งพระชนมพรรษาครบ 20 พรรษา หลังทรงพระผนวชเป็นพระภิกษุแล้ว ถ้าตามคติไทยโบราณถือว่าเป็นผู้ใหญ่เต็มตัวแล้ว จากนั้นไปจะได้ทรงบริหารพระราชภาระด้วยพระองค์เอง จึงทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งที่สองหลังจากที่ทรงลาสิกขาแล้ว

การบรมราชาภิเษกครั้งที่สองนี้ เป็นการประกาศหรือเป็นการยืนยันให้พสกนิกรได้ทราบว่า จากนั้นไป พระองค์จะ

พระบรมฉายาลักษณ์พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงฉายเมื่อ พ.ศ. 2407 ทรงเครื่องบรมขัตติยราชภูษิตาภรณ์ ทรงพระมหาสังข์ ทรงพระมหาพิชัยมงกุฏ ทรงฉลองพระบาท เขมวอน (ภาพจาก ปรามินทร์ เครือทอง. พระจอมเกล้า "KING MONGKUT" พระเจ้ากรุงสยาม. กรุงเทพฯ : มติชน, 2557)

ทรงบริหารพระราชภาระด้วยพระองค์เอง จากแต่เดิมมีผู้ที่คอยปฏิบัติถวายงาน เป็นผู้สำเร็จราชการ

“เป็นเหตุผลทางการเมืองอยู่เหมือนกัน ในความหมายนี้” อ.ธงทองออกความเห็น

สำหรับพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสองครั้งเช่นกัน

อ.ธงทองให้รายละเอียดประวัติศาสตร์ในรัชกาลนี้ว่า พระองค์ทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งแรก ในเดือนพฤศจิกายน พุทธศักราช 2453 หลังจากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวสวรรคตเมื่อวันที่ 23 ตุลาคม ปีเดียวกันเพียงไม่กี่วัน และในปีถัดมา พุทธศักราช 2454 ได้มีพระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งที่สองโดย อ.ธงทองเผยมูลเหตุให้ฟังว่า

“ในเวลาที่ทรงเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ สยามมกุฎ

ข่าวสด

Khao Sod
Circulation: 950,000
Ad Rate: 1,550

Section: ฉบับพิเศษ/-

วันที่: พุธ 1 พฤษภาคม 2562

ปีที่: 29

ฉบับที่: 10381

Col.Inch: 863.31 Ad Value: 1,338,130.50

หน้า: 1 (ล่าง), 2, 3, 4

PRValue (x3): 4,014,391.50 คลิป: สีสี่

หัวข้อข่าว: บรมราชาภิเษก พระราชนิยมในแต่ละรัชกาล

ราชกุมาร ได้เสด็จฯ ไปต่างประเทศแทนพระองค์ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ใช้นามว่า 'ไปช่วยงานพระราชพิธีบรมราชาภิเษก' ของพระเจ้าแผ่นดินเมืองนอก ในยุโรปหลายประเทศด้วยกัน"

"เมื่อถึงคราวที่บ้านเมืองของเราจะมีพิธีสำคัญเช่นนี้ น่าจะมีมิตรประเทศที่เขายกมาช่วยงานบ้าง เป็นโอกาสที่สยามประเทศจะได้เชิญผู้แทนของประเทศต่างๆ ที่เป็นเจ้านายระดับสูง หรือผู้แทนระดับประธานาธิบดี หรือประมุขรัฐต่างๆ มาร่วมพิธี"

อ.รทงตั้งข้อสังเกตว่า "ผมมีความเห็นเพิ่มเติมอีกสักนิดหนึ่งว่า นอกจากเรื่องตอบแทนไมตรีแล้ว พระราชดำริน่าจะกว้างขวางครอบคลุมไปถึงเรื่อง เป็นโอกาสที่เมืองไทยจะได้เผยแผ่เกียรติยศ ความเป็นชาติอารยะ เพราะแต่เดิมในสายตาชาวต่างชาติ เขาไม่รู้จักเมืองไทยมากเท่าไรนัก ในเวลานั้น พอจะกล่าวได้ว่า เราเพิ่งจะพ้นจากสถานการณ์ล่อแหลมจากการตกเป็นอาณานิคมของประเทศทั้งหลาย ผ่านวิกฤตในสมัยรัชกาลที่ 5 มา ครั้นมาถึงสมัยรัชกาลที่ 6 นั้น เราสามารถยืนเคียงบ่าเคียงไหล่กับประเทศทั้งหลายได้"

"จะพบว่า หลังบรมราชาภิเษกพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวแล้ว ในแผ่นดินของพระองค์เอง เราไปได้ไกล จนสามารถส่งกองทหารไทยเป็นทหารอาสาไปร่วมรบในสงครามที่ยุโรป เคียงบ่าเคียงไหล่กับชาติสัมพันธมิตรทั้งหลาย สิ่งเหล่านี้ผมมองว่าเป็นพระบรมราโชบายของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ทรงต้องการให้ฐานะประเทศไทยมีความชัดเจนในสายตาของชาวต่างประเทศว่าเรามีความเจริญ"

"เคยได้อ่านพระบรมราโชวาทที่ได้พระราชทานเตือนบรรดาทหารเล็ก หรือเจ้าหน้าที่ทั้งหลายที่ปฏิบัติหน้าที่ในงานพระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งที่สอง ว่า การที่เราจะออกสู่เวทีโลก ทำอะไรต้องระมัดระวังต้องคิดถึงชื่อเสียงของบ้านเมือง"

"ด้วยเหตุนี้จึงมีพระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งที่สองในปีถัดมา คือ พุทธศักราช 2454 ทรงกำหนดให้เรียกชื่อพระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งแรกว่า พระราชพิธีบรมราชาภิเษกเฉลิมพระราชมนต์เตียร และครั้งที่สอง ในปีถัดมาว่า พระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมโภช"

พระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมโภชมีเจ้านายต่างประเทศที่เป็นผู้แทนพระองค์ สมเด็จพระราชาธิบดีต่างประเทศมาร่วมงานหลายประเทศด้วยกัน เช่น สวีเดน เดนมาร์ก ญี่ปุ่น และอังกฤษ

"สำหรับอังกฤษ สำหรับผมน่าสนใจเหมือนกันนะ เพราะเขาเป็นมหาอำนาจมากที่สุดในยุคนั้น การที่พระเจ้าแผ่นดินอังกฤษส่งผู้แทนพระองค์ในระดับที่เป็นเจ้าชายมาร่วมงาน แสดงถึงการยอมรับ แสดงถึงการที่เราอยู่ในสายตาของชาวโลกอย่างชัดเจนแล้ว"

สำหรับกำหนดเวลาในการประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ต้องทำเมื่อไร มีหลักเกณฑ์หรือไม่

อ.รทงตั้งข้อสังเกตว่า ในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์นั้นนิยมที่จะประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ในเวลาที่

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ประทับพระที่นั่งราชยานพุดตาน ในขบวนเสด็จพยุหยาตราสถลมารคเลียบพระนคร ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมโภช วันที่ 3 ธันวาคม พ.ศ. 2454 (ภาพจาก ประมวลภาพประวัติศาสตร์ไทย พระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมัยรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, 2550.)

ไม่เน้นช้านัก หลังจากที่ได้พระมหากษัตริย์พระองค์ใหม่ได้ทรงเป็นพระเจ้าแผ่นดินแล้ว ตัวอย่างที่เห็นได้ชัด เช่น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ทรงทำบรมราชาภิเษกครั้งที่หนึ่ง ในเดือนพฤศจิกายน พุทธศักราช 2411 หลังจากทรงเป็นพระเจ้าแผ่นดิน วันที่ 1 ตุลาคมในเดือนเดียวกัน ซึ่งแปลว่า ใช้เวลายังไม่ถึงเดือนครึ่งก็มีพระราชพิธีบรมราชาภิเษกแล้ว

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว หลังจากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวสวรรคต วันที่ 23 ตุลาคม พุทธศักราช 2543 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงทำบรมราชาภิเษก วันที่ 11

พฤศจิกายน ปีเดียวกัน และได้ทรงเลือกวันเดียวกันกับวันบรมราชาภิเษกของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทั้งเป็นเวลาที่ห่างจากวันที่ทรงเป็นพระเจ้าแผ่นดินในเวลาไม่ถึงเดือน จากวันที่ 23 ตุลาคม ถึง 11 พฤศจิกายน

ส่วนพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเป็นพระมหากษัตริย์ หลังจากที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวสวรรคต ในวันที่ 25 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2468 และทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ในวันที่ 25 กุมภาพันธ์ ซึ่งยังเป็นพุทธศักราช 2468 อยู่ เพราะเวลานั้นปีใหม่เป็นวันที่ 1 เมษายน เลขศักราชยังไม่เปลี่ยน ช่วงเวลาห่างกันเพียงแค่สามเดือน ก็ไม่ได้มากมายเท่าไรนัก

“นี่เป็นข้อพิจารณาที่ผมสังเกตว่า พระมหากษัตริย์ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์นั้นทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ในเวลาไม่เน้นซ้ำกับการเป็นพระเจ้าแผ่นดิน ซึ่งน่าจะเป็นเหตุผลกับความมั่นคงของสถาบันพระมหากษัตริย์ในยุคนั้น”

กระนั้น ก็ได้มีข้อสงสัยที่ถามในใจอยู่เสมอว่า แล้ว “พระบรมศพ” พระมหากษัตริย์พระองค์ก่อนยังไม่ได้ถวายพระเพลิง แล้วเวลาเพียงแค่หนึ่งเดือน สองเดือน หรือสามเดือน การพระราชพิธีบรมศพก็ยังอยู่ แล้วการบรมราชาภิเษกทำอย่างไร

อ.ธงทองเปิดประวัติศาสตร์บทนี้ว่า การปฏิบัติเท่าที่สืบค้นได้คือ มีการออกทุกข์ หมายความว่า ในช่วงระหว่างพระราชพิธีบรมราชาภิเษก มีการออกทุกข์เสียก่อน เมื่อประกอบพระราชพิธีเสร็จเรียบร้อยแล้วก็กลับไปเข้าทุกข์ใหม่ อย่างไรก็ตามในรัชกาลต่อมา วันเวลาพระราชพิธีบรมราชาภิเษกได้แตกต่างไปจากเดิม

อ.ธงทองเล่าว่า ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร

“เหตุการณ์ผลัดแผ่นดินในสมัยพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร ไม่เหมือนเดิม เพราะไม่ใช่เหตุสวรรคตของพระมหากษัตริย์รัชกาลก่อน แต่เป็นเหตุสละราชสมบัติ”

“ซึ่งเราไม่เคยมีมาก่อน อีกทั้งพระเจ้าแผ่นดินพระองค์ใหม่ยังทรงพระเยาว์ ไม่ได้ประทับในเมืองไทย การเมืองในเมืองไทยก็ยังปั่นป่วนอยู่มาก เพราะเป็นช่วงเวลาเปลี่ยนแปลงการปกครอง ประกอบกับอีกไม่นานต่อมา สงครามโลกครั้งที่ 2 ก็เกิดขึ้น เพราะฉะนั้น พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร จึงไม่ได้ทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษกเลยตลอดรัชกาล กระทั่งเสด็จสวรรคตในพุทธศักราช 2489”

ส่วนพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร มีพระปฐมบรมราชโองการแก่ประชาชนชาวไทยว่า เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม แล้วทรงหลั่งทักษิโณทกตั้งพระราชสัตยาธิษฐานในการพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ณ พระที่นั่งไพศาลทักษิณ วันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2493 (ภาพจาก ประมวลภาพประวัติศาสตร์ไทย พระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมัยรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, 2550.)

บรมนาถบพิตร ทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ในวันที่ 5 พฤษภาคม พุทธศักราช 2493 ชาติอีกหนึ่งเดือนก็จะครบสี่ปีเต็ม หลังจากทรงรับเป็นพระมหากษัตริย์ ภายหลังจากพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทรสวรรคต

“เหตุผลทั้งหมดเป็นเรื่องของความพร้อม จังหวะเวลา เพราะเมื่อทรงเป็นพระเจ้าแผ่นดินแล้ว ยังต้องเสด็จไปต่างประเทศ เพื่อทรงพระอักษรหรือเรียนหนังสือที่ประเทศสวิตเซอร์แลนด์”

“จนกระทั่งเสด็จ กลับมาเมืองไทย ทรงถวายพระเพลิง

พระบรมศพพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร ในเดือนมีนาคม พุทธศักราช 2493 ทรงประกอบพระราชพิธีราชาภิเษกสมรส ในวันที่ 28 เมษายน ในปีเดียวกัน และอีกหนึ่งสัปดาห์ต่อมา ทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ในวันที่ 5 พฤษภาคม 2493"

"เป็นข้อสรุปว่า ในสองรัชกาลหลังการประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษก เว้นไปในรัชสมัย

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร ส่วนพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ก็ไม่ได้ทำในเวลาใกล้เคียงกันกับการเป็นพระเจ้าแผ่นดิน ก็น่าจะอนุมานหรือเทียบกันได้กับรัชกาลปัจจุบัน เพราะเหตุผลัดแผ่นดินเกิดขึ้นในวันที่ 13 ตุลาคม พุทธศักราช 2559 ก็ผ่านเหตุการณ์มาสองปีกว่าแล้ว จึงมีการพระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งนี้"

2

จำนวนวันที่ประกอบพระราชพิธี

อ.ธงทองเล่าถึงประวัติศาสตร์เรื่องนี้ว่า ก่อนอื่นต้องแบ่งความเข้าใจก่อนว่า พระราชพิธีที่เป็นขั้นตอนการเตรียมการส่วนต้นยังเหมือนเดิม คือ การพลีกรรมตักน้ำ การเสกน้ำอภิเษก และพระราชพิธีในวันบรมราชาภิเษก ยังคงสืบทอดต่อกันมาเหมือนเดิม ส่วนพิธีที่อยู่ข้างหน้า หรือข้างหลังวันบรมราชาภิเษกจะปรับเปลี่ยนหรือปรับลดอย่างไร อาจมีรายละเอียดที่แตกต่างกันบ้างในแต่ละรัชกาล

"พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวมีธรรมเนียมที่ถือมาแต่เก่าก่อน เช่น เสด็จฯ ไปทรงฟังพระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ มีกำหนดสามวันก่อนวันจริง ในรัชกาลที่ 7 วันบรมราชาภิเษก คือ วันที่ 25 กุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2468 เสด็จฯ ไปทรงฟังพระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ วันที่ 22-24 กุมภาพันธ์ แต่เมื่อมาถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร กำหนดการเปลี่ยนไป เปลี่ยนเป็นทรงฟังพระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์เพียงวันเดียว ตามความเข้าใจของผม"

"รายละเอียดอื่นอาจมีการปรับบ้าง เช่น รายละเอียดตอนท้าย ในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้นมีพยุหยาตราถึง 2 วัน เป็นการเสด็จพระนครทางบกวันหนึ่ง ทางชลมารควันหนึ่ง ถ้าย้อนกลับไปสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เพื่อให้ผู้คนไม่เหน็ดเหนื่อยมากเกินไป รวมทั้งพระราชกรณียกิจไม่ซ้อน ไม่ใกล้ชิดกันมากพอสมควร ระหว่างวันเสด็จพระนครชลมารคกับชลมารคได้มีวันเว้นอยู่ตรง

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เสด็จพระราชดำเนินโดยขบวนราชมหาราชไปทางพระที่นั่งจักรีมหาปราสาท ไปยังวัดพระศรีรัตนศาสดาราม วันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2493 (ภาพจาก ประมวลภาพประวัติศาสตร์ไทย พระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมัยรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, 2550.)

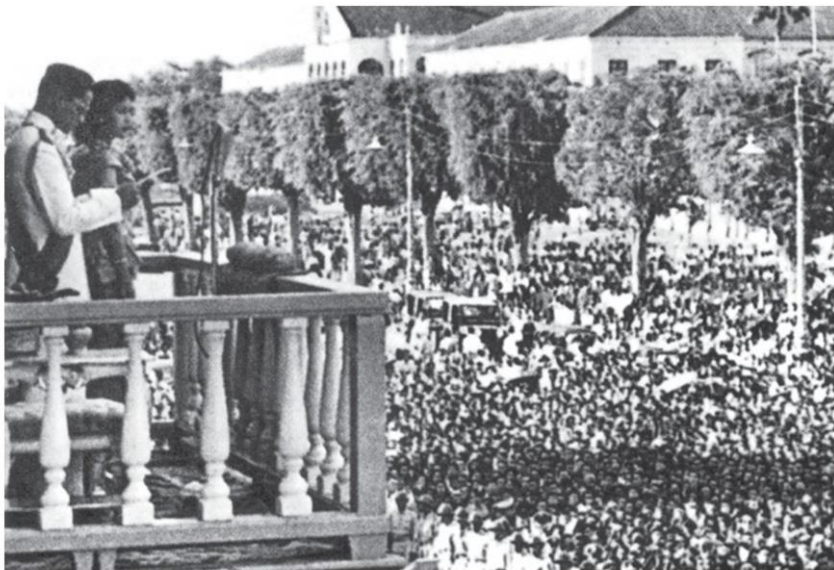
กลางด้วย"

"ส่วนพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ไม่มีการเสด็จฯ เสด็จพระนครในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก แต่ไปมีการเสด็จฯ เสด็จพระนครสถลมารค เมื่อคราวพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา 3 รอบในพุทธศักราช 2506 ซึ่งงานนั้นไม่เกี่ยวกับพระราชพิธีบรมราชาภิเษก"

"ในรัชกาลปัจจุบันเป็นที่ชัดเจนแล้วว่า การเสด็จฯ เสด็จพระนครสถลมารคอยู่ในวันที่ 5 พฤษภาคม หลังจากรับบรมราชาภิเษกแล้วหนึ่งวัน ส่วนการเสด็จฯ เสด็จพระนครชลมารค ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกไปรวมไว้กับงานพระราชพิธีถวายผ้าพระกฐิน ตอนปลายปี"

"นี่ก็แปลว่า จำนวนวันไม่มีสูตรสำเร็จ จำนวนวันฟังพระพุทธมนต์ จากสามวันเหลือหนึ่งวันก็ไม่ใช่ครั้งแรกที่ปรับ เพราะเมื่อคราวพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ก็ปรับมาแล้ว การเสด็จฯ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9 เสด็จออกสัหบัญชร พระที่นั่งพุทไธสวรรย์ปราสาท ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้ประชาชนเข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคล วันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2493 (ภาพจากประมวลภาพประวัติศาสตร์ไทยพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมัยรัตนโกสินทร์, กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, 2550.)

เลียบพระนครจะทำหนึ่งวัน หรือสองวันทางบกหรือทางน้ำ จะเว้นวรรคตรงกลางหรือไม่ สิ่งเหล่านี้เป็นจำนวนที่ปรับได้ในแต่ละรัชกาลตามความเหมาะสม แล้วแต่จะมีพระราชดำริไปในครั้งคราวนั้นๆ"

3 การพลิกกรรมตกน้ำ

อ.ธงทองตั้งข้อสังเกตว่า สถานที่ที่พลิกกรรมตกน้ำ จำนวนสถานที่แหล่งน้ำ ก็เป็นเรื่องที่แต่ละรัชกาลอาจจะมีการปรับเปลี่ยนตามยุคสมัย ในสมัยกรุงศรีอยุธยา ใช้น้ำจากสระน้ำสี่สระ ในจังหวัดสุพรรณบุรี คือ สระเกษ, สระแก้ว, สระคา และสระยมนา ถ้าไปค้นคดีพราหมณ์ต้องใช้น้ำจากแม่น้ำท่าสาวยในชมพูทวีปเรียกว่า ปัญจมหานที คือ แม่น้ำคงคา, ยมนา, มหิ, อจิรวดี และสรภู ซึ่งอยู่ไกลโพ้น ไทยเราจึงปรับมาเป็นแม่น้ำสายสำคัญในประเทศ เรียกว่า เบญจสุทธคงคา ได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำป่าสัก แม่น้ำราชบุรี แม่น้ำเพชรบุรี และแม่น้ำบางปะกง

"ผมมีข้อพิจารณาว่า แหล่งน้ำในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมัยก่อน เป็นแหล่งน้ำที่อยู่ในภาคกลางทั้งสิ้น เพราะการคมนาคมยุคนั้นยังไม่สะดวก การจะไปตักน้ำจากจังหวัดหัวเมืองไกลๆ กว่าจะเดินทางมาถึงพระนครได้ก็เกินกำลังไป อย่างไรก็ตาม มีเพียงในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ทรงนำน้ำจากปัญจมหานทีมาใช้ในการพระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งที่ 2 ด้วย"

การตักน้ำศักดิ์สิทธิ์ได้มายาวงกว้างออกไปจากภาคกลาง เมื่อรัชสมัยรัชกาลที่ 6

"การตักน้ำในหัวเมืองหรือต่างจังหวัดเกิดขึ้นสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ภายหลังจากระบบมณฑลเกิดขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า

เจ้าอยู่หัว มีการตักน้ำศักดิ์สิทธิ์ตามหัวเมืองสำคัญของมณฑลนั้น 18 มณฑล และได้ใช้เป็นแบบแผนต่อมาถึงรัชกาลที่ 7 และรัชกาลที่ 9 ส่วนในรัชกาลปัจจุบัน ได้ยกเลิกระบบมณฑลแล้ว จังหวัดก็มีเพิ่มขึ้นใหม่มากมายรวม 77 จังหวัด จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตักน้ำศักดิ์สิทธิ์จากทุกจังหวัดทั่วประเทศ รวมทั้งสิ้นร้อยกว่าแห่ง จึงสะท้อนให้เห็นว่าการตักน้ำศักดิ์สิทธิ์มีความเปลี่ยนแปลง ไม่ได้มีกฎเกณฑ์ตายตัว สามารถปรับได้ในแต่ละรัชกาล"

4 การจารึกพระสุพรรณบัฏ

การจารึกพระสุพรรณบัฏ เป็นการพระราชพิธีเบื้องต้นก่อนถึงวันพระราชพิธีบรมราชาภิเษก หมายถึงการจารึกพระปรมาภิไธยลงบนแผ่นทองคำ ซึ่ง อ.ธงทองได้อธิบายเรื่องพระปรมาภิไธยที่จารึกลงในพระสุพรรณบัฏเป็นช่วงเวลาต่างๆ ดังนี้

ยุคที่ 1 ต้นรัตนโกสินทร์

พระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์สามรัชกาลแรกที่ยจารึกลงในพระสุพรรณบัฏเหมือนกันทั้งสามพระองค์ และน่าจะสันนิษฐานว่าเป็นแบบมาจากสมัยกรุงศรีอยุธยา เป็นพระปรมาภิไธยมีความยาวพอสมควร ประมาณ 7-8 บรรทัด

"เป็นเรื่องที่เล่าต่อๆ กันมาว่า ในเวลาที่ประชาชนจะเรียกขานพระปรมาภิไธย จึงไม่สามารถที่จะท่องจำหรือใช้พระปรมาภิไธยเต็มได้ ประกอบกับความเชื่อและวัฒนธรรมไทยที่ไม่เรียกขานพระปรมาภิไธยโดยพรวดพราด เราจึงักแสดงความเคารพ การเรียกชื่อผู้ใหญ่โดยตรงถือว่าเป็นการละเมิดที่ต่ำต้อย จึงมักหาทางเรียกเป็นอย่างอื่น เรียก ท่านอธิบดี ไม่ได้ออกชื่อจริงๆ ฉะนั้นได้ก็ฉนั้นนั่น ยิ่งเป็นพระมหา

กษัตริย์ที่เคารพสูงสุด จะไปขานพระปรมาภิไธยบ่อยๆ ก็ไม่มีแบบแผนเช่นนั้น สมัยก่อน จึงกล่าวถึงพระเจ้าแผ่นดินแต่เพียงว่า ขุนหลวง หรือในหลวง"

เหตุการณ์เป็นเช่นนี้ จนถึงรัชกาลที่สาม เกิดปัญหาว่าประชาชนจะออกพระปรมาภิไธยในหลวงรัชกาลที่หนึ่ง และรัชกาลที่สอง ว่าอย่างไรดี เพราะเคยเรียกรัชกาลที่หนึ่ง ว่าแผ่นดินต้น เรียกรัชกาลที่สองว่าแผ่นดินกลาง แล้วจะออกพระนามรัชกาลที่สามว่าอย่างไร พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงแก้ไขความขัดข้องในเรื่องนี้ โดยทรงสร้างพระพุทธรูปสององค์ประดิษฐานที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ถวายพระนามว่าพระพุทธรูปอดฟ้าจุฬาโลกย์ และพระพุทธรูปเลิศล้ำนภาลีไย แล้วทรงออกประกาศถวายเป็นพระราชกุศลและให้ประชาชนออกนามแผ่นดินสองรัชกาลแรกของกรุงรัตนโกสินทร์ตามนามพระพุทธรูป"

ยุคที่ 2 พระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์อีกสี่รัชกาลต่อมา

พระปรมาภิไธยที่จารึกลงในพระสุพรรณบัฏในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวมิได้ทำตามแบบเดิมเหมือนของสามรัชกาลก่อน แต่จะเป็นพระปรมาภิไธยที่มีความยาวมากขึ้นกว่าเดิม มีการพรรณนาเนื้อความที่กล่าวถึงพระราชตระกูล อาจกล่าวถึงสมเด็จพระบรมราชชนกนาถ สมเด็จพระบรมอัยกาธิราช เป็นต้น รวมถึงพรรณนาถึงพระรูป พระโฉม พระคุณสมบัติ มีพระราชอัธยาศัยอย่างไร ทรงมีความเชี่ยวชาญด้านอะไร และยัง

กล่าวถึงพระเกียรติยศต่างๆ เป็นพระปรมาภิไธยอย่างยาวประมาณ หนึ่งหน้ากระดาษ

"พระปรมาภิไธยลักษณะนี้ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำริให้คิดขึ้น โดยมีคำว่าปรเมนทร และ ปรมินทร แปลว่า ผู้ยิ่งใหญ่ เป็นความตอนต้นพระปรมาภิไธยทั้งอย่างย่อและอย่างเต็ม เป็นพระราชนิยมในรัชกาลที่ 4 ที่โปรดเกล้าฯ ให้วางแบบไว้ว่า ให้ใช้สลับรัชกาลกัน โดยเริ่มที่รัชกาลของพระองค์ว่า ปรเมนทร อีกทั้งยังโปรดเกล้าฯ ให้ลงท้ายพระปรมาภิไธยว่า เกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็นแบบแผนพระปรมาภิไธยที่ใช้ต่อเนื่องมาอีกหลายรัชกาล"

ยุคที่ 3 พระปรมาภิไธยรัชกาลที่ 8

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร ไม่ได้ทรงประกอบพระราชพิธี

บรมราชาภิเษก ในเวลาที่ยังทรงดำรงพระชนม์อยู่มีการประกาศทางราชการว่าให้ออกพระนามพระองค์ว่า "สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล" กระทั่งสวรรคตก็ใช้พระปรมาภิไธยเพียงเท่านี้

ต่อมาในช่วงต้นสมัยรัชกาลที่ 9 มีการเฉลิมพระปรมาภิไธยถวายรัชกาลที่ 8 ว่า "พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล อุดลยเดชวิมลรามาริบัติ จักรินฤปดินทร สยามินทราธิราช พระมหากษัตริย์แห่งประเทศไทย"

หลังจากนั้น เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน พุทธศักราช 2539 ในโอกาสสมหามงคลสมัยที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงครองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เฉลิมพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร เป็นพระปรมาภิไธยอันวิเศษตามแบบแผนโบราณราชประเพณีอย่างเต็มยศ ตามขนบเดิม แต่ไม่ได้ลงท้ายว่า "เกล้าเจ้าอยู่หัว" หากลงท้ายว่า พระอัฐมรามาธิบดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร

"พระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร ถือเป็นกรณีพิเศษ เพราะไม่ได้ทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษก" อ.ธงทองกล่าว

ยุคที่ 4 พระปรมาภิไธยรัชกาลที่ 9

พระปรมาภิไธยที่จารึกลงในพระสุพรรณบัฏและทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม พุทธศักราช

2493 คือ “พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร” มิได้มีความยาวเฉกเช่นรัชกาลก่อน และมิได้ลงท้ายด้วย “เกล้าเจ้าอยู่หัว” ตามรัชกาลก่อน

5

ผู้ถวายน้ำอภิเษก

อ.รทองเผยว่า ขั้นตอนหนึ่งซึ่งเป็นการสำคัญของการพระราชพิธีบรมราชาภิเษก คือ การทรงรับน้ำอภิเษกที่มาจากแหล่งน้ำสำคัญต่างๆ ที่ได้ผ่านพิธีการอันศักดิ์สิทธิ์มาแล้ว โดยที่พระมหากษัตริย์ประทับพระที่นั่งอัฐทิศอุทุมพรราชอาสน์ พระที่นั่งแปดเหลี่ยมทำจากไม้มะเดื่อ ซึ่งเป็นไม้มงคลภายใต้พระบวรเศวตฉัตร มีผู้แทนจากทิศทั้งแปดถวายน้ำอภิเษก

“เมื่อย้อนดูในอดีตจะพบว่า ผู้ที่ถวายน้ำอภิเษก เป็นราชบัณฑิตและพราหมณ์ในราชสำนักที่มีตำแหน่งพระราชครูพิธี ส่วนราชบัณฑิต คือผู้เคยบวชเรียนจนได้เปรียญธรรมชั้นสูง และลาสิกขามารับราชการ เช่น ในกรมราชบัณฑิต และกรมพระอาลักษณ์ เป็นต้น”

กระทั่งมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร พระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์พระองค์แรกที่ทรงบรมราชาภิเษกในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข นอกจากมีพราหมณ์เป็นผู้ถวายน้ำแล้ว ยังทรงกำหนดให้ผู้ถวายน้ำอภิเษกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งเป็นชื่อของสภาสูงในเวลานั้น เป็นผู้ถวายน้ำอภิเษกด้วย

6

การถวายฉัตร 9 ชั้น

อ.รทองอธิบายว่า ในอดีตตั้งแต่ต้นกรุงรัตนโกสินทร์มาจนถึงรัชกาลที่ 7 มีพระที่นั่งสำคัญ 2 องค์ที่เกี่ยวข้องกับพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ได้แก่ พระที่นั่งอัฐทิศอุทุมพรราชอาสน์ และพระที่นั่งภัทรบิฐ พระที่นั่งทั้งสององค์นี้วางกันด้วยพระบวรเศวตฉัตร หรือฉัตร 7 ชั้น เพราะเหตุว่าขั้นตอนการถวายพระนพปฎลมหาเศวตฉัตร หรือฉัตร 9 ชั้น ไปทูลเกล้าฯ ถวายที่พระที่นั่งภัทรบิฐ

แต่คดีได้มาเปลี่ยนในสมัยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร โดยที่เมื่อประทับภายใต้พระบวรเศวตฉัตร ณ พระที่นั่งอัฐทิศแล้ว ทรงรับน้ำจากพราหมณ์และผู้แทนจากทิศทั้งแปดแล้ว พราหมณ์ทูลเกล้าฯ ถวายพระนพปฎลมหาเศวตฉัตร เมื่อทรงรับแล้ว จึงทรงพระดำเนินไปยังพระที่นั่งภัทรบิฐซึ่งอยู่ด้านทิศตะวันตกของ

7

พระปฐมบรมราชโองการ

อ.รทองกล่าวว่า พระปฐมบรมราชโองการคือถ้อยพระวาจาครั้งแรก หลังพระองค์เป็นพระมหากษัตริย์โดยสมบูรณ์ตามโบราณราชประเพณีแล้ว

“พระปฐมบรมราชโองการของพระมหากษัตริย์ในแต่ละรัชกาล เราอาจวิเคราะห์โดยกล่าวว่า พระราชอำนาจบทบาทของพระมหากษัตริย์สมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ก็เป็นอย่างหนึ่ง ในสมัยของระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุขก็เป็นอย่างหนึ่ง พระปฐมบรมราชโองการจึงแตกต่างกันไป”

ดังเช่น ในสมัยรัชกาลที่ 1 ถึงรัชกาลที่ 3 มีพระปฐมบรมราชโองการในลักษณะเดียวกัน คือ

“พรตมพฤกษ์ ชลธิ์ และสิ่งของในแผ่นดินทั่วทั้งพระราชอาณาจักรนั้น ถ้าไม่มีเจ้าของหวงแหนแล้วควรแต่สมณพราหมณาจารย์ อาณาประชาราษฎรจะปรารภณาเถิด”

ครั้นถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีการเปลี่ยนธรรมเนียมพระปฐมบรมราชโองการให้เป็น 2 ภาษา คือ ภาษาไทยและภาษามคร และมีเนื้อความของพระปฐมบรมราชโองการเปลี่ยนไป อันเป็นธรรมเนียมที่พระมหากษัตริย์ในรัชกาลต่อมาทรงปฏิบัติ เช่น สมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 ความว่า

“ดูกรพราหมณ์ บัดนี้เราทรงพระราชภาระครองแผ่นดินโดยธรรมสม่ำเสมอเพื่อประโยชน์เกื้อกูลและสุขแห่งมหาชน เราแผ่พระราชอาณาเหนือท่านทั้งหลาย กับโภคสมบัติ เป็นที่พึงจัดการปกครองรักษาป้องกันอันเป็นธรรมสืบไป ท่านทั้งหลายจงวางใจอยู่ตามสบายเทอญ”

อ.รทองชี้ว่า ที่น่าสนใจคือ พอมาถึงรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงเป็นพระมหากษัตริย์พระองค์แรกที่ทรงรับบรมราชาภิเษกในระบอบประชาธิปไตย เพราะฉะนั้น พระปฐมบรมราชโองการในรัชกาลนั้นจึงมีว่า

“เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”

“เป็นพระปฐมบรมราชโองการแบบใหม่ ซึ่งเป็นความเหมาะสมกับการปกครองในแบบแผนนี้ เช่น ทรงใช้คำว่า “ครองแผ่นดิน” ไม่ใช่ “ปกครองแผ่นดิน” ซึ่งสอดคล้องกับ

วิถีประชาธิปไตยที่มีอังกฤษเป็นต้นแบบว่าพระมหากษัตริย์ทรงปกเกล้า แต่ไม่ได้ทรงปกครอง

“ประเด็นที่น่าสนใจทางภาษา คือสรรพนามบุรุษที่ 1 สำหรับพระมหากษัตริย์ มีธรรมเนียมทั้งตะวันตกและไทยที่จะใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 แทนพระองค์ว่า เรา ฝรั่งเศสใช้ว่า วิ (WE) เป็นถ้อยพระวาจาที่รับสั่งในฐานะที่ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นภาพรวมของความเป็นเอกภาพของประเทศทั้งหมด จึงไม่ใช้สรรพนามว่า ข้าพเจ้า”

“ส่วนคำว่า โดยธรรม คือ ธรรมะสำหรับพระเจ้าแผ่นดิน ถึงแม้พระราชพิธีบรมราชาภิเษกจะเป็นพิธีฝ่ายศาสนาพราหมณ์ แต่ได้มีเนื้อหาของฝ่ายพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นศาสนาสำคัญประจำชาติ ผนวกรวมเข้าไปอยู่ในพระราชพิธีด้วย ปรากฏเห็นได้ชัดในพระปฐมบรมราชโองการ เพราะ ธรรมะ ที่รับสั่งยอมเข้าใจได้ว่า ซึ่งเป็นธรรมะในพระพุทธศาสนา ธรรมะสำหรับพระเจ้าแผ่นดิน”

“นอกจากนั้นแล้ว พระปฐมบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ยังรับสั่งถึงที่หมายปลายทางว่า เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม ตรงนี้ เดิมผมเข้าใจว่า ประโยชน์สุข เป็นคำเดียวกัน แต่ต่อมาได้ไปเห็นคำแปลของสำนักราชเลขาธิการในเวลานั้น ได้แปลคำว่า “ประโยชน์สุข” โดยแบ่งเป็นสองตอน เบเนฟิท (Benefit) ที่แปลว่า ประโยชน์ คำหนึ่ง และ แฮปปีเนส (Happiness) แปลว่า ความสุข อีกคำหนึ่ง สองคำนี้ เมื่อแยกในคำแปลเป็นภาษาอังกฤษแล้ว มีความหมายที่ลึกซึ้งและกว้างขวางครอบคลุมทั้งมิติที่เป็นนามธรรมและมิติที่เป็นรูปธรรม”

“สุดท้าย ของมหาชนชาวสยาม ก็น่าสังเกตอีกเหมือนกันว่า แม้จะมีถ้อยพระวาจาเมื่อพุทธศักราช 2493 ซึ่งประเทศไทยเปลี่ยนนามประเทศ จากสยามมาเป็นประเทศไทย ตั้งแต่พุทธศักราช 2480 กว่าแล้ว แต่ยังรับสั่งถึงมหาชนชาวสยาม ซึ่งก็น่าจะสอดคล้องกับแบบแผนอื่นๆ ที่ยังคงรักษาดั้งเดิม เช่น เทวดาที่รักษาประเทศ ก็ไม่เคยเปลี่ยนพระนามเป็นอย่างอื่น นอกจากพระสยามเทวาริราช ตำแหน่งสำคัญพระบรมวงศ์ที่สถาปนาในรัชกาลของพระองค์ คือ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร ก็ยังใช้คำว่า สยาม ปรากฏอยู่ เป็นต้น”

“ผมคิดว่า พระองค์ทรงรักษาดั้งเดิมธรรมเนียมในเรื่องของการใช้ว่าสยามอยู่ในพระปฐมบรมราชโองการ ซึ่งนับเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญ เพราะทรงเป็นพระองค์แรกที่ทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษกเป็นพระมหากษัตริย์ในระบอบประชาธิปไตย”

8

เสด็จ เลียบพระนคร

อ.ธงทองกล่าวว่า เนื่องจากการพระราชพิธีบรมราชาภิเษกในอดีตหรือแม้กระทั่งในรัชกาลปัจจุบันนี้ที่จะเกิดขึ้น พระราชพิธีส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดเกิดขึ้นในพระบรมมหาราชวัง ในหมู่พระมหามณเฑียร ซึ่งเป็นพื้นที่ที่จำกัด ไม่สามารถรองรับผู้ที่เข้าไปเฝ้าฯ ได้เป็นจำนวนมาก อีกทั้งเมื่อคำนึงว่าในสมัยก่อน การรับรู้ ข้อมูลข่าวสารของประชาชนก็น้อยกว่ายุคปัจจุบันที่ไม่มีเทคโนโลยี ไม่มีเครื่องมือ โลกโซเชียล

“ครั้งนี้ น่าจะเป็นหนแรกของประเทศไทยที่มีการถ่ายทอดโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจสู่สายตาประชาชน ในขณะที่เกิดเหตุการณ์ขึ้นจริง เพราะฉะนั้น ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกที่ผ่านมา ความรับรู้ของประชาชนในพระนคร ยิ่งต่างจังหวัดก็ยิ่งไม่กว้างขวางเท่าปัจจุบัน ในแบบแผนแต่เดิมมา การเสด็จ เลียบพระนครจึงเป็นโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในพระราชพิธี ได้ชื่นชมพระบารมี ได้ถวายพระพรชัยมงคล”

“อย่างไรก็ตาม ในยุคแรกทีเดียวการเสด็จ เลียบพระนครไม่มีที่หมายปลายทาง คือเสด็จ ออกจากพระบรมมหาราชวังไปตามเส้นทางที่กำหนด และเสด็จ กลับเข้าพระบรมมหาราชวัง ด้วยวัตถุประสงค์หลัก คือให้ประชาชนได้เฝ้าฯ ชมพระบารมี”

“แต่เมื่อถึงรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ทรงพระผนวชมานาน 27 ปี การพระราชพิธีทั้งหลายทรงเพิ่มเติมเรื่องของพระพุทธรูปไปให้มีความเด่นชัด มีพระราชดำริว่าการเสด็จ เลียบพระนครนั้น แทนที่จะเสด็จ ไปอย่างไม่มีที่หมายปลายทาง ได้ทรงกำหนดให้มีที่หมายไปตามพระอารามสำคัญต่างๆ เพื่อไปทรงบำเพ็ญพระราชกุศล เป็นต้น”

เมื่อเป็นเช่นนี้ ในรัชกาลต่อๆ มา การเสด็จ เลียบพระนครทางบก ที่เรียกว่า สดลมารค และทางน้ำ ที่เรียกว่า ชลมารค จึงกำหนดให้มีรายการเสด็จ ไปยังพระอารามสำคัญ สดลมารค มีสองพระอาราม คือ วัดบวรนิเวศวิหาร และวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ส่วนชลมารค ได้แก่ วัดอรุณราชวราราม โดยในรัชกาลปัจจุบัน จะเสด็จ เลียบพระนครสดลมารคไปยังสามพระอาราม คือ วัดบวรนิเวศวิหาร วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม และวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ส่วนการเสด็จ เลียบพระนครชลมารคไปยังวัดอรุณราชวรารามจะมีในช่วงปลายปี

9

เสด็จออกให้ประชาชนเฝ้าฯ

หลังจากที่ทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษกเป็น “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว” จะมีการเสด็จออกให้ประชาชนเฝ้าฯ ในอดีตเรียกว่า “การออกขุนนาง” ผู้ที่ได้เข้าเฝ้าฯ คือ ข้าราชการ

“ความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างพระมหากษัตริย์กับประชาชน เพิ่มพูนขึ้นตามวันเวลาที่เปลี่ยนแปลงไป ยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป จากเดิมที่ห้ามประชาชนชมพระบารมี ต้องหมอบ ต้องปิดหน้าต่าง ต้องแอบอยู่ภายในเรือน ไม่ให้เห็นพระองค์ด้วยซ้ำไป ธรรมเนียมได้เปลี่ยนแปลงให้ความใกล้ชิดกันเพิ่มมากขึ้น ในสมัยรัชกาลที่ 6 รัชกาลที่ 7 และรัชกาลที่ 9 ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกได้กำหนดให้ประชาชนเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคลด้วย”

“ในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จออกกลับพลหาที่ท้องสนามหลวง ให้ประชาชนเฝ้าฯ ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมโภช เมื่อพุทธศักราช 2454

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จออกให้ประชาชนเฝ้าฯ ที่มณฑล พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท ส่วนรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร เสด็จออกให้ประชาชนเฝ้าฯ ที่สภามหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดัง และสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงกำหนดสถานที่เดียวกับพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร ในวันที่ 6 พฤษภาคม ซึ่งทางราชการกำหนดให้เป็นวันหยุดราชการพิเศษด้วยแล้ว”

10

การเข้าเฝ้าฯ ของชาวต่างประเทศ

อ.ธงทองกล่าวว่า ในอดีตเราไม่มีชาวต่างประเทศที่เป็นผู้แทนรัฐของชาวต่างประเทศ แต่อาจมีผู้คนต่างชาติต่างภาษาที่เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร ผู้คนเหล่านั้นมักรวมกลุ่มเข้ามาและขอพระราชทานเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคล แต่ไม่ได้มีฐานะเป็นผู้แทนของประเทศหรือรัฐนั้นๆ เช่น สมัยพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร มีพ่อค้าจีน พ่อค้าเชื้อสายอินเดีย พ่อค้ายุโรป มาเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคลตามแบบธรรมเนียมที่มีมาในหลายรัชกาลแล้ว

“การมีราชทูตต่างประเทศมาประจำพระราชสำนักเป็นการถาวร เพิ่งเกิดขึ้นในตอนกลางรัชกาลที่ 5 เมื่อรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงบรมราชาภิเษก เป็นยุคที่ไทยเปิดตัวสู่ความรู้ของต่างชาติแล้ว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีพระราชพิธีบรม

ราชาภิเษกสมโภช เมื่อพุทธศักราช 2454 ครั้งนั้นมีการเชิญชาวต่างประเทศเข้ามาร่วมพิธี โดยจะพบภาพถ่ายสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีชาวต่างประเทศ ทั้งที่มาโดยตรงจากประเทศนั้นๆ หรือเป็นคณะทูตที่ประจำอยู่ในประเทศไทยเข้าร่วมในพระราชพิธี หรือในสมัยพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร จะพบว่า ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก วันที่ 5 พฤษภาคม ที่พระที่นั่งไพศาลทักษิณ จากภาพถ่ายมุมกว้างเรายังมองเห็นคณะทูตชาวต่างประเทศและคู่สมรสเข้าร่วมในพระราชพิธีด้วย”

“สำหรับครั้งนี้ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้คณะทูตานุทูตเฝ้าฯ วันที่ 6 พฤษภาคม เวลาบ่าย หลังจากเสด็จออกสภามหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดัง โดยจะมีคณะทูต หรือหัวหน้าคณะทูต คือ ผู้ที่มีอาวุโสการถวายพระราชสาส์นตราตั้ง อยู่ในตำแหน่งมานานที่สุดในพระราชสำนักเรา เป็นผู้แทนทูตทั้งหมดกล่าวถวายพระพรชัยมงคล”

นับเป็นพระราชนิยมในแต่ละรัชกาลที่มีการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย และเว้นระยะห่างจากพระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งสุดท้ายที่เกิดขึ้นเมื่อพุทธศักราช 2493 นานถึงเกือบเจ็ดสิบปี

“ผู้ที่ทันเห็นเหตุการณ์ได้ชมพระบารมี ได้รับรู้ข่าวสารในเวลานั้น ถ้ายังมีชีวิตอยู่จนถึงปัจจุบัน ก็คงเป็นผู้ใหญ่ที่มีอาวุโสมากพอสมควร ผมคงจะพูดได้ไม่ผิดพลาด ถ้าจะบอกว่า ประชาชนคนไทยส่วนใหญ่ รวมทั้งผม ล้วนแต่เป็นคนที่จะได้พบเห็นเหตุการณ์พระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งนี้เป็นครั้งแรกในชีวิต”

“เราลองนึกดูในวันเฉลิมพระชนมพรรษาแต่ละปี ถือเป็นวาระสำคัญของบ้านเมือง มีความชื่นชมยินดี มีพิธีการสำคัญ งานเฉลิมฉลองต่างๆ แต่การพระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งนี้ มีความสำคัญยิ่งกว่างานพระราชพิธีที่เราเคยได้เห็นมา เพราะเป็นพระราชพิธีประจำรัชกาลก็ว่าได้ เพราะแต่ละรัชกาลมีได้แค่ครั้งเดียว

“ผมคิดว่า ความหมายความสำคัญทางจิตใจของพระราชพิธีนี้มีอยู่มาก เพราะทำให้เกิดความมั่นใจ เกิดความเข้าใจในสถาบันพระมหากษัตริย์ของเรายิ่งขึ้น สถาบันแห่งนี้ เป็นสถาบันที่อยู่คู่กับบ้านเมืองเรามาช้านานแล้ว และจะอยู่กับเมืองไทย กับคนไทยตลอดกาล”

“ความรับรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพิธีการสำคัญอย่างนี้ จึงมีความหมายสำหรับคนไทยทั้งหลาย นอกจากนั้นแล้วยังเป็นโอกาสที่เราจะได้มีความสุขด้วยกัน การได้เห็นภาพเหตุการณ์สำคัญผ่านช่องทางต่างๆ หรือไปเห็นด้วยสายตาตัวเอง เช่น ไปเฝ้าฯ เวลาเสด็จฯ เลียบพระนคร หรือเสด็จ

ข่าวสด

Khao Sod
Circulation: 950,000
Ad Rate: 1,550

Section: ฉบับพิเศษ/-

วันที่: พุธ 1 พฤษภาคม 2562

ปีที่: 29

ฉบับที่: 10381

หน้า: 1 (ล่าง), 2, 3, 4

Col.Inch: 863.31

Ad Value: 1,338,130.50

PRValue (x3): 4,014,391.50

คลิป: สีสี่

หัวข้อข่าว:บรมราชาภิเษก พระราชินิยมในแต่ละรัชกาล

ออกสีหบัญชร ผมว่าจะทำให้ความปิติตื่นตันเกิดขึ้นในหัวใจ
ของเราอย่างแน่นอน

“เป็นครั้งหนึ่งและครั้งสำคัญในชีวิตของเรา
ถ้ามีโอกาสก็ไม่ควรจะละเลยโอกาสนี้ การแสดง
ความปรีดาปราโมทย์ทั้งหลาย การประดับธงทิว
ประทีปโคมไฟ การพร้อมใจกันใส่เสื้อสีเหลือง
แสดงความจงรักภักดี ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน
ของบ้านเมืองไทยของเรา หน่วยราชการ หน่วยงาน
ต่างๆ จัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อถวายเป็นพระราชกุศล
การบำเพ็ญความดีทั้งหลาย ทำบุญทำกุศล ตาม
ความเชื่อของเราแต่ละคน สิ่งเหล่านี้ก็เป็นความ
ดีในส่วนตัวเราด้วย ความดีไม่มีเสื่อม ทำไปเกิด
ของเหล่านี้ เป็นโอกาสที่เราตั้งตารอมาด้วยกัน
แล้วเราจะได้ผ่านเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ครั้งนี้
ไปด้วยกัน” อ.รทรงกล่าวทิ้งท้าย

ขอบคุณผู้สนับสนุน

ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)

กลุ่มดับเบิล เอ

ธนาคารสกรไทย จำกัด (มหาชน)

สำนักงาน กสทช.

บริษัท กัลฟ์ เอ็นเนอร์จี ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด (มหาชน) และบริษัทในเครือ

เครือมทิสัน | ฉบับพิเศษ

บรมราชาภิเษก

พระราชนิยม ในแต่ละรัชกาล

ศาสตราจารย์พิเศษ
รศ.ทอง จันทรางศุ

พระราชพิธีบรมราชาภิเษก เป็นพระราชพิธี
ที่สืบทอดกันมาช้านาน ตั้งแต่ครั้งกรุงสุโขทัย
ถึงกรุงรัตนโกสินทร์
ด้วยระยะเวลาที่สืบทอดกันมายาวนาน อาจเป็นเหตุให้
บางรายละเอียด บางขั้นตอนในพระราชพิธี
มีการปรับเปลี่ยนตามยุคสมัย ตามสภาพบ้านเมือง
โดยเฉพาะในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

นับตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า
จุฬาโลกมหาราชถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ด้วยกาลเวลา
การเมืองการปกครอง สภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง
พัฒนาให้ทันสมัย

พระมหากษัตริย์ในแต่ละรัชกาลจึงมี “พระราชนิยม”
เรื่องการพระราชพิธีบรมราชาภิเษกที่แตกต่างกันออกไปบ้าง
แต่ถึงกระนั้น ก็มีได้ลดทอนหลักสำคัญและความงดงามของ
พระราชพิธีให้ลดน้อยลงแต่ประการใด

หากยังคงดำรงไว้ซึ่งพระเกียรติยศ พระเกียรติศักดิ์ที่
ยิ่งใหญ่ สมพระเกียรติแห่ง “พระมหากษัตริย์บรมราชวงศ์”
ศาสตราจารย์พิเศษทอง จันทรางศุ อุปนายกสภา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งมีความสนใจค้นคว้าด้าน
ประวัติศาสตร์ราชสำนัก มาถ่ายทอดถึง “พระราชนิยม” ใน
แต่ละรัชกาลเรื่องพระราชพิธีบรมราชาภิเษก

อ.ทองเริ่มต้นว่า การพระราชพิธีบรมราชาภิเษก
เป็นพระราชพิธีสำคัญสำหรับประเทศไทย ที่มีพระมหา
กษัตริย์ทรงเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชน มาตั้งแต่ครั้ง
กรุงสุโขทัยเป็นอย่างน้อย แต่ว่าหลักฐานที่เป็นรายละเอียด
ต่างๆ มีไม่มากนัก หลักฐานต่างๆ เริ่มมีมากขึ้นในสมัย
กรุงศรีอยุธยา โดยมีรายละเอียดอยู่ในหนังสือชุดประชุม
พระราชพงศาวดาร ที่กล่าวถึงการพระราชพิธีบรมราชาภิเษก
ช่วงราชวงศ์บ้านพลูหลวง ซึ่งมีความเป็นมาสืบเนื่องมาถึงกรุง
รัตนโกสินทร์ ทำให้น่าเชื่อว่าได้ประกอบพระราชพิธีโดยยึด

ตามแบบแผนที่ได้เคยเป็นหลักในสมัยกรุงศรีอยุธยา

อ.ธงทองอภินาย หลักพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ตามตำรา ว่าเป็นการปฏิบัติตามคติพราหมณ์เป็นหลัก เพราะเป็นเรื่องของการเปลี่ยนฐานะของพระมหากษัตริย์ ให้มีสถานะเป็น “พระผู้เป็นเจ้า”

“แต่เมื่อประเทศไทยเป็นประเทศที่นับถือพระพุทธศาสนา จึงมีแบบแผนธรรมเนียมเรื่องของการเป็นสวัสดิมงคลต่างๆ ในพระพุทธศาสนาเข้าไปผสมอยู่ด้วย เช่น การเจริญพระพุทธมนต์ก่อนการเริ่มต้นพระราชพิธี บำเพ็ญพระราชกุศลต่างๆ เช่น การเสด็จ ไปประกาศพระองค์เป็นพุทธศาสนูปถัมภก ซึ่งเป็นการประสมประสานกันระหว่าง คติพราหมณ์กับคติพุทธศาสนา”

“แต่แน่นอนว่า แต่ละรัชกาลคงจะมีรายละเอียดของการพระราชพิธีที่แตกต่างกันไป”

“โดยหลักของพระราชพิธีไม่ได้เปลี่ยน ทั้งการทรงพระมูรธาภิเษก การถวายน้ำอภิเษกจากทิศทั้งแปดและการถวายเครื่องเบญจราชกกุธภัณฑ์ สัญลักษณ์ทั้งหลายของความเป็นพระราชาธิบดี ไปจนถึงเครื่องบรมราชอิสริยยศราชูปโภค เครื่องราชอาภรณ์และพระแสงศาสตราวุธทั้งหลาย เหล่านี้เป็นโครงสร้างที่ไม่เปลี่ยน”

หัวใจสำคัญของพระราชพิธีบรมราชาภิเษกไม่เปลี่ยน หากแต่มีบางรายละเอียดเปลี่ยน ซึ่ง อ.ธงทองได้สรุปเป็นข้อๆ ไว้อย่างน่าสนใจ ดังนี้

1 วันเวลาและจำนวนครั้งที่ประกอบพระราชพิธี

อ.ธงทองกล่าวว่า โดยหลักแต่ละรัชกาลน่าจะได้ประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษกหนึ่งครั้ง แต่ก็มีเรื่องน่าสนใจว่า ในสมัยรัตนโกสินทร์ มีพระมหากษัตริย์ทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสองครั้งถึงสามพระองค์ คือ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช, พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เหตุที่เป็นดังนั้นในแต่ละรัชกาล ไม่ใช่เหตุที่ซ้ำกัน เป็นเหตุผลต่างๆ กัน

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่สร้างกรุงรัตนโกสินทร์ เมื่อพุทธศักราช 2325 เมื่อมีเวลาที่เหมาะสม พระองค์ทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ครั้งแรกในปีนั้น เพื่อเป็นการยืนยันมั่นคงถึงพระราชอำนาจ การเริ่มต้นพระราชวงศ์ใหม่ การเริ่มต้นบทบาทใหม่ของประเทศ เพื่อสร้างความมั่นใจในทางการเมือง แต่เป็นการบรมราชาภิเษกอย่าง

“โดยหลักของ
พระราชพิธีไม่ได้เปลี่ยน
ทั้งการทรงพระมูรธา
ภิเษก การถวายน้ำ
อภิเษกจากทิศทั้ง 8
และการถวายเครื่อง
เบญจราชกกุธภัณฑ์
สัญลักษณ์ทั้งหลาย
ของความเป็
พระราชาธิบดี
ไปจนถึงเครื่องบรม
ราชอิสริยยศราชูปโภค
เครื่องราชอาภรณ์
พระแสงศาสตราวุธ
ทั้งหลาย เหล่านี้
เป็โครงสร้างที่
ไม่เปลี่ยน

ย่อ เพราะข้าวของเครื่องใช้ เครื่องราชูปโภคก็ยังไม่ครบถ้วน บริบูรณ์ เพราะสูญหายไปเมื่อครั้งเสียกรุงศรีอยุธยา ส่วน กรุงธนบุรี บ้านเมืองยังไม่ปกติเป็นผาสุกนัก ต้องใช้เวลาในการเตรียมข้าวของเหล่านี้ จึงทรงประกอบพระราชพิธี บรมราชาภิเษกอย่างย่อไปเมื่อพุทธศักราช 2325 ดังกล่าว อีกสามปีต่อมา เมื่อบ้านเมืองฟื้นฟูกลับมาเป็นผาสุก

แล้ว เช่น วัดพระศรีรัตนศาสดารามสร้างเสร็จพอจะฉลองพระอารามได้แล้ว บรรดาเครื่องราชกกุธภัณฑ์ เครื่องราชูปโภค และพระแสงต่างๆ น่าจะได้สร้างเสร็จแล้ว ในพุทธศักราช 2328 พระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งที่สองจึงเกิดขึ้น

อ.ธงทองให้ความเห็นว่า เหตุผลที่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชมีการบรมราชาภิเษกสองครั้ง น่าจะเป็นเหตุผลเรื่องความพร้อมประการหนึ่ง และเหตุผลของความมั่นคงทางการเมืองอีกประการหนึ่ง

ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสองครั้งเช่นกัน

อ.ธงทองเล่าว่า ครั้งแรก ทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งแรก หลังพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวสวรรคตได้ไม่นาน เวลานั้น มีพระชนมพรรษาเพียง 15 พรรษาเศษเท่านั้น และเป็นเวลาที่เพิ่งจะทรงพ้นมาจากพระอาการประชวร เพราะทรงพระประชวรในคราวเดียวกับที่ตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จฯ ไปทอดพระเนตรสุริยุปราคาที่บ้านหว้ากอ เมืองประจวบคีรีขันธ์ เมื่อพุทธศักราช 2411 พระองค์ประชวรไข้จับสั่น หรือมาลาเรีย เพิ่งจะทรงฟื้นพระกำลังขึ้นมาได้

ในเวลานั้น เมื่อทรงบรมราชาภิเษกแล้ว ด้วยเหตุที่ทรงเป็นพระเจ้าแผ่นดินที่ยังมีพระชนมพรรษาน้อย จึงไม่ได้ทรงบริหารพระราชภาระด้วยพระองค์เอง แต่มีผู้ที่ทำการถวาย เรียกว่า ผู้สำเร็จราชการ คือ สมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) ในช่วงเวลาห้าปีแรกของรัชกาล

กระทั่งพระชนมพรรษาครบ 20 พรรษา หลังทรงพระผนวชเป็นพระภิกษุแล้ว ถ้าตามคติไทยโบราณถือว่าเป็นผู้ใหญ่เต็มตัวแล้ว จากนั้นไปจะได้ทรงบริหารพระราชภาระด้วยพระองค์เอง จึงทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งที่สองหลังจากที่ทรงลาสิกขาแล้ว

การบรมราชาภิเษกครั้งที่สองนี้ เป็นการประกาศหรือเป็นการยืนยันให้พสกนิกรได้ทราบว่า จากนั้นไป พระองค์จะ

ทรงบริหารพระราชภาระด้วยพระองค์เอง จากแต่เดิมมีผู้ที่คอยปฏิบัติถวายงานเป็นผู้สำเร็จราชการ

“เป็นเหตุผลทางการเมืองอยู่เหมือนกัน ในความหมายนี้” อ.ธงทองออกความเห็น

สำหรับพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสองครั้งเช่นกัน

อ.ธงทองให้รายละเอียดประวัติศาสตร์ในรัชกาลนี้ว่า พระองค์ทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งแรก ในเดือนพฤศจิกายน พุทธศักราช 2453 ภายหลังจากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวสวรรคตเมื่อวันที่ 23 ตุลาคม

พระบรมฉายาลักษณ์พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงฉายเมื่อ พ.ศ. 2407 ทรงเครื่องบรมขัตติยราชภูษิตาภรณ์ ทรงพระมหาสิริवाल ทรงพระมหาพิชัยมงกุฏ ทรงฉลองพระบาท เขมวอน (ภาพจาก ปราบินทร์ เครือทอง. พระจอมเกล้า “KING MONGKUT” พระเจ้ากรุงสยาม. กรุงเทพฯ : มติชน, 2557)

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ประทับพระที่นั่งพุทไธสวนทองคำรัตนสิมหารักษ์ พร้อมด้วยข้าราชการบริพารฝ่ายหน้าเชิญเครื่องมงคลสิริเบญจราชกกุธภัณฑ์ เครื่องราชูปโภคและพระแสงราชศาสตราวุธ วันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2468 (ภาพจาก ประมวลภาพประวัติศาสตร์ไทย พระราชพิธีบรมราชาภิเษก สมัยรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ, กรมศิลปากร, 2550.)

ปีเดียวกันเพียงไม่กี่วัน และในปีถัดมา พุทธศักราช 2454 ได้มีพระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งที่สองโดย อ.รชทองเผยมูลเหตุให้ฟังว่า

“ในเวลาที่ทรงเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ สยามมกุฎราชกุมาร ได้เสด็จฯ ไปต่างประเทศแทนพระองค์ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้นำพานไปช่วยงานพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ของพระเจ้าแผ่นดินเมืองนอก ในยุโรปหลายประเทศด้วยกัน”

“เมื่อถึงคราวที่บ้านเมืองของเราจะมีพิธีสำคัญเช่นนี้ น่าจะมีมิตรประเทศที่เขายกมาช่วยงานบ้าง เป็นโอกาสที่สยามประเทศจะได้เชิญผู้แทนของประเทศต่างๆ ที่เป็นเจ้านายระดับสูง หรือผู้แทนระดับประธานาธิบดี หรือประมุขรัฐต่างๆ มาร่วมพิธี”

อ.รชทองตั้งข้อสังเกตว่า “ผมมีความเห็นเพิ่มเติมอีกสักนิดหนึ่งว่า นอกจากเรื่องตอบแทนไมตรีแล้ว พระราชดำริน่าจะกว้างขวางครอบคลุมไปถึงเรื่อง เป็นโอกาสที่เมืองไทยจะได้เผยแพร่เกียรติยศ ความเป็นชาติอารยะ เพราะแต่เดิมในสายตาชาวต่างชาติ เขาไม่รู้จักเมืองไทยมากเท่าไรนัก ในเวลานั้น พอจะกล่าวได้ว่า เราเพิ่งจะพ้นจากสถานการณ์ล่อแหลมจากการตกเป็นอาณานิคมของประเทศทั้งหลาย ผ่านวิกฤตในสมัยรัชกาลที่ 5 มา ครั้นมาถึงสมัยรัชกาลที่ 6 นั้น เราสามารถยืนเคียงบ่าเคียงไหล่กับประเทศทั้งหลายได้

“จะพบว่า หลังบรมราชาภิเษกพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวแล้ว ในแผ่นดินของพระองค์เอง เราไปได้ไกล จนสามารถส่งกองทหารไทยเป็นทหารอาสาไปร่วมรบในสงครามที่ยุโรป เคียงบ่าเคียงไหล่กับชาติสัมพันธมิตรทั้งหลาย สิ่งเหล่านี้ผมมองว่าเป็นพระบรมราชาธิบายของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

ที่ทรงต้องการให้ฐานะประเทศไทยมีความชัดเจนในสายตาของชาวต่างประเทศว่าเรามีความเจริญ”

“เคยได้อ่านพระบรมราโชวาทที่ได้พระราชทานเตือนบรรดาพสกนิกร หรือเจ้าหน้าที่ทั้งหลายที่ปฏิบัติหน้าที่ในงานพระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งที่สอง ว่า การที่เราจะออกสู่เวทีโลก ทำอะไรต้องระมัดระวังต้องคิดถึงชื่อเสียงของบ้านเมือง”

“ด้วยเหตุนี้จึงมีพระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งที่สองในปีถัดมา คือ พุทธศักราช 2454 ทรงกำหนดให้เรียกชื่อพระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งแรกว่า พระราชพิธีบรมราชาภิเษกเฉลิมพระราชมนต์เศียร และครั้งที่สอง ในปีถัดมาว่า พระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมโภช”

พระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมโภชมีเจ้านายต่างประเทศที่เป็นผู้แทนพระองค์ สมเด็จพระราชาธิบดีต่างประเทศมาร่วมงานหลายประเทศด้วยกัน เช่น สวีเดน เดนมาร์ก ญี่ปุ่น และอังกฤษ

“สำหรับอังกฤษ สำหรับผมน่าสนใจเหมือนกันนะ เพราะเขาเป็นมหาอำนาจมากที่สุดในยุคนั้น การที่พระเจ้าแผ่นดินอังกฤษส่งผู้แทนพระองค์ในระดับที่เป็นเจ้าชายมาร่วมงาน แสดงถึงการยอมรับ แสดงถึงการที่เราอยู่ในสายตาของชาวโลกอย่างชัดเจนแล้ว”

สำหรับกำหนดเวลาในการประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ต้องทำเมื่อไร มีหลักเกณฑ์หรือไม่

อ.รชทองมีข้อสังเกตว่า ในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์นั้นนิยมที่จะประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ในเวลาที่ไม่แน่นอนซักวัน หลังจากที่พระมหากษัตริย์พระองค์ใหม่ได้ทรงเป็นพระเจ้าแผ่นดินแล้ว ตัวอย่างที่เห็นได้ชัด เช่น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ทรงทำบรมราชาภิเษกครั้งที่หนึ่ง ในเดือนพฤศจิกายน พุทธศักราช 2411 หลังจากที่ทรงเป็นพระเจ้าแผ่นดิน วันที่ 1 ตุลาคมในเดือนเดียวกัน ซึ่งแปลว่า ใช้เวลายังไม่ถึงเดือนครั้งก็มีพระราชพิธีบรมราชาภิเษกแล้ว

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว หลังจากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวสวรรคต วันที่ 23 ตุลาคม พุทธศักราช 2543 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงทำบรมราชาภิเษก วันที่ 11 พฤศจิกายน ปีเดียวกัน และได้ทรงเลือกวันเดียวกันกับวันบรมราชาภิเษกของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทั้งเป็นเวลาที่ห่างจากวันที่ทรงเป็นพระเจ้าแผ่นดินในเวลาไม่ถึงเดือน จากวันที่ 23 ตุลาคม ถึง 11 พฤศจิกายน ส่วนพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเป็น

“จะพบว่า หลังบรมราชาภิเษกพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวแล้วในแผ่นดินของพระองค์เองเราไปได้ไกลจนสามารถส่งกองทหารไทยไปทหุรอาสาไปร่วมรบในสงครามที่ยุโรป เคียงบ่าเคียงไหล่กับชาติสัมพันธมิตรทั้งหลาย ตั้งแต่เหล่าชั้นผมมองว่าเป็นพระบรมราโชบายของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ทรงต้องการให้ฐานะประเทศไทยมีความชัดเจนในสายตาของชาวต่างประเทศว่าเรามีความเจริญ”

พระมหากษัตริย์ หลังจากที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวสวรรคต ในวันที่ 25 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2468 และทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ในวันที่ 25 กุมภาพันธ์ ซึ่งยังเป็นพุทธศักราช 2468 อยู่ เพราะเวลานั้นปีใหม่เป็นวันที่ 1 เมษายน เลขศักราชยังไม่เปลี่ยน ช่วงเวลาห่างกันเพียงแค่สามเดือน ก็ไม่ได้มากมายเท่าไรนัก

“นี่เป็นข้อพิจารณาที่ผมสังเกตว่า พระมหากษัตริย์ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์นั้นทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ในเวลาไม่เน้นซ้ำกับการเป็นพระเจ้าแผ่นดิน ซึ่งน่าจะเป็นเหตุผลกับความมั่นคงของสถาบันพระมหากษัตริย์ในยุคนั้น”

กระนั้น ก็ได้มีข้อสงสัยที่ถามในใจอยู่เสมอว่า แล้ว “พระบรมศพ” พระมหากษัตริย์พระองค์ก่อนยังไม่ได้ถวายพระเพลิง แล้วเวลาเพียงแค่นี้หนึ่งเดือน สองเดือน หรือสามเดือน การพระราชพิธีบรมศพก็ยังอยู่ แล้วการบรมราชาภิเษกทำอะไร

อ.ธงทองเปิดประวัติศาสตร์บทนี้ว่า การปฏิบัติเท่าที่สืบค้นได้คือ มีการออกทุกข์ หมายความว่า ในช่วงระหว่างพระราชพิธีบรมราชาภิเษก มีการออกทุกข์เสียก่อน เมื่อประกอบพระราชพิธีเสร็จเรียบร้อยแล้วก็กลับไปเข้าทุกข์ใหม่ อย่างไรก็ตามในรัชกาลต่อมา วันเวลาพระราชพิธีบรมราชาภิเษกได้แตกต่างไปจากเดิม

อ.ธงทองเล่าว่า ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร

“เหตุการณ์แผ่นดินในสมัยพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร ไม่เหมือนเดิม เพราะไม่ใช่เหตุสวรรคตของพระมหากษัตริย์รัชกาลก่อน แต่เป็นเหตุสละราชสมบัติ”

“ซึ่งเราไม่เคยมีมาก่อน อีกทั้งพระเจ้าแผ่นดินพระองค์ใหม่ยังทรงพระเยาว์ ไม่ได้ประทับในเมืองไทย การเมืองในเมืองไทยก็ยังปรวนแปรอยู่มาก เพราะเป็นช่วงเวลาเพิ่งเปลี่ยนแปลงการปกครอง ประกอบกับอีกไม่นานต่อมา สงครามโลกครั้งที่ 2 ก็เกิดขึ้น เพราะฉะนั้น พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร จึงไม่ได้ทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษกเลยตลอดรัชกาล กระทั่งเสด็จสวรรคตในพุทธศักราช 2489”

ส่วนพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ในวันที่ 5 พฤษภาคม พุทธศักราช 2493 ชาติอีกหนึ่งเดือนก็จะครบสี่ปีเต็ม หลังจากทรงรับเป็นพระมหากษัตริย์ ภายหลังจากพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทรสวรรคต

พระบรมฉายาลักษณ์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ไม่ทราบปีที่ทรงฉาย ทรงเครื่องต้นตามโบราณราชประเพณี ทรงพระมหาสิริवालแก้วกุดั่นประดับพลอย ทรงกับพระอุระทองคำกุดั่นประดับพลอย ทรงชายไหวชายแครงประดับพลอย ทรงพระรำบรค์ครบนิ้วพระหัตถ์ ทรงกองพระกรมยาราชวดีประดับพลอย ทรงพาดุริต ทรงพระมหาพิชัยมงกุฏ ทรงฉลองพระบาทเชิงมวน (ภาพจาก หอจดหมายเหตุแห่งชาติ)

“เหตุผลทั้งหมดเป็นเรื่องของความพร้อม จังหวะเวลา เพราะเมื่อทรงเป็นพระเจ้าแผ่นดินแล้ว ยังต้องเสด็จไปต่างประเทศ เพื่อทรงพระอักษรหรือเรียนหนังสือที่ประเทศสวิตเซอร์แลนด์”

“จนกระทั่งเสด็จ กลับมาเมืองไทย ทรงถวายพระเพลิงพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร ในเดือนมีนาคม พุทธศักราช 2493 ทรงประกอบพระราชพิธีราชาภิเษกสมรส ในวันที่ 28 เมษายน ในปีเดียวกัน และอีกหนึ่งสัปดาห์ต่อมา ทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ในวันที่ 5 พฤษภาคม 2493”

“เป็นข้อสรุปว่า ในสองรัชกาลหลังการประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษก เว้นไป ในรัชสมัย

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร ส่วนพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ก็ไม่ได้ทำในเวลาใกล้เคียงกันกับการเป็นพระเจ้าแผ่นดิน ก็น่าจะอนุโลมหรือเทียบกันได้กับรัชกาลปัจจุบัน เพราะเหตุผลแผ่นดินเกิดขึ้นในวันที่ 13 ตุลาคม พุทธศักราช 2559 ก็ผ่านเหตุการณ์มาสองปีกว่าแล้ว จึงมีการพระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งนี้”

2 จำนวนวันที่ประกอบพระราชพิธี

อ.รทองเล่าถึงประวัติศาสตร์เรื่องนี้ว่า ก่อนอื่นต้องแบ่งความเข้าใจก่อนว่า พระราชพิธีที่เป็นขั้นตอนการเตรียมการส่วนต้นยังเหมือนเดิม คือ การพลีกรรมตักน้ำ การเสกน้ำอภิเษก และพระราชพิธีในวันบรมราชาภิเษก ยังคงสืบทอดต่อกันมาเหมือนเดิม ส่วนพิธีที่อยู่ข้างหน้า หรือข้างหลังวันบรมราชาภิเษกจะปรับเปลี่ยนหรือปรับลดอย่างไร อาจมีรายละเอียดที่แตกต่างกันบ้างในแต่ละรัชกาล

“พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวมีธรรมเนียมที่ถือมาแต่เก่าก่อน เช่น เสด็จฯ ไปทรงฟังพระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ มีกำหนดสามวันก่อนวันจริง ในรัชกาลที่ 7 วันบรมราชาภิเษก คือ วันที่ 25 กุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2468 เสด็จฯ ไปทรงฟังพระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ วันที่ 22-24 กุมภาพันธ์ แต่เมื่อมาถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร กำหนดการเปลี่ยนไป เปลี่ยนเป็นทรงฟังพระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์เพียงวันเดียว ตามความเข้าใจของผม”

“รายละเอียดอื่นอาจมีการปรับบ้าง เช่น รายละเอียดตอนท้าย ในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้นมีพยุหยาตราถึง 2 วัน เป็นการเลียบพระนครทางบกวันหนึ่ง ทางชลมารควันหนึ่ง ถ้าย้อนกลับไปสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เพื่อให้ผู้คนไม่เหน็ดเหนื่อยมากเกินไป รวมทั้งพระราชกรณียกิจไม่ซ้อน ไม่ใกล้ชิดกันมากพอสมควร ระหว่างวันเลียบพระนครชลมารคกับชลมารคได้มีวันเว้นอยู่ตรงกลางด้วย”

“ส่วนพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ไม่มีการเสด็จฯ เลียบพระนครในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก แต่ไม่มีการเสด็จฯ เลียบพระนครชลมารค เมื่อคราวพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา 3 รอบในพุทธศักราช 2506 ซึ่งงานนั้นไม่เกี่ยวกับพระราชพิธีบรมราชาภิเษก”

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพล อดุลยเดชบรมนาถบพิตร ทรงเครื่องบรมขัตติยราชภูษิตาภรณ์ ทรงพระมหาพิชัยมงกุฎ ทรงฉลองพระบาทเขมวอน (ภาพจาก ประมวลภาพประวัติศาสตร์ไทย พระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมัยรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, 2550.)

“ในรัชกาลปัจจุบันเป็นที่ชัดเจนแล้วว่า การเสด็จฯ เลียบพระนครชลมารคอยู่ในวันที่ 5 พฤษภาคม หลังจากทรงรับบรมราชาภิเษกแล้วหนึ่งวัน ส่วนการเสด็จฯ เลียบพระนครชลมารค ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกไปรวมไว้กับงานพระราชพิธีถวายผ้าพระกฐิน ตอนปลายปี”

“นี่ก็แปลว่า จำนวนวันไม่มีสูตรสำเร็จ จำนวนวันฟังพระพุทธมนต์ จากสามวันเหลือหนึ่งวันก็ไม่ใช่ว่าแรกที่ปรับ เพราะเมื่อคราวพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ก็ปรับมาแล้ว การเสด็จฯ เลียบพระนครจะทำหนึ่งวัน หรือสองวันทางบกหรือทางน้ำ จะวันวรรคตรงกลางหรือไม่ สิ่งเหล่านี้เป็นจำนวนที่ปรับได้ในแต่ละรัชกาลตามความเหมาะสม แล้วแต่จะมีพระราชดำริไปในครั้งคราวนั้นๆ”

3

การพลักรรมตักน้ำ

อ.ธทองตั้งข้อสังเกตว่า สถานที่พลักรรมตักน้ำ จำนวนสถานที่แหล่งน้ำ ก็เป็นเรื่องที่แต่ละรัชกาลอาจจะมีการปรับเปลี่ยนตามยุคตามสมัย ในสมัยกรุงศรีอยุธยา ใช้น้ำจากสระน้ำสี่สระ ในจังหวัดสุพรรณบุรี คือ สระเกษ, สระแก้ว, สระคา และสระยมนา ถ้าไปค้นคดีพราหมณ์ต้องใช้น้ำจากแม่น้ำห้าสายในชมพูทวีป เรียกว่า ปัญจมหานที คือ แม่น้ำคงคา, ยมนา, มหิ, อจิรวดี และสรภู ซึ่งอยู่ไกลโพ้น ไทยเราจึงปรับมาเป็นแม่น้ำสายสำคัญในประเทศ เรียกว่า เบญจสุทธคงคา ได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำป่าสัก แม่น้ำราชบุรี แม่น้ำเพชรบุรี และแม่น้ำบางปะกง

“ผมมีข้อพิจารณาว่า แหล่งน้ำในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมัยก่อน เป็นแหล่งน้ำที่อยู่ในภาคกลางทั้งสิ้น เพราะการคมนาคมยุคนั้นยังไม่สะดวก การจะไปตักน้ำจากจังหวัดหัวเมืองไกลๆ กว่าจะเดินทางมาถึงพระนครได้ก็เกินกำลังไป อย่างไรก็ตาม มีเพียงในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ทรงนำน้ำจากปัญจมหานทีมาเจือในการพระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งที่ 2 ด้วย”

การตักน้ำศักดิ์สิทธิ์ได้มาขยายวงกว้างออกไปจากภาคกลาง เมื่อรัชสมัยรัชกาลที่ 6

“การตักน้ำในหัวเมืองหรือต่างจังหวัดเกิดขึ้นสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ภายหลังจากระบบมณฑลเกิดขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีการตักน้ำศักดิ์สิทธิ์ตามหัวเมืองสำคัญของมณฑลนั้น 18 มณฑล และได้ใช้เป็นแบบแผนต่อมาถึงรัชกาลที่ 7 และรัชกาลที่ 9 ส่วนในรัชกาลปัจจุบัน ได้ยกเลิกระบบมณฑลแล้ว จังหวัดก็มีเพิ่มขึ้นใหม่มากมายรวม 77 จังหวัด จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตักน้ำศักดิ์สิทธิ์จากทุกจังหวัดทั่วประเทศ รวมทั้งสิ้นร้อยกว่าแห่ง จึงสะท้อนให้เห็นว่าการตักน้ำศักดิ์สิทธิ์มีความเปลี่ยนแปลง ไม่ได้มีกฎเกณฑ์ตายตัว สามารถปรับได้ในแต่ละรัชกาล”

4

การจารึกพระสุพรรณบัฏ

การจารึกพระสุพรรณบัฏ เป็นการพระราชพิธีเบื้องต้นก่อนถึงวันพระราชพิธีบรมราชาภิเษก หมายถึงการจารึกพระปรมาภิไธยลงบนแผ่นทองคำ ซึ่ง อ.ธทองได้อธิบายเรื่องพระปรมาภิไธยที่จารึกลงในพระสุพรรณบัฏเป็นช่วงเวลาต่างๆ ดังนี้

ยุคที่ 1 ต้นรัตนโกสินทร์

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ประทับพระที่นั่งราชยานพุดตาน ในขบวนเสด็จพยุหยาตราสถลมารคเลียบพระนคร ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมโภช วันที่ 3 ธันวาคม พ.ศ. 2454 (ภาพจาก ประมวลภาพประวัติศาสตร์ไทย พระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมัยรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, 2550.)

พระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์สามรัชกาลแรกทึจารึกลงในพระสุพรรณบัฏเหมือนกันทั้งสามพระองค์ และน่าจะสันนิษฐานว่าเป็นแบบมาจากสมัยกรุงศรีอยุธยา เป็นพระปรมาภิไธยมีความยาวพอสมควร ประมาณ 7-8 บรรทัด “เป็นเรื่องที่เล่าต่อๆ กันมาว่า ในเวลาที่ประชาชนจะเรียกขานพระปรมาภิไธย จึงไม่สามารถที่จะท่องจำหรือใช้พระปรมาภิไธยเต็มได้ ประกอบกับความเชื่อและวัฒนธรรมไทยที่ไม่เรียกขานพระปรมาภิไธยโดยพรว้าเพรื่อ เราจึงักแสดงเคารพ การเรียกชื่อผู้ใหญ่โดยตรงถือว่าเป็นการละเมิดที่ต่ำต้อย จึงมักหาทางเรียกเป็นอย่างอื่น เรียก ท่านอธิบดี ไม่ได้ออกชื่อตรงๆ ฉะนั้นได้ฉันทันนั้น ยิ่งเป็นพระมหา

กษัตริย์ที่เคารพสูงสุด จะไปหาพระปรมาภิไธยบ่อยๆ ก็ไม่มีแบบแผนเช่นนั้น สมัยก่อน จึงกล่าวถึงพระเจ้าแผ่นดิน แต่เพียงว่า ชุนหลวง หรือในหลวง"

เหตุการณ์เป็นเช่นนี้ จนถึงรัชกาลที่สาม เกิดปัญหาว่าประชาชนจะออกพระปรมาภิไธยในหลวงรัชกาลที่หนึ่ง และรัชกาลที่สอง ว่าอย่างไรดี เพราะเคยเรียกรัชกาลที่หนึ่ง ว่าแผ่นดินต้น เรียกรัชกาลที่สองว่าแผ่นดินกลาง แล้วจะออกพระนามรัชกาลที่สามว่าอย่างไร พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงแก้ไขความขัดข้องในเรื่องนี้ โดยทรงสร้างพระพุทธรูปสององค์ประดิษฐานที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ถวายพระนามว่าพระพุทธรูปอดฟ้าจุฬาโลกย์ และพระพุทธรูปเลิกล้านภาโลย แล้วทรงออกประกาศถวายเป็นพระราชกุศลและให้ประชาชนออกนามแผ่นดินสองรัชกาลแรกของกรุงรัตนโกสินทร์ตามนามพระพุทธรูป"

ยุคที่ 2 พระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์อีกสี่รัชกาลต่อมา

พระปรมาภิไธยที่จารึกลงในพระสุพรรณบัฏในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวมิได้ทำตามแบบเดิมเหมือนของสามรัชกาลก่อน แต่จะเป็นพระปรมาภิไธยที่มีความยาวมากขึ้นกว่าเดิม มีการพรรณนาเนื้อความที่กล่าวถึงพระราชตระกูล อาจกล่าวถึงสมเด็จพระบรมราชชนกนาถ สมเด็จพระบรมอัยกาธิราช เป็นต้น รวมถึงพรรณนาถึงพระรูป พระโสม พระคุณสมบัติ มีพระราชอัธยาศัยอย่างไร ทรงมีความเชี่ยวชาญด้านอะไร และยังกล่าวถึงพระเกียรติยศต่างๆ เป็นพระปรมาภิไธยอย่างยาวประมาณ หนึ่งหน้ากระดาษ

"พระปรมาภิไธยลักษณะนี้ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำริให้คิดขึ้น โดยมีคำว่า ประเมณฑร และ ประมินทร แปลว่า ผู้ยิ่งใหญ่ เป็นความตอนต้นพระปรมาภิไธยทั้งอย่างย่อและอย่างเต็ม เป็นพระราชนิยมในรัชกาลที่ 4 ที่โปรดเกล้าฯ ให้วางแบบไว้ว่า ให้ใช้สลับรัชกาลกัน โดยเริ่มที่รัชกาลของพระองค์ว่า ประเมณฑร อีกทั้งยังโปรดเกล้าฯ ให้ลงท้ายพระปรมาภิไธยว่า เกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็นแบบแผนพระปรมาภิไธยที่ใช้ต่อเนื่องมาอีกหลายรัชกาล"

ยุคที่ 3 พระปรมาภิไธยรัชกาลที่ 8

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร ไม่ได้ทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ในเวลาที่ยังทรงดำรงพระชนม์อยู่มีการ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงเครื่องบรมขัตติยราชภูษิตาภรณ์สำหรับบรมราชาภิเษก สถิตเหนือพระที่นั่งอัฐทิศอุทุมพรราชอาสน์ภายใต้พระบวรเศวตฉัตร ทรงรับน้ำอภิเษกแล้วพระราชครูวาทเทพมุนีถวายน้ำเทพมนต์ด้วยพระมหาสังข์ ในการพระราชพิธีบรมราชาภิเษก วันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2493

ประกาศทางราชการว่าให้ออกพระนามพระองค์ว่า "สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล" กระทั่งสวรรคตก็ใช้พระปรมาภิไธยเพียงเท่านี้

ต่อมาในช่วงต้นสมัยรัชกาลที่ 9 มีการเฉลิมพระปรมาภิไธยถวายรัชกาลที่ 8 ว่า "พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล อดุลยเดชวิกรมมหาราธิบดินทร สยามินทราธิราช พระมหากษัตริย์แห่งประเทศไทย"

หลังจากนั้น เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน พุทธศักราช 2539 ในโอกาสสมหามงคลสมัยที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงครองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เฉลิมพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร เป็นพระปรมาภิไธยอันวิเศษตามแบบแผนโบราณราชประเพณีอย่างเต็มยศ ตามชนบทเดิม แต่ไม่ได้ลงท้ายว่า "เกล้าเจ้าอยู่หัว" หากลงท้ายว่า พระอัฐมรามาธิบดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร

"พระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร"

มหาอาณันทมหิตล พระอัฐมรามาธิบดินทร ถือเป็นกรณีพิเศษ เพราะไม่ได้ทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษก" อ.ธงทองกล่าว

ยุคที่ 4 พระปรมาภิไธยรัชกาลที่ 9

พระปรมาภิไธยที่จารึกลงในพระสุพรรณบัฏและทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม พุทธศักราช 2493 คือ "พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลราชกุมารมหาราภิธิ จักรีนฤบดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร" มิได้มีความยาวเจกเช่นรัชกาลก่อน และมิได้ลงท้ายด้วย "เกล้าเจ้าอยู่หัว" ตามรัชกาลก่อน

5 ผู้ถวายน้ำอภิเษก

อ.ธงทองเผยว่า ขั้นตอนหนึ่งซึ่งเป็นเรื่องสำคัญของการพระราชพิธีบรมราชาภิเษก คือ การทรงรับน้ำอภิเษกที่มาจากแหล่งน้ำสำคัญต่างๆ ที่ได้ผ่านพิธีการอันศักดิ์สิทธิ์มาแล้ว โดยที่พระมหากษัตริย์ประทับพระที่นั่งอัฐทิศอุทุมพรราชอาสน์ พระที่นั่งแปดเหลี่ยมท่าจากไม้มะเดื่อ ซึ่งเป็นไม้มงคลภายใต้พระบวรเศวตฉัตร มีผู้แทนจากทิศทั้งแปดถวายน้ำอภิเษก

"เมื่อย้อนดูในอดีตจะพบว่า ผู้ที่ถวายน้ำอภิเษก เป็นราชบัณฑิตและพราหมณ์ในราชสำนักที่มีตำแหน่งพระราชครูพิธี ส่วนราชบัณฑิต คือผู้เคยบวชเรียนจนได้เปรียญธรรมชั้นสูง และลาสิกขามารับราชการ เช่น ในกรมราชบัณฑิต และกรมพระอาลักษณ์ เป็นต้น"

กระทั่งมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลราชกุมารมหาราภิธิ พระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์พระองค์แรกที่ทรงบรมราชาภิเษกในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข นอกจากมีพราหมณ์เป็นผู้ถวายน้ำแล้ว ยังทรงกำหนดให้ผู้ถวายน้ำอภิเษกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งเป็นชื่อของสภาสูงในเวลานั้น เป็นผู้ถวายน้ำอภิเษกด้วย

6 การถวายฉัตร 9 ชั้น

อ.ธงทองอธิบายว่า ในอดีตตั้งแต่ต้นกรุงรัตนโกสินทร์มาจนถึงรัชกาลที่ 7 มีพระที่นั่งสำคัญ 2 องค์ที่เกี่ยวข้องกับพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ได้แก่ พระที่นั่งอัฐทิศอุทุมพรราชอาสน์ และพระที่นั่งภัทรบิฐ พระที่นั่งทั้งสององค์นี้ทางกันด้วยพระบวรเศวตฉัตร หรือฉัตร 7 ชั้น เพราะเหตุว่าขั้นตอนการถวาย

พระนพปฎลมหาเศวตฉัตร หรือฉัตร 9 ชั้น ไปทูลเกล้าถวายที่พระที่นั่งภัทรบิฐ

แต่คดีได้มาเปลี่ยนในสมัยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร โดยที่เมื่อประทับภายใต้พระบวรเศวตฉัตร ณ พระที่นั่งอัฐทิศแล้ว ทรงรับน้ำจากพราหมณ์และผู้แทนจากทิศทั้งแปดแล้ว พราหมณ์ทูลเกล้าถวายพระนพปฎลมหาเศวตฉัตร เมื่อทรงรับแล้ว จึงทรงพระดำเนินไปยังพระที่นั่งภัทรบิฐซึ่งอยู่ด้านทิศตะวันตกของพระที่นั่งไพศาลทักษิณ พระที่นั่งภัทรบิฐนั้นได้ทางกันฉัตร 9 ชั้นแล้ว เพราะถือว่าได้ทรงรับพระนพปฎลมหาเศวตฉัตรมาก่อนแล้ว ณ พระที่นั่งภัทรบิฐ ทรงรับการถวายเครื่องเบญจราชกกุธภัณฑ์ เครื่องราชูปโภค และพระแสงธวัชวุธ

7 พระปฐมบรมราชโองการ

อ.ธงทองกล่าวว่า พระปฐมบรมราชโองการคือถ้อยพระวาจาครั้งแรก หลังพระองค์เป็นพระมหากษัตริย์โดยสมบูรณ์ตามโบราณราชประเพณีแล้ว

"พระปฐมบรมราชโองการของพระมหากษัตริย์ในแต่ละรัชกาล เราอาจวิเคราะห์โดยกล่าวว่า พระราชอำนาจบทบาทของพระมหากษัตริย์สมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ก็เป็นอย่างหนึ่ง ในสมัยของระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุขก็เป็นอย่างหนึ่ง พระปฐมบรมราชโองการจึงแตกต่างกันไป"

ดังเช่น ในสมัยรัชกาลที่ 1 ถึงรัชกาลที่ 3 มีพระปฐมบรมราชโองการในลักษณะเดียวกัน คือ

"พรรณพฤษฯ ขลธิ และสิ่งของในแผ่นดินทั่วทั้งพระราชอาณาจักรนั้น ถ้าไม่มีเจ้าของหวงแหนแล้วควรแต่สมณพราหมณาจารย์ อาณาประชาราษฎร์จะปรารถนาเกิด"

ครั้นถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีการเปลี่ยนธรรมเนียมพระปฐมบรมราชโองการให้เป็น 2 ภาษา คือ ภาษาไทยและภาษามคร และมีเนื้อความของพระปฐมบรมราชโองการเปลี่ยนไป อันเป็นธรรมเนียมที่พระมหากษัตริย์ในรัชกาลต่อมาทรงปฏิบัติ เช่น สมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 ความว่า

"ดูกรพราหมณ์ บัดนี้เราทรงพระราชภาระครองแผ่นดินโดยธรรมสมาเสมอเพื่อประโยชน์เกื้อกูลและสุขแห่งมหาชน เราแผ่พระราชอาณาเหนือท่านทั้งหลาย กับโลกสมบัติ เป็นที่พึงจัดการปกครองรักษาป้องกันอันเป็นธรรมสืบไป ท่านทั้งหลายจงวางใจอยู่ตามสบายเถอญ"

อ.ธงทองชี้ว่า ที่น่าสนใจคือ พอมาถึงรัชกาลพระบาท

สมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงเป็นพระมหากษัตริย์พระองค์แรกที่ทรงรับบรมราชาภิเษกในระบอบประชาธิปไตย เพราะฉะนั้น พระปฐมบรมราชโองการในรัชกาลนั้นจึงมีว่า

“เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร มีพระปฐมบรมราชโองการแก่ประชาชนชาวไทยว่า เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม แล้วทรงหลั่งทักษิโณทกตั้งพระราชสัตยาธิษฐานในการพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ณ พระที่นั่งไพศาลทักษิณ วันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2493 (ภาพจาก ประมวลภาพประวัติศาสตร์ไทย พระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมัยรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, 2550.)

“เป็นพระปฐมบรมราชโองการแบบใหม่ ซึ่งเป็นความเหมาะสมกับการปกครองในแบบแผนนี้ เช่น ทรงใช้คำว่า “ครองแผ่นดิน” ไม่ใช่ “ปกครองแผ่นดิน” ซึ่งสอดคล้องกับวิถีประชาธิปไตยที่มีอังกฤษเป็นต้นแบบว่าพระมหากษัตริย์ทรงปกเกล้า แต่ไม่ได้ทรงปกครอง

“ประเด็นที่น่าสนใจทางภาษา คือสรพนามบุรุษที่ 1 สำหรับพระมหากษัตริย์ มีธรรมเนียมทั้งตะวันตกและไทยที่จะใช้สรพนามบุรุษที่ 1 แทนพระองค์ว่า เรา ฝรั่งเศสว่า วิ (WE) เป็นถ้อยพระวาจาที่รับสั่งในฐานะที่ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นภาพรวมของความเป็นเอกภาพของประเทศทั้งหมด จึงไม่ใช่สรพนามว่า ข้าพเจ้า”

“ส่วนคำว่า โดยธรรม คือ ธรรมะสำหรับพระเจ้าแผ่นดิน ถึงแม้พระราชพิธีบรมราชาภิเษกจะเป็นพิธีฝ่ายศาสนาพราหมณ์ แต่ได้มีเนื้อหาของฝ่ายพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นศาสนาสำคัญประจำชาติ ผมนวรวมเข้าไปอยู่ในพระราชพิธีด้วย ปรากฏเห็นได้ชัดในพระปฐมบรมราชโองการ เพราะธรรมะ ที่รับสั่งยอมเข้าใจได้ว่า ซึ่งเป็นธรรมะในพระพุทธศาสนา ธรรมะสำหรับพระเจ้าแผ่นดิน”

“นอกจากนั้นแล้ว พระปฐมบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ยังรับสั่งถึงที่หมายปลายทางว่า เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม ตรงนี้ เดิมผมเข้าใจว่า ประโยชน์สุข เป็นคำเดียวกัน แต่ต่อมาได้ไปเห็นคำแปลของสำนักกราชเลขาธิการในเวลานั้น ได้แปลคำว่า “ประโยชน์สุข” โดยแบ่งเป็นสองตอน เบเนฟิต (Benefit) ที่แปลว่า ประโยชน์ คำหนึ่ง และ แฮปปีเนส (Happiness) แปลว่า ความสุข อีกคำหนึ่ง สองคำนี้ เมื่อแยกในคำแปลเป็นภาษาอังกฤษแล้ว มีความหมายที่ลึกซึ้งและกว้างขวางครอบคลุมทั้งมิติที่เป็นนามธรรมและมิติที่เป็นรูปธรรม”

“สุดท้าย ของมหาชนชาวสยาม ก็น่าสังเกตอีกเหมือนกันว่า แม้จะมีถ้อยพระวาจาเมื่อพุทธศักราช 2493 ซึ่งประเทศไทยเปลี่ยนนามประเทศ จากสยามมาเป็นประเทศไทย ตั้งแต่พุทธศักราช 2480 กว่าแล้ว แต่ยังรับสั่งถึงมหาชนชาวสยาม ซึ่งก็น่าจะสอดคล้องกับแบบแผนอื่นๆ ที่ยังคงรักษานับเดิม เช่น เทวดาที่รักษาประเทศ ก็ไม่เคยเปลี่ยนพระนามเป็นอย่างอื่น นอกจากพระสยามเทวาริราช ตำแหน่งสำคัญพระบรมวงศ์ที่สถาปนาในรัชกาลของพระองค์ คือ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร ก็ยังใช้คำว่า สยาม ปรากฏอยู่ เป็นต้น”

“ผมคิดว่า พระองค์ทรงรักษานมธรรมนิยมในเรื่อง

ของการใช้ว่าสยามอยู่ในพระปฐมบรมราชโองการ ซึ่งนับเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญ เพราะทรงเป็นพระองค์แรกที่ทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษกเป็นพระมหากษัตริย์ในระบอบประชาธิปไตย"

8

เสด็จ เลียบพระนคร

อ.ธทองกล่าวว่า เนื่องจากการพระราชพิธีบรมราชาภิเษกในอดีตหรือแม้กระทั่งในรัชกาลปัจจุบันนี้ที่จะเกิดขึ้น พระราชพิธีส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดเกิดขึ้นในพระบรมมหาราชวัง ในหมู่พระมหามณเฑียร ซึ่งเป็นพื้นที่ที่จำกัด ไม่สามารถรองรับผู้ที่เข้าไปเฝ้าฯ ได้เป็นจำนวนมาก อีกทั้งเมื่อคำนึงว่าในสมัยก่อน การรับรู้ ข้อมูลข่าวสารของประชาชนก็น้อยกว่ายุคปัจจุบันที่ไม่มีเทคโนโลยี ไม่มีเครื่องมือ ไลน์ เฟซบุ๊ก

"ครั้งนี้ น่าจะเป็นหนแรกของประเทศไทยที่มีการถ่ายทอดโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจสู่สายตาประชาชน ในขณะที่เกิดเหตุการณ์ขึ้นจริง เพราะฉะนั้น ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกที่ผ่านมา ความรับรู้ของประชาชนในพระนคร ยิ่งต่างจังหวัดก็ยิ่งไม่กว้างขวางเท่าปัจจุบัน ในแบบแผนแต่เดิมมา การเสด็จ เลียบพระนครจึงเป็นโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในพระราชพิธี ได้ชื่นชมพระบารมี ได้ถวายพระพรชัยมงคล"

"อย่างไรก็ตาม ในยุคแรกทีเดียวการเสด็จ เลียบพระนครไม่มีที่หมายปลายทาง คือเสด็จ ออกจากพระบรมมหาราชวังไปตามเส้นทางที่กำหนด และเสด็จ กลับเข้าพระบรมมหาราชวัง ด้วยวัตถุประสงค์หลัก คือให้ประชาชนได้เฝ้าฯ ชมพระบารมี"

"แต่เมื่อถึงรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ทรงพระผนวชมานาน 27 ปี การพระราชพิธีทั้งหลายทรงเพิ่มเติมเรื่องของพระพุทธรูปไปให้มีความเด่นชัด มีพระราชดำริว่าการเสด็จ เลียบพระนครนั้น แทนที่จะเสด็จ ไปอย่างไม่มีที่หมายปลายทาง ได้ทรงกำหนดให้มีที่หมายไปตามพระอารามสำคัญต่างๆ เพื่อไปทรงบำเพ็ญพระราชกุศล เป็นต้น"

เมื่อเป็นเช่นนี้ ในรัชกาลต่อๆ มา การเสด็จ เลียบพระนครทางบก ที่เรียกว่า สดลมารค และทางน้ำ ที่เรียกว่า ชลมารค จึงกำหนดให้มีรายการเสด็จ ไปยังพระอารามสำคัญ สดลมารค มีสองพระอาราม คือ วัดบวรนิเวศวิหาร และวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ส่วนชลมารค ได้แก่ วัดอรุณราชวราราม โดยในรัชกาลปัจจุบัน จะเสด็จ เลียบพระนครสดลมารคไปยังสามพระอาราม คือ วัดบวรนิเวศวิหาร วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม และวัดพระเชตุพนวิมล

มังคลาราม ส่วนการเสด็จ เลียบพระนครชลมารคไปยังวัดอรุณราชวรารามจะมีในช่วงปลายปี

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เสด็จพระราชดำเนินโดยขบวนราบริบใหญ่มาทางพระที่นั่งจักรีมหาปราสาท ไปยังวัดพระศรีรัตนศาสดาราม วันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2493 (ภาพจาก ประมวลภาพประวัติศาสตร์ไทย พระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมัยรัตนโกสินทร์, กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, 2550.)

9

เสด็จออกให้ประชาชนเฝ้าฯ

หลังจากที่ทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษกเป็น "พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว" จะมีการเสด็จออกให้ประชาชนเฝ้าฯ ในอดีตเรียกว่า "การออกขุนนาง" ผู้ที่ได้เข้าเฝ้าฯ คือ ข้าราชการ

"ความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างพระมหากษัตริย์กับประชาชน เพิ่มพูนขึ้นตามวันเวลาที่เปลี่ยนแปลงไป ยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป จากเดิมที่ห้ามประชาชนชมพระบารมีต้องหมอบ ต้องปิดหน้าตา ต้องแอบอยู่ภายในเรือน ไม่ให้เห็นพระองค์ด้วยซ้ำไป ธรรมเนียมได้เปลี่ยนแปลงให้ความ

ใกล้ชิดกันเพิ่มมากขึ้น ในสมัยรัชกาลที่ 6 รัชกาลที่ 7 และรัชกาลที่ 9 ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกได้กำหนดให้ประชาชนเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคลด้วย"

"ในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จออกปลับพลาที่ท้องสนามหลวง ให้ประชาชนเฝ้าฯ ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมโภช เมื่อพุทธศักราช 2454 ในสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จออกให้ประชาชนเฝ้าฯ ที่มณฑล พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท ส่วนรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร เสด็จออกให้ประชาชนเฝ้าฯ ที่สิหบัญชร พระที่นั่งสุทไธสวรรย์ปราสาท และสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงกำหนดสถานที่เดียวกับพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ในวันที่ 6 พฤษภาคม ซึ่งทางราชการกำหนดให้เป็นวันหยุดราชการพิเศษด้วยแล้ว"

10 การเข้าเฝ้าฯ ของชาวต่างประเทศ

อ.ธงทองกล่าวว่า ในอดีตเราไม่มีชาวต่างประเทศที่เป็นผู้แทนรัฐของชาวต่างประเทศ แต่อาจมีผู้คนต่างชาติต่างภาษาที่เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร ผู้คนเหล่านั้นมักรวมกลุ่มเข้ามาและขอพระราชทานเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคล แต่ไม่ได้มีฐานะเป็นผู้แทนของประเทศหรือรัฐนั้นๆ เช่น สมัยพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร มีพ่อค้าจีน พ่อค้าเชื้อสายอินเดีย พ่อค้ายุโรป มาเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคลตามแบบธรรมเนียมที่มีมาในหลายรัชกาลแล้ว

"การมีราชทูตต่างประเทศมาประจำพระราชสำนักเป็นการถาวร เพิ่งเกิดขึ้นในตอนกลางรัชกาลที่ 5 เมื่อรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงบรมราชาภิเษก เป็นยุคที่ไทยเปิดตัวสู่ความรับรู้ของต่างชาติแล้ว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมโภช เมื่อพุทธศักราช 2454 ครั้งนั้นมีการเชิญชาวต่างประเทศเข้ามาร่วมพิธี โดยจะพบภาพถ่ายสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีชาวต่างประเทศ ทั้งที่มาโดยตรงจากประเทศนั้นๆ หรือเป็นคณะทูตที่ประจำอยู่ในประเทศไทยเข้าร่วมในพระราชพิธี หรือในสมัยพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร จะพบว่า ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก วันที่ 5 พฤษภาคม ที่พระที่นั่งไพศาลทักษิณ จากภาพถ่ายมุมกว้างเรายังมองเห็นคณะทูตชาวต่างประเทศและคู่สมรสเข้าร่วมในพระราชพิธีด้วย"

"สำหรับครั้งนี้ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้คณะ

ทูตานุทูตเฝ้าฯ วันที่ 6 พฤษภาคม เวลาบ่าย หลังจากเสด็จออกสิหบัญชรแล้ว โดยจะมีคณะทูต หรือหัวหน้าคณะทูตคือ ผู้ที่มีอาวุโสการถวายพระราชสาส์นตราตั้ง อยู่ในตำแหน่งมานานที่สุดในพระราชสำนักเรา เป็นผู้แทนทูตทั้งหมดกล่าวถวายพระพรชัยมงคล"

นับเป็นพระราชนิยมในแต่ละรัชกาลที่มีการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย และเว้นระยะห่างจากพระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งสุดท้ายที่เกิดขึ้นเมื่อพุทธศักราช 2493 นานถึงเกือบเจ็ดสิบปี

"ผู้ที่ทันเห็นเหตุการณ์ได้ชมพระบารมี ได้รับรู้ข่าวสารในเวลานั้น ถ้ายังมีชีวิตอยู่จนถึงปัจจุบัน ก็คงเป็นผู้ใหญ่ที่มีอาวุโสมากพอสมควร ผมคงจะพูดได้ไม่ผิดพลาด ถ้าจะบอกว่า ประชาชนคนไทยส่วนใหญ่ รวมทั้งผม ล้วนแต่เป็นคนที่จะได้พบเห็นเหตุการณ์พระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งนี้เป็นครั้งแรกในชีวิต"

"เราลองนึกดูในวันเฉลิมพระชนมพรรษาแต่ละปี ถือเป็นวาระสำคัญของบ้านเมือง มีความชื่นชมยินดี มีพิธีการสำคัญ งานเฉลิมฉลองต่างๆ แต่การพระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งนี้ มีความสำคัญยิ่งกว่างานพระราชพิธีที่เราเคยได้เห็นมา เพราะเป็นพระราชพิธีประจำรัชกาลก็ว่าได้ เพราะแต่ละรัชกาลมีได้แค่ครั้งเดียว

"ผมคิดว่า ความหมายความสำคัญทางจิตใจของพระราชพิธีนี้มีอยู่มาก เพราะทำให้เกิดความมั่นใจ เกิดความเข้าใจในสถาบันพระมหากษัตริย์ของเรายิ่งขึ้น สถาบันแห่งนี้ เป็นสถาบันที่อยู่คู่กับบ้านเมืองเรามาช้านานแล้ว และจะอยู่กับเมืองไทย กับคนไทยตลอดกาล"

"ความรับรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพิธีการสำคัญอย่างนี้ จึงมีความหมายสำหรับคนไทยทั้งหลาย นอกจากนั้นแล้วยังเป็นโอกาสที่เราจะได้มีความสุขด้วยกัน การได้เห็นภาพเหตุการณ์สำคัญผ่านช่องทางต่างๆ หรือไปเห็นด้วยสายตาตัวเอง เช่น ไปเฝ้าฯ เวลาเสด็จ เลียบพระนคร หรือเสด็จออกสิหบัญชร ผมว่าจะทำให้ความปิติยินดีเกิดขึ้นในหัวใจของเราอย่างแน่นอน

"เป็นครั้งหนึ่งและครั้งสำคัญในชีวิตของเรา ถ้ามีโอกาสก็สมควรจะละเลยโอกาสนี้ การแสดง ความปรีดาปราโมทย์ทั้งหลาย การประดับธงทิว ประทีปโคมไฟ การพร้อมใจกันใส่เสื้อสีเหลือง แสดงความจงรักภักดี ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของบ้านเมืองไทยของเรา หน่วยราชการ หน่วยงานต่างๆ จัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อถวายเป็นพระราชกุศล การบำเพ็ญความดีทั้งหลาย ทำบุญทำกุศล ตามความเชื่อของเราแต่ละคน สิ่งเหล่านี้ก็เป็นความ

มติชน

Matichon
Circulation: 950,000
Ad Rate: 1,550

Section: ฉบับพิเศษ/-

วันที่: พุธ 1 พฤษภาคม 2562

ปีที่: 42

ฉบับที่: 15025

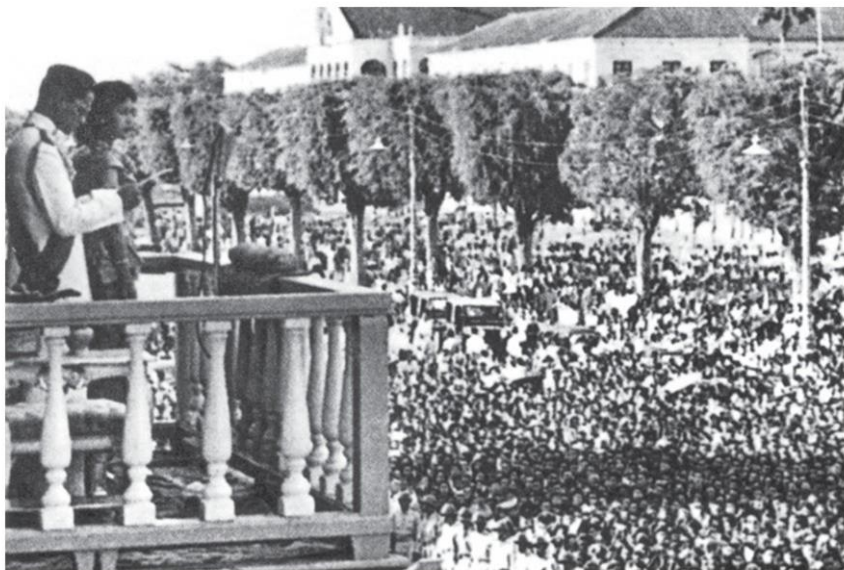
Col.Inch: 901.72 Ad Value: 1,397,666

หน้า: 1 (เต็มหน้า), 2, 3, 4

PRValue (x3): 4,192,998

ศิลปิน: สีสี่

หัวข้อข่าว: บรมราชาภิเษก พระราชนิยมในแต่ละรัชกาล

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9 เสด็จออกสภานับขจร พระที่นั่งพุทไธสวรรย์ปราสาท ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้ประชาชนเข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคล วันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2493 (ภาพจากประมวลภาพประวัติศาสตร์ไทย พระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมัยรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, 2550.)

ดีในส่วนตัวเราด้วย ความดีไม่มีเสื่อม ทำไปเกิดของเหล่านี้ เป็นโอกาสที่เราตั้งตารอมาด้วยกัน แล้วเราจะได้ผ่านเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ครั้งนี้ไปด้วยกัน” อ.รณทองกล่าวทิ้งท้าย

ขอบคุณผู้สนับสนุน

ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)

กลุ่มตึงบีล เอ

ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน)

สำนักงาน กสทช.

บริษัท กัลฟ์ เอ็นเนอร์จี ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด (มหาชน) และบริษัทในเครือ

เครือมติชน | ฉบับพิเศษ

บรมราชาภิเษก

พระราชนิยม ในแต่ละรัชกาล

ศาสตราจารย์พิเศษ รศ.ทอง จันทรางศุ

พระราชพิธีบรมราชาภิเษก เป็นพระราชพิธี
ที่สืบทอดกันมาช้านาน ตั้งแต่ครั้งกรุงสุโขทัย
ถึงกรุงรัตนโกสินทร์
ด้วยระยะเวลาที่สืบทอดกันมายาวนาน อาจเป็นเหตุให้
บางรายละเอียด บางขั้นตอนในพระราชพิธี
มีการปรับเปลี่ยนตามยุคสมัย ตามสภาพบ้านเมือง
โดยเฉพาะในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

นับตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า
จุฬาโลกมหาราชถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
บรมนาถบพิตร ด้วยกาลเวลา
การเมืองการปกครอง สภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง

พัฒนาให้ทันสมัย

พระมหากษัตริย์ในแต่ละรัชกาลจึงมี “พระราชนิยม”
เรื่องการพระราชพิธีบรมราชาภิเษกที่แตกต่างกันออกไปบ้าง
แต่ถึงกระนั้น ก็มีได้ลวดทอนหลักสำคัญและความงดงามของ

พระราชพิธีให้ลดน้อยลงแต่ประการใด

หากยังคงดำรงไว้ซึ่งพระเกียรติยศ พระเกียรติศักดิ์ที่ยิ่งใหญ่ สมพระเกียรติแห่ง “พระมหากษัตริย์บรมราชวงศ์”

ศาสตราจารย์พิเศษรองทอง จันทรางศุ อุปนายกสภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งมีความสนใจค้นคว้าด้าน

ประวัติศาสตร์ราชสำนัก มาถ่ายทอดถึง “พระราชนิยม” ในแต่ละรัชกาลเรื่องพระราชพิธีบรมราชาภิเษก

อ.ธงทองเริ่มต้นว่า การพระราชพิธีบรมราชาภิเษกเป็นพระราชพิธีสำคัญสำหรับประเทศไทย ที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชน มาตั้งแต่ครั้ง

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร ทรงเครื่องบรมขัตติยราชภูษิตาภรณ์ ทรงพระมหาพิชัยมงกุฏ ทรงฉลองพระบาทเขมวอน (ภาพจาก ประมวลภาพประวัติศาสตร์ไทย พระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมัยรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, 2550.)

กรุงสุโขทัยเป็นอย่างน้อย แต่ว่าหลักฐานที่เป็นรายละเอียดต่างๆ มีไม่มากนัก หลักฐานต่างๆ เริ่มมีมากขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยา โดยมีรายละเอียดอยู่ในหนังสือชุดประชุมพระราชพงศาวดาร ที่กล่าวถึงการพระราชพิธีบรมราชาภิเษกช่วงราชวงศ์บ้านพลูหลวง ซึ่งมีความเป็นมาสืบเนื่องมาถึงกรุงรัตนโกสินทร์ ทำให้น่าเชื่อว่าได้ประกอบพระราชพิธีโดยยึดตามแบบแผนที่ได้เคยเป็นหลักในสมัยกรุงศรีอยุธยา

อ.ธงทองอภินาย หลักระราชพิธีบรมราชาภิเษกตามตำรา ว่าเป็นการปฏิบัติตามคติพราหมณ์เป็นหลัก เพราะเป็นเรื่องของการเปลี่ยนฐานะของพระมหากษัตริย์ให้มีสถานะเป็น “พระผู้เป็นเจ้า”

“แต่เมื่อประเทศไทยเป็นประเทศที่นับถือพระพุทธ

“ โดยหลักของ
 พระราชพิธีไม่ได้เปลี่ยน
 ทั้งการสรรพระมูรธา
 ภิเษก การถวายผ้า
 อภิเษกจากทิศทั้ง 8
 และการถวายเครื่อง
 เบญจราชกกุธภัณฑ์
 สัญลักษณ์ทั้งหลาย
 ของความเป็น
 พระราชาธิบดี
 ไปจนถึงเครื่องบรม
 ราชอิสริยยศราชูปโภค
 เครื่องราชอาวุธ
 พระแสงศัสตราวุธ
 ทั้งหลาย เหล่านี้
 เป็นโครงสร้างที่
 ไม่เปลี่ยน ”

ศาสนา จึงมีแบบแผนธรรมเนียมเรื่องของการเป็นสวัสดิมงคลต่างๆ ในพระพุทธศาสนาเข้าไปผสมอยู่ด้วย เช่น การเจริญพระพุทธมนต์ก่อนการเริ่มต้นพระราชพิธี บำเพ็ญพระราชกุศลต่างๆ เช่น การเสด็จ ไปประกาศพระองค์เป็นพุทธศาสนูปถัมภก ซึ่งเป็นการประสมประสานกันระหว่างคติพราหมณ์กับคติพุทธศาสนา”

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ประทับพระที่นั่งพุทไธสน์ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลอภิเษกกับพระอรรคชายาเธอ พระราชกุมารีศรีนครินทราบรมราชชนนี พระราชพิธีบรมราชาภิเษก วันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2468 (ภาพจาก ประมวลภาพประวัติศาสตร์ไทย พระราชพิธีบรมราชาภิเษก สมัยรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ, กรมศิลปากร, 2550.)

“แต่แน่นอนว่า แต่ละรัชกาลคงจะมีรายละเอียดของการพระราชพิธีที่แตกต่างกันไป”

“โดยหลักของพระราชพิธีไม่ได้เปลี่ยน ทั้งการทรงพระมุรธาภิเษก การถวายน้ำอภิเษกจากทิศทั้งแปดและการถวายเครื่องเบญจราชกกุธภัณฑ์ สัญลักษณ์ทั้งหลายของความเป็นพระราชาธิบดี ไปจนถึงเครื่องบรมราชอิสริยยศราชูปโภค เครื่องราชารมณ์และพระแสงศาสตราวุธทั้งหลาย เหล่านี้เป็นโครงสร้างที่ไม่เปลี่ยน”

หัวใจสำคัญของพระราชพิธีบรมราชาภิเษกไม่เปลี่ยน หากแต่มีบางรายละเอียดเปลี่ยน ซึ่ง อ.รชทองได้สรุปเป็นข้อๆ ไว้อย่างน่าสนใจ ดังนี้

1 วันเวลาและจำนวนครั้งที่ประกอบพระราชพิธี

อ.รชทองกล่าวว่า โดยหลักแต่ละรัชกาลน่าจะประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษกหนึ่งครั้ง แต่ก็มีเรื่องน่าสนใจว่า ในสมัยรัตนโกสินทร์ มีพระมหากษัตริย์ทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสองครั้งถึงสามพระองค์ คือ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช, พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระบาท

สมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เหตุที่เป็นดังนั้นในแต่ละรัชกาล ไม่ใช่เหตุที่ซ้ำกัน เป็นเหตุผลต่างๆ กัน

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่สร้างกรุงรัตนโกสินทร์ เมื่อพุทธศักราช 2325 เมื่อมีเวลาที่เหมาะสม พระองค์ทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ครั้งแรกในปีนั้น เพื่อเป็นการยืนยันมั่นคงถึงพระราชอำนาจ การเริ่มต้นพระราชวงศ์ใหม่ การเริ่มต้นบทใหม่ของประเทศ เพื่อสร้างความมั่นใจในทางการเมือง แต่เป็นการบรมราชาภิเษกอย่างย่อ เพราะข้าวของเครื่องใช้ เครื่องราชูปโภคก็ยังไม่ครบถ้วนบริบูรณ์ เพราะสูญหายไปเมื่อครั้งเสียกรุงศรีอยุธยา ส่วนกรุงธนบุรี บ้านเมืองยังไม่ปกติเป็นผาสุกนัก ต้องใช้เวลาในการเตรียมข้าวของเหล่านี้ จึงทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษกอย่างย่อไปเมื่อพุทธศักราช 2325 ดังกล่าวอีกสามปีต่อมา เมื่อบ้านเมืองฟื้นฟูกลับมาเป็นผาสุกแล้ว เช่น วัดพระศรีรัตนศาสดารามสร้างเสร็จพอจะฉลองพระอารามได้แล้ว บรรดาเครื่องราชกกุธภัณฑ์ เครื่องราชูปโภค และพระแสงต่างๆ น่าจะได้สร้างเสร็จแล้ว ในพุทธศักราช 2328 พระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งที่สองจึงเกิดขึ้น

อ.รชทองให้ความเห็นว่า เหตุผลที่พระบาทสมเด็จพระ

พระบรมฉายาลักษณ์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ไม่ทราบปีที่ทรงฉาย ทรงเครื่องต้นตามโบราณราชประเพณี ทรงพระมหาสิมวาลแก้วกุดั่นประดับพลอย ทรงกับพระอุระทองคำ กุดั่นประดับพลอย ทรงชายไหวชายแครงประดับพลอย ทรงพระธำมรงค์ครบนิ้วพระหัตถ์ ทรงทอพระกรลงยาราชาวดีประดับพลอย ทรงพาหุรัด ทรงพระมหาพิชัยมงกุฎ ทรงฉลองพระบาท เข็มวอน (ภาพจาก หอจดหมายเหตุแห่งชาติ)

พระพุทธรูปยอติฟ้าจุฬาลงโลกมหาราชมีการบรมราชาภิเษกสองครั้ง น่าจะเป็นเหตุผลเรื่องความพร้อมประการหนึ่ง และเหตุผลของความมั่นคงทางการเมืองอีกประการหนึ่ง

ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสองครั้งเช่นกัน

อ.รททองเล่าว่า ครั้งแรก ทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งแรก หลังพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวสวรรคตได้ไม่นาน เวลานั้น มีพระชนมพรรษาเพียง 15 พรรษาเศษเท่านั้น และเป็นเวลาที่เพิ่งจะทรงฟื้นมาจากพระอาการประชวร เพราะทรงพระประชวรในคราวเดียวกับที่ตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จฯ ไปทอดพระเนตรสุริยุปราคาที่บ้านหว้ากอ เมืองประจวบคีรีขันธ์ เมื่อพุทธศักราช 2411 พระองค์ประชวร

“จะพบว่า หลัง
บรมราชาภิเษก
พระบาทสมเด็จพระ
พระมงกุฎเกล้าเจ้า
อยู่หัวแล้วในแผ่นดิน
ของพระองค์เอง
เราไปได้ไกล
จนสามารถส่ง
กองทหารไทยไป
ทหารอาสาไป
ร่วมรบในสงคราม
ที่ยุโรป เคียงบ่า
เคียงไหล่กับชาติ
สัมพันธมิตรทั้ง
หลาย สิ่งเหล่านี้
ผมมองว่าเป็น
พระบรมราโชบาย
ของพระบาทสมเด็จพระ
พระมงกุฎเกล้า
เจ้าอยู่หัว ที่ทรง
ต้องการให้ฐานะ
ประเทศไทยมี
ความชัดเจนใน
สายตาของชาวต่าง
ประเทศว่าเรามี
ความเจริญ”

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงเครื่องบรมขัตติยราชภูษิตาภรณ์สำหรับบรมราชาภิเษก สกิดเหนือพระที่นั่งอัฐทิศอุทุมพรราชอาสน์ภายใต้พระบวรเศวตฉัตร ทรงรับน้ำอภิเษกแล้วพระราชครูวามเทพมุนีถวายน้ำเทพมนต์ด้วยพระมหาสังข์ ในการพระราชพิธีบรมราชาภิเษก วันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2493

ใช้จับสั้น หรือมาลาเรีย เพิ่งจะทรงฟื้นพระกำลังขึ้นมาได้
ในเวลานั้น เมื่อทรงบรมราชาภิเษกแล้ว ด้วยเหตุที่ทรงเป็นพระเจ้าแผ่นดินที่ยังมีพระชนมพรรษาน้อย จึงไม่ได้ทรงบริหารพระราชภาระด้วยพระองค์เอง แต่มีผู้ที่ทำราชการถวาย เรียกว่า ผู้สำเร็จราชการ คือ สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ (จุฬาภรณ) ในช่วงเวลาห้าปีแรกของรัชกาล

กระทั่งพระชนมพรรษาครบ 20 พรรษา หลังทรงพระผนวชเป็นพระภิกษุแล้ว ถ้าตามคติไทยโบราณถือว่าเป็นผู้ใหญ่เต็มตัวแล้ว จากนั้นไปจะได้ทรงบริหารพระราชภาระด้วยพระองค์เอง จึงทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งที่สองหลังจากที่ทรงลาสิกขาแล้ว

การบรมราชาภิเษกครั้งที่สองนี้ เป็นการประกาศหรือเป็นการยืนยันให้พสกนิกรได้ทราบว่า จากนั้นไป พระองค์จะ

พระบรมฉายาลักษณ์พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงฉายเมื่อ พ.ศ. 2407 ทรงเครื่องบรมขัตติยราชภูษิตาภรณ์ ทรงพระมหาสังวาล ทรงพระมหาพิชัยมงกุฏ ทรงฉลองพระบาท เขมมอน (ภาพจาก ปรามินทร์ เครือทอง. พระจอมเกล้า "KING MONGKUT" พระเจ้ากรุงสยาม. กรุงเทพฯ : มติชน, 2557)

ทรงบริหารพระราชภาระด้วยพระองค์เอง จากแต่เดิมมีผู้ที่คอยปฏิบัติถวายงาน เป็นผู้สำเร็จราชการ

"เป็นเหตุผลทางการเมืองอยู่เหมือนกัน ในความหมายนี้" อ.ธงทองออกความเห็น

สำหรับพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสองครั้งเช่นกัน

อ.ธงทองให้รายละเอียดประวัติศาสตร์ในรัชกาลนี้ว่า พระองค์ทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งแรก ในเดือนพฤศจิกายน พุทธศักราช 2453 หลังจากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวสวรรคตเมื่อวันที่ 23 ตุลาคม ปีเดียวกันเพียงไม่กี่วัน และในปีถัดมา พุทธศักราช 2454 ได้มีพระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งที่สองโดย อ.ธงทองเผยมูลเหตุให้ฟังว่า

"ในเวลาที่ทรงเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ สยามมกุฎ

ราชกุมาร ได้เสด็จฯ ไปต่างประเทศแทนพระองค์ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้นำงานพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ของพระเจ้าแผ่นดินเมืองนอก ในยุโรปหลายประเทศด้วยกัน"

"เมื่อถึงคราวที่บ้านเมืองของเราจะมีพิธีสำคัญเช่นนี้ น่าจะมีมิตรประเทศที่เขายกมาช่วยงานบ้าง เป็นโอกาสที่สยามประเทศจะได้เชิญผู้แทนของประเทศต่างๆ ที่เป็นเจ้านายระดับสูง หรือผู้แทนระดับประธานาธิบดี หรือประมุขรัฐต่างๆ มาร่วมพิธี"

อ.รทงทองตั้งข้อสังเกตว่า "ผมมีความเห็นเพิ่มเติมอีกสักกณิดหนึ่งว่า นอกจากเรื่องตอบแทนไมตรีแล้ว พระราชดำริน่าจะกว้างขวางครอบคลุมไปถึงเรื่อง เป็นโอกาสที่เมืองไทยจะได้เผยแผ่เกียรติยศ ความเป็นชาติอารยะ เพราะแต่เดิมในสายตาชาวต่างชาติ เขาไม่รู้จักเมืองไทยมากเท่าไรนัก ในเวลานั้น พอจะกล่าวได้ว่า เราเพิ่งจะพ้นจากสถานการณ์ล่อแหลมจากการตกเป็นอาณานิคมของประเทศทั้งหลาย ผ่านวิกฤตในสมัยรัชกาลที่ 5 มา ครั้นมาถึงสมัยรัชกาลที่ 6 นั้น เราสามารถยืนเคียงบ่าเคียงไหล่กับประเทศทั้งหลายได้"

"จะพบว่า หลังบรมราชาภิเษกพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวแล้ว ในแผ่นดินของพระองค์เอง เราไปได้ไกล จนสามารถส่งกองทหารไทยเป็นทหารอาสาไปร่วมรบในสงครามที่ยุโรป เคียงบ่าเคียงไหล่กับชาติสัมพันธมิตรทั้งหลาย สิ่งเหล่านี้ผมมองว่าเป็นพระบรมราโชบายของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ทรงต้องการให้ฐานะประเทศไทยมีความชัดเจนในสายตาของชาวต่างประเทศว่าเรามีความเจริญ"

"เคยได้อ่านพระบรมราโชวาทที่ได้พระราชทานเตือนบรรดาพสกนิกร หรือเจ้าหน้าที่ทั้งหลายที่ปฏิบัติหน้าที่ในงานพระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งที่สอง ว่า การที่เราจะออกสู่เวทีโลก ทำอะไรต้องระมัดระวังต้องคิดถึงชื่อเสียงของบ้านเมือง"

"ด้วยเหตุนี้จึงมีพระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งที่สอง ในปีถัดมา คือ พุทธศักราช 2454 ทรงกำหนดให้เรียกชื่อพระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งแรกว่า พระราชพิธีบรมราชาภิเษกเฉลิมพระราชมณเฑียร และครั้งที่สอง ในปีถัดมาว่า พระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมโภช"

พระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมโภชมีเจ้านายต่างประเทศที่เป็นผู้แทนพระองค์ สมเด็จพระราชาธิบดีต่างประเทศมาร่วมงานหลายประเทศด้วยกัน เช่น สวีเดน เดนมาร์ก ญี่ปุ่น และอังกฤษ

"สำหรับอังกฤษ สำหรับผมน่าสนใจเหมือนกันนะ เพราะเขาเป็นมหาอำนาจมากที่สุดในยุคนั้น การที่พระเจ้าแผ่นดินอังกฤษส่งผู้แทนพระองค์ในระดับที่เป็นเจ้าชายมาร่วมงาน แสดงถึงการยอมรับ แสดงถึงการที่เราอยู่ในสายตาของชาวโลกอย่างชัดเจนแล้ว"

สำหรับกำหนดเวลาในการประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ต้องทำเมื่อไร มีหลักเกณฑ์หรือไม่

อ.รทงทองมีข้อสังเกตว่า ในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์นั้นนิยมที่จะประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ในเวลาที่

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ประทับพระที่นั่งราชยานพุดตาน ในขบวนเสด็จพยุหยาตราสถลมารคเลียบพระนคร ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมโภช วันที่ 3 ธันวาคม พ.ศ. 2454 (ภาพจาก ประมวลภาพประวัติศาสตร์ไทย พระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมัยรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, 2550.)

ไม่เน้นช้านัก หลังจากที่เราพระมหากษัตริย์พระองค์ใหม่ได้ทรงเป็นพระเจ้าแผ่นดินแล้ว ตัวอย่างที่เห็นได้ชัด เช่น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ทรงทำบรมราชาภิเษกครั้งที่หนึ่ง ในเดือนพฤศจิกายน พุทธศักราช 2411 หลังจากทรงเป็นพระเจ้าแผ่นดิน วันที่ 1 ตุลาคมในเดือนเดียวกัน ซึ่งแปลว่า ใช้เวลายังไม่ถึงเดือนครึ่งก็มีพระราชพิธีบรมราชาภิเษกแล้ว

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว หลังจากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวสวรรคต วันที่ 23 ตุลาคม พุทธศักราช 2543 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงทำบรมราชาภิเษก วันที่ 11

พฤศจิกายน ปีเดียวกัน และได้ทรงเลือกวันเดียวกันกับวันบรมราชาภิเษกของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทั้งเป็นเวลาที่ห่างจากวันที่ทรงเป็นพระเจ้าแผ่นดินในเวลาไม่ถึงเดือน จากวันที่ 23 ตุลาคม ถึง 11 พฤศจิกายน

ส่วนพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเป็นพระมหากษัตริย์ หลังจากที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวสวรรคต ในวันที่ 25 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2468 และทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ในวันที่ 25 กุมภาพันธ์ ซึ่งยังเป็นพุทธศักราช 2468 อยู่ เพราะเวลานั้นปีใหม่เป็นวันที่ 1 เมษายน เลขศักราชยังไม่เปลี่ยน ช่วงเวลาห่างกันเพียงแค่สามเดือน ก็ไม่ได้มากมายเท่าไรนัก

"นี่เป็นข้อพิจารณาที่ผมสังเกตว่า พระมหากษัตริย์ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์นั้นทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ในเวลาไม่เนิ่นช้ากับการเป็นพระเจ้าแผ่นดิน ซึ่งน่าจะเป็นเหตุผลกับความมั่นคงของสถาบันพระมหากษัตริย์ในยุคนั้น"

กระนั้น ก็ได้มีข้อสงสัยที่ถามในใจอยู่เสมอว่า แล้ว "พระบรมศพ" พระมหากษัตริย์พระองค์ก่อนยังไม่ได้ถวายพระเพลิง แล้วเวลาเพียงแค่หนึ่งเดือน สองเดือน หรือสามเดือน การพระราชพิธีบรมศพก็ยังอยู่ แล้วการบรมราชาภิเษกทำอย่างไร

อ.ธงทองเปิดประวัติศาสตร์บทนี้ว่า การปฏิบัติเท่าที่สืบค้นได้คือ มีการออกทุกข์ หมายความว่า ในช่วงระหว่างพระราชพิธีบรมราชาภิเษก มีการออกทุกข์เสียก่อน เมื่อประกอบพระราชพิธีเสร็จเรียบร้อยแล้วก็กลับไปเข้าทุกข์ใหม่

อย่างไรก็ตามในรัชกาลต่อมา วันเวลาพระราชพิธีบรมราชาภิเษกได้แตกต่างไปจากเดิม

อ.ธงทองเล่าว่า ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร

"เหตุการณ์ผลัดแผ่นดินในสมัยพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร ไม่เหมือนเดิม เพราะไม่ใช่เหตุสวรรคตของพระมหากษัตริย์รัชกาลก่อน แต่เป็นเหตุสละราชสมบัติ"

"ซึ่งเราไม่เคยมีมาก่อน อีกทั้งพระเจ้าแผ่นดินพระองค์ใหม่ยังทรงพระเยาว์ ไม่ได้ประทับในเมืองไทย การเมืองในเมืองไทยก็ยังปั่นป่วนอยู่มาก เพราะเป็นช่วงเวลาเพิ่งเปลี่ยนแปลงการปกครอง ประกอบกับอีกไม่นานต่อมา สงครามโลกครั้งที่ 2 ก็เกิดขึ้น เพราะฉะนั้น พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร จึงไม่ได้ทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษกเลยตลอดรัชกาล กระทั่งเสด็จสวรรคตในพุทธศักราช 2489"

ส่วนพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร มีพระปฐมบรมราชโองการแก่ประชาชนชาวไทยว่า เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม แล้วทรงหลั่งทักษิโณทกตั้งพระราชสัตยาธิษฐานในการพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ณ พระที่นั่งไพศาลทักษิณ วันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2493 (ภาพจาก ประมวลภาพประวัติศาสตร์ไทย พระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมัยรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, 2550.)

บรมนาถบพิตร ทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ในวันที่ 5 พฤษภาคม พุทธศักราช 2493 ชาติอีกหนึ่งเดือนก็จะครบสี่ปีเต็ม หลังจากทรงรับเป็นพระมหากษัตริย์ ภายหลังจากพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทรสวรรคต

"เหตุผลทั้งหมดเป็นเรื่องของความพร้อม จังหวะเวลา เพราะเมื่อทรงเป็นพระเจ้าแผ่นดินแล้ว ยังต้องเสด็จไปต่างประเทศ เพื่อทรงพระอักษรหรือเรียนหนังสือที่ประเทศสวิตเซอร์แลนด์"

"จนกระทั่งเสด็จ กลับมาเมืองไทย ทรงถวายพระเพลิง

พระบรมศพพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร ในเดือนมีนาคม พุทธศักราช 2493 ทรงประกอบพระราชพิธีราชาภิเษกสมรส ในวันที่ 28 เมษายน ในปีเดียวกัน และอีกหนึ่งสัปดาห์ต่อมา ทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ในวันที่ 5 พฤษภาคม 2493"

"เป็นข้อสรุปว่า ในสองรัชกาลหลังการประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษก เว้นไปในรัชสมัย

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร ส่วนพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ก็ไม่ได้ทำในเวลาใกล้เคียงกันกับการเป็นพระเจ้าแผ่นดิน ก็น่าจะอนุโลมหรือเทียบกันได้กับรัชกาลปัจจุบัน เพราะเหตุผลัดแผ่นดินเกิดขึ้นในวันที่ 13 ตุลาคม พุทธศักราช 2559 ก็ผ่านเหตุการณ์มาสองปีกว่าแล้ว จึงมีการพระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งนี้"

2

จำนวนวันที่ประกอบพระราชพิธี

อ.ธงทองเล่าถึงประวัติศาสตร์เรื่องนี้ว่า ก่อนอื่นต้องแบ่งความเข้าใจก่อนว่า พระราชพิธีที่เป็นขั้นตอนการเตรียมการส่วนต้นยังเหมือนเดิม คือ การพลีกรรมตักน้ำ การเสกน้ำอภิเษก และพระราชพิธีในวันบรมราชาภิเษก ยังคงสืบทอดต่อกันมาเหมือนเดิม ส่วนพิธีที่อยู่ข้างหน้า หรือข้างหลังวันบรมราชาภิเษกจะปรับเปลี่ยนหรือปรับลดอย่างไร อาจมีรายละเอียดที่แตกต่างกันบ้างในแต่ละรัชกาล

"พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวมีธรรมเนียมที่ถือมาแต่เก่าก่อน เช่น เสด็จฯ ไปทรงฟังพระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ มีกำหนดสามวันก่อนวันจริง ในรัชกาลที่ 7 วันบรมราชาภิเษก คือ วันที่ 25 กุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2468 เสด็จฯ ไปทรงฟังพระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ วันที่ 22-24 กุมภาพันธ์ แต่เมื่อมาถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร กำหนดการเปลี่ยนไป เปลี่ยนเป็นทรงฟังพระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์เพียงวันเดียว ตามความเข้าใจของผม"

"รายละเอียดอื่นอาจมีการปรับบ้าง เช่น รายละเอียดตอนท้าย ในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้นมิพยุหยาตราถึง 2 วัน เป็นการเสด็จพระนครทางบกวันหนึ่ง ทางชลมารควันหนึ่ง ถ้าย้อนกลับไปสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เพื่อให้ผู้คนไม่เหน็ดเหนื่อยมากเกินไป รวมทั้งพระราชกรณียกิจไม่ซ้อน ไม่ใกล้ชิดกันมากพอสมควร ระหว่างวันเสด็จพระนครชลมารคกับชลมารคได้มีวันเว้นอยู่ตรง

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เสด็จพระราชดำเนินโดยขบวนราบริบใหญ่มาทางพระที่นั่งจักรีมหาปราสาท ไปยังวัดพระศรีรัตนศาสดาราม วันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2493 (ภาพจาก ประมวลภาพประวัติศาสตร์ไทย พระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมัยรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, 2550.)

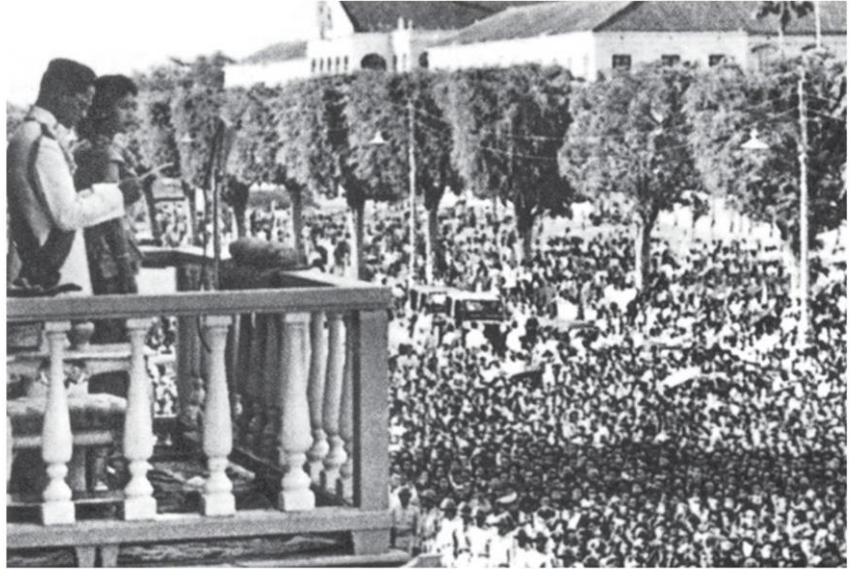
กลางด้วย"

"ส่วนพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ไม่มีการเสด็จฯ เสด็จพระนครในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก แต่ไปมีการเสด็จฯ เสด็จพระนครสถลมารค เมื่อคราวพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา 3 รอบในพุทธศักราช 2506 ซึ่งงานนั้นไม่เกี่ยวกับพระราชพิธีบรมราชาภิเษก"

"ในรัชกาลปัจจุบันเป็นที่ชัดเจนแล้วว่า การเสด็จฯ เสด็จพระนครสถลมารคอยู่ในวันที่ 5 พฤษภาคม หลังจากรับบรมราชาภิเษกแล้วหนึ่งวัน ส่วนการเสด็จฯ เสด็จพระนครชลมารค ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกไปรวมไว้กับงานพระราชพิธีถวายผ้าพระกฐิน ตอนปลายปี"

"นี่ก็แปลว่า จำนวนวันไม่มีสูตรสำเร็จ จำนวนวันฟังพระพุทธมนต์ จากสามวันเหลือหนึ่งวันก็ไม่ใช่ครั้งแรกที่ปรับ เพราะเมื่อคราวพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ก็ปรับมาแล้ว การเสด็จฯ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9 เสด็จออกสัปดาห์จร พระที่นั่งพุทธโสภาปราสาท ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชโองการให้ประชาชนเข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคล วันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2493 (ภาพจากประมวลภาพประวัติศาสตร์ไทยพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมัยรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, 2550.)

เลียบพระนครจะทำหนึ่งวัน หรือสองวันทางบกหรือทางน้ำ จะเว้นวรรคตรงกลางหรือไม่ สิ่งเหล่านี้เป็นจำนวนที่ปรับได้ในแต่ละรัชกาลตามความเหมาะสม แล้วแต่จะมีพระราชดำริไปในครั้งคราวนั้นๆ"

3 การพลิกกรรมตกน้ำ

อ.ธงทองตั้งข้อสังเกตว่า สถานที่ที่พลิกกรรมตกน้ำ จำนวนสถานที่แหล่งน้ำ ก็เป็นเรื่องที่แต่ละรัชกาลอาจจะมีการปรับเปลี่ยนตามยุคตามสมัย ในสมัยกรุงศรีอยุธยา ใช้น้ำจากสระน้ำสี่สระ ในจังหวัดสุพรรณบุรี คือ สระเกษ, สระแก้ว, สระคา และสระยมนา ถ้าไปค้นคดีพราหมณ์ต้องใช้น้ำจากแม่น้ำท่าสาวยในชมพูทวีปเรียกว่า ปัญจมหานที คือ แม่น้ำคงคา, ยมนา, มหิ, อจิรวดี และสรภู ซึ่งอยู่ไกลโพ้น ไทยเราจึงปรับมาเป็นแม่น้ำสายสำคัญในประเทศ เรียกว่า เบญจสุทธคงคา ได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำป่าสัก แม่น้ำราชบุรี แม่น้ำเพชรบุรี และแม่น้ำบางปะกง

"ผมมีข้อพิจารณาว่า แหล่งน้ำในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมัยก่อน เป็นแหล่งน้ำที่อยู่ในภาคกลางทั้งสิ้น เพราะการคมนาคมยุคนั้นยังไม่สะดวก การจะไปตักน้ำจากจังหวัดหัวเมืองไกลๆ กว่าจะเดินทางมาถึงพระนครได้ก็เกินกำลังไป อย่างไรก็ตาม มีเพียงในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ทรงนำน้ำจากปัญจมหานทีมาเจือในการพระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งที่ 2 ด้วย"

การตักน้ำศักดิ์สิทธิ์ได้มาขยายวงกว้างออกไปจากภาคกลาง เมื่อรัชสมัยรัชกาลที่ 6

"การตักน้ำในหัวเมืองหรือต่างจังหวัดเกิดขึ้นสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ภายหลังจากระบบมณฑลเกิดขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า

เจ้าอยู่หัว มีการตักน้ำศักดิ์สิทธิ์ตามหัวเมืองสำคัญของมณฑลนั้น 18 มณฑล และได้ใช้เป็นแบบแผนต่อมาถึงรัชกาลที่ 7 และรัชกาลที่ 9 ส่วนในรัชกาลปัจจุบัน ได้ยกเลิกระบบมณฑลแล้ว จังหวัดก็มีเพิ่มขึ้นใหม่มากมายรวม 77 จังหวัด จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตักน้ำศักดิ์สิทธิ์จากทุกจังหวัดทั่วประเทศ รวมทั้งสิ้นร้อยกว่าแห่ง จึงสะท้อนให้เห็นว่าการตักน้ำศักดิ์สิทธิ์มีความเปลี่ยนแปลง ไม่ได้มีกฎเกณฑ์ตายตัว สามารถปรับได้ในแต่ละรัชกาล"

4 การจารึกพระสุพรรณบัฏ

การจารึกพระสุพรรณบัฏ เป็นการพระราชพิธีเบื้องต้นก่อนถึงวันพระราชพิธีบรมราชาภิเษก หมายถึงการจารึกพระปรมาภิไธยลงบนแผ่นทองคำ ซึ่ง อ.ธงทองได้อธิบายเรื่องพระปรมาภิไธยที่จารึกลงในพระสุพรรณบัฏเป็นช่วงเวลาต่างๆ ดังนี้

ยุคที่ 1 ต้นรัตนโกสินทร์

พระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์สามรัชกาลแรกที่ยจารึกลงในพระสุพรรณบัฏเหมือนกันทั้งสามพระองค์ และน่าจะสันนิษฐานว่าเป็นแบบมาจากสมัยกรุงศรีอยุธยา เป็นพระปรมาภิไธยมีความยาวพอสมควร ประมาณ 7-8 บรรทัด

"เป็นเรื่องที่เล่าต่อๆ กันมาว่า ในเวลาที่ประชาชนจะเรียกขานพระปรมาภิไธย จึงไม่สามารถที่จะท่องจำหรือใช้พระปรมาภิไธยเต็มได้ ประกอบกับความเชื่อและวัฒนธรรมไทยที่ไม่เรียกขานพระปรมาภิไธยโดยพรวดพราด เราจึงักแสดงความเคารพ การเรียกชื่อผู้ใหญ่โดยตรงถือว่าเป็นการละเมิดที่ต่ำต้อย จึงมักหาทางเรียกเป็นอย่างอื่น เรียก ท่านอธิบดี ไม่ได้ออกชื่อจริงๆ ฉะนั้นได้ก็ฉนั้นนั่น ยิ่งเป็นพระมหา

กษัตริย์ที่เคารพสูงสุด จะไปขานพระปรมาภิไธยบ่อยๆ ก็ไม่มีแบบแผนเช่นว่านั้น สมัยก่อน จึงกล่าวถึงพระเจ้าแผ่นดินแต่เพียงว่า ขุนหลวง หรือในหลวง"

เหตุการณ์เป็นเช่นนี้ จนถึงรัชกาลที่สาม เกิดปัญหาว่าประชาชนจะออกพระปรมาภิไธยในหลวงรัชกาลที่หนึ่ง และรัชกาลที่สอง ว่าอย่างไรดี เพราะเคยเรียกรัชกาลที่หนึ่ง ว่าแผ่นดินต้น เรียกรัชกาลที่สองว่าแผ่นดินกลาง แล้วจะออกพระนามรัชกาลที่สามว่าอย่างไร พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงแก้ไขความขัดข้องในเรื่องนี้ โดยทรงสร้างพระพุทธรูปสององค์ประดิษฐานที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ถวายพระนามว่าพระพุทธรูปอดฟ้าจุฬาโลกย์ และพระพุทธรูปเลิศล้ำนภากาศ แล้วทรงออกประกาศถวายเป็นพระราชกุศลและให้ประชาชนออกนามแผ่นดินสองรัชกาลแรกของกรุงรัตนโกสินทร์ตามนามพระพุทธรูป"

ยุคที่ 2 พระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์อีกสี่รัชกาลต่อมา

พระปรมาภิไธยที่จารึกลงในพระสุพรรณบัฏในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวมิได้ทำตามแบบเดิมเหมือนของสามรัชกาลก่อน แต่จะเป็นพระปรมาภิไธยที่มีความยาวมากขึ้นกว่าเดิม มีการพรรณนาเนื้อความที่กล่าวถึงพระราชตระกูล อาจกล่าวถึงสมเด็จพระบรมราชชนกนาถ สมเด็จพระบรมอัยกาธิราช เป็นต้น รวมถึงพรรณนาถึงพระรูป พระโขนง พระคุณสมบัติ มีพระราชอัธยาศัยอย่างไร ทรงมีความเชี่ยวชาญด้านอะไร และยัง

กล่าวถึงพระเกียรติยศต่างๆ เป็นพระปรมาภิไธยอย่างยาวประมาณ หนึ่งหน้ากระดาษ

"พระปรมาภิไธยลักษณะนี้ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำริให้คิดขึ้น โดยมีคำว่าปรเมนทร และ ปรมินทร แปลว่า ผู้ยิ่งใหญ่ เป็นความตอนต้นพระปรมาภิไธยทั้งอย่างย่อและอย่างเต็ม เป็นพระราชนิยมในรัชกาลที่ 4 ที่โปรดเกล้าฯ ให้วางแบบไว้ว่า ให้ใช้สลับรัชกาลกัน โดยเริ่มที่รัชกาลของพระองค์ว่า ปรเมนทร อีกทั้งยังโปรดเกล้าฯ ให้ลงท้ายพระปรมาภิไธยว่า เกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็นแบบแผนพระปรมาภิไธยที่ใช้ต่อเนื่องมาอีกหลายรัชกาล"

ยุคที่ 3 พระปรมาภิไธยรัชกาลที่ 8

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร ไม่ได้ทรงประกอบพระราชพิธี

บรมราชาภิเษก ในเวลาที่ยังทรงดำรงพระชนม์อยู่มีการประกาศทางราชการว่าให้ออกพระนามพระองค์ว่า "สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล" กระทั่งสวรรคตก็ใช้พระปรมาภิไธยเพียงเท่านี้

ต่อมาในช่วงต้นสมัยรัชกาลที่ 9 มีการเฉลิมพระปรมาภิไธยถวายรัชกาลที่ 8 ว่า "พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล อุดุลเดชวิมลรามธิปัตย์ จักรีนฤพดินทร สยามินทราริราช พระมหากษัตริย์แห่งประเทศไทย"

หลังจากนั้น เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน พุทธศักราช 2539 ในโอกาสสมหามงคลสมัยที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงครองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เฉลิมพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร เป็นพระปรมาภิไธยอันพิเศษตามแบบแผนโบราณราชประเพณีอย่างเต็มยศ ตามขนบเดิม แต่ไม่ได้ลงท้ายว่า "เกล้าเจ้าอยู่หัว" หากลงท้ายว่า พระอัฐมรามาธิบดินทร สยามินทราริราช บรมนาถบพิตร

"พระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร ถือเป็นกรณีพิเศษ เพราะไม่ได้ทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษก" อ.ธงทองกล่าว

ยุคที่ 4 พระปรมาภิไธยรัชกาลที่ 9

พระปรมาภิไธยที่จารึกลงในพระสุพรรณบัฏและทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม พุทธศักราช

2493 คือ “พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร” มิได้มีความยาวเฉกเช่นรัชกาลก่อน และมิได้ลงท้ายด้วย “เกล้าเจ้าอยู่หัว” ตามรัชกาลก่อน

5

ผู้ถวายน้ำอภิเษก

อ.รทองเผยว่า ขั้นตอนหนึ่งซึ่งเป็นเรื่องสำคัญของการพระราชพิธีบรมราชาภิเษก คือ การทรงรับน้ำอภิเษกที่มาจากแหล่งน้ำสำคัญต่างๆ ที่ได้ผ่านพิธีการอันศักดิ์สิทธิ์มาแล้ว โดยที่พระมหากษัตริย์ประทับพระที่นั่งอัฐทิศอุทุมพรราชอาสน์ พระที่นั่งแปดเหลี่ยมทำจากไม้มะเดื่อ ซึ่งเป็นไม้มงคลภายใต้พระบวรเศวตฉัตร มีผู้แทนจากทิศทั้งแปดถวายน้ำอภิเษก

“เมื่อย้อนดูในอดีตจะพบว่า ผู้ที่ถวายน้ำอภิเษก เป็นราชบัณฑิตและพราหมณ์ในราชสำนักที่มีตำแหน่งพระราชครูพิธี ส่วนราชบัณฑิต คือผู้เคยบวชเรียนจนได้เปรียญธรรมชั้นสูง และลาสิกขามารับราชการ เช่น ในกรมราชบัณฑิต และกรมพระอาลักษณ์ เป็นต้น”

กระทั่งมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร พระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์พระองค์แรกที่ทรงบรมราชาภิเษกในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข นอกจากมีพราหมณ์เป็นผู้ถวายน้ำแล้ว ยังทรงกำหนดให้ผู้ถวายน้ำอภิเษกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งเป็นชื่อของสภาสูงในเวลานั้น เป็นผู้ถวายน้ำอภิเษกด้วย

6

การถวายฉัตร 9 ชั้น

อ.รทองอธิบายว่า ในอดีตตั้งแต่ต้นกรุงรัตนโกสินทร์มาจนถึงรัชกาลที่ 7 มีพระที่นั่งสำคัญ 2 องค์ที่เกี่ยวข้องกับพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ได้แก่ พระที่นั่งอัฐทิศอุทุมพรราชอาสน์ และพระที่นั่งภัทรบิฐ พระที่นั่งทั้งสององค์นี้วางกันด้วยพระบวรเศวตฉัตร หรือฉัตร 7 ชั้น เพราะเหตุว่าขั้นตอนการถวายพระนพปฎลมหาเศวตฉัตร หรือฉัตร 9 ชั้น ไปทูลเกล้าฯ ถวายที่พระที่นั่งภัทรบิฐ

แต่คดีได้มาเปลี่ยนในสมัยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร โดยที่เมื่อประทับภายใต้พระบวรเศวตฉัตร ณ พระที่นั่งอัฐทิศแล้ว ทรงรับน้ำจากพราหมณ์และผู้แทนจากทิศทั้งแปดแล้ว พราหมณ์ทูลเกล้าฯ ถวายพระนพปฎลมหาเศวตฉัตร เมื่อทรงรับแล้ว จึงทรงพระดำเนินไปยังพระที่นั่งภัทรบิฐซึ่งอยู่ด้านทิศตะวันตกของ

7

พระปฐมบรมราชโองการ

อ.รทองกล่าวว่า พระปฐมบรมราชโองการคือถ้อยพระวาจาครั้งแรก หลังพระองค์เป็นพระมหากษัตริย์โดยสมบูรณ์ตามโบราณราชประเพณีแล้ว

“พระปฐมบรมราชโองการของพระมหากษัตริย์ในแต่ละรัชกาล เราอาจวิเคราะห์โดยกล่าวว่า พระราชอำนาจบทบาทของพระมหากษัตริย์สมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ก็เป็นอย่างหนึ่ง ในสมัยของระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุขก็เป็นอย่างหนึ่ง พระปฐมบรมราชโองการจึงแตกต่างกันไป”

ดังเช่น ในสมัยรัชกาลที่ 1 ถึงรัชกาลที่ 3 มีพระปฐมบรมราชโองการในลักษณะเดียวกัน คือ

“พรรณพฤษฯ ชลธิ์ และสิ่งของในแผ่นดินทั่วทั้งพระราชอาณาจักรนั้น ถ้าไม่มีเจ้าของหวงแหนแล้วควรแต่สมณพราหมณาจารย์ อาณาประชาราษฎรจะปรารถนาเกิด”

ครั้นถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีการเปลี่ยนธรรมเนียมพระปฐมบรมราชโองการให้เป็น 2 ภาษา คือ ภาษาไทยและภาษามคร และมีเนื้อความของพระปฐมบรมราชโองการเปลี่ยนไป อันเป็นธรรมเนียมที่พระมหากษัตริย์ในรัชกาลต่อมาทรงปฏิบัติ เช่น สมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 ความว่า

“ดูกรพราหมณ์ บัดนี้เราทรงพระราชภาระครองแผ่นดินโดยธรรมสม่ำเสมอเพื่อประโยชน์เกื้อกูลและสุขแห่งมหาชน เราแผ่พระราชอาณาเหนือท่านทั้งหลาย กับโลกสมบัติ เป็นที่พึ่งจัดการปกครองรักษาป้องกันอันเป็นธรรมสืบไป ท่านทั้งหลายจงวางใจอยู่ตามสบายเทอญ”

อ.รทองชี้ว่า ที่น่าสนใจคือ พอมาถึงรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงเป็นพระมหากษัตริย์พระองค์แรกที่ทรงรับบรมราชาภิเษกในระบอบประชาธิปไตย เพราะฉะนั้น พระปฐมบรมราชโองการในรัชกาลนั้นจึงมีว่า

“เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”

“เป็นพระปฐมบรมราชโองการแบบใหม่ ซึ่งเป็นความเหมาะสมกับการปกครองในแบบแผนนี้ เช่น ทรงใช้คำว่า “ครองแผ่นดิน” ไม่ใช่ “ปกครองแผ่นดิน” ซึ่งสอดคล้องกับ

วิถีประชาธิปไตยที่มีอังกฤษเป็นต้นแบบว่าพระมหากษัตริย์ทรงปกเกล้า แต่ไม่ได้ทรงปกครอง

“ประเด็นที่น่าสนใจทางภาษา คือสรรพนามบุรุษที่ 1 สำหรับพระมหากษัตริย์ มีธรรมเนียมทั้งตะวันตกและไทยที่จะใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 แทนพระองค์ว่า เรา ฝรั่งเศสใช้ว่า วิ (WE) เป็นถ้อยพระวาจาที่รับสั่งในฐานะที่ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นภาพรวมของความเป็นเอกภาพของประเทศทั้งหมด จึงไม่ใช่สรรพนามว่า ข้าพเจ้า”

“ส่วนคำว่า **โดยธรรม** คือ ธรรมะสำหรับพระเจ้าแผ่นดิน ถึงแม้พระราชพิธีบรมราชาภิเษกจะเป็นพิธีฝ่ายศาสนาพราหมณ์ แต่ได้มีเนื้อหาของฝ่ายพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นศาสนาสำคัญประจำชาติ ผนวกรวมเข้าไปอยู่ในพระราชพิธีด้วย ปรากฏเห็นได้ชัดในพระปฐมบรมราชโองการ เพราะ **ธรรมะ** ที่รับสั่งยอมเข้าใจได้ว่า ซึ่งเป็นธรรมะในพระพุทธศาสนา ธรรมะสำหรับพระเจ้าแผ่นดิน”

“นอกจากนั้นแล้ว พระปฐมบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ยังรับสั่งถึงที่หมายปลายทางว่า **เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม** ตรงนี้ เดิมผมเข้าใจว่า ประโยชน์สุข เป็นคำเดียวกัน แต่ต่อมาได้ไปเห็นคำแปลของสำนักราชเลขาธิการในเวลานั้น ได้แปลคำว่า “ประโยชน์สุข” โดยแบ่งเป็นสองตอน เบเนฟิท (Benefit) ที่แปลว่า ประโยชน์ คำหนึ่ง และ แฮปปีนีส (Happiness) แปลว่า ความสุข อีกคำหนึ่ง สองคำนี้ เมื่อแยกในคำแปลเป็นภาษาอังกฤษแล้ว มีความหมายที่ลึกซึ้งและกว้างขวางครอบคลุมทั้งมิติที่เป็นนามธรรมและมิติที่เป็นรูปธรรม”

“สุดท้าย **ของมหาชนชาวสยาม** ก็น่าสังเกตอีกเหมือนกันว่า แม้จะมีถ้อยพระวาจาเมื่อพุทธศักราช 2493 ซึ่งประเทศไทยเปลี่ยนนามประเทศ จากสยามมาเป็นประเทศไทย ตั้งแต่พุทธศักราช 2480 กว่าแล้ว แต่ยังรับสั่งถึงมหาชนชาวสยาม ซึ่งก็น่าจะสอดคล้องกับแบบแผนอื่นๆ ที่ยังคงรักษาขนบเดิม เช่น เทวดาที่รักษาประเทศ ก็ไม่เคยเปลี่ยนพระนามเป็นอย่างอื่น นอกจากพระสยามเทวาธิราช ตำแหน่งสำคัญพระบรมวงศ์ที่สถาปนาในรัชกาลของพระองค์ คือ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร ก็ยังใช้คำว่า สยาม ปรากฏอยู่ เป็นต้น”

“ผมคิดว่า พระองค์ทรงรักษากษัตริย์นิยมในเนื้อหาของคำว่าสยามอยู่ในพระปฐมบรมราชโองการ ซึ่งนับเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญ เพราะทรงเป็นพระองค์แรกที่ทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษกเป็นพระมหากษัตริย์ในระบอบประชาธิปไตย”

8

เสด็จ เลียบพระนคร

อ.ธงทองกล่าวว่า เนื่องจากการพระราชพิธีบรมราชาภิเษกในอดีตหรือแม้กระทั่งในรัชกาลปัจจุบันนี้ที่จะเกิดขึ้น พระราชพิธีส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดเกิดขึ้นในพระบรมมหาราชวัง ในหมู่พระมหามณเฑียร ซึ่งเป็นพื้นที่ที่จำกัด ไม่สามารถรองรับผู้ที่เข้าไปเฝ้าฯ ได้เป็นจำนวนมาก อีกทั้งเมื่อคำนึงว่าในสมัยก่อน การรับรู้ ข้อมูลข่าวสารของประชาชนก็น้อยกว่ายุคปัจจุบันที่ไม่มีเทคโนโลยี ไม่มีเครื่องมือ โลกโซเชียล

“ครั้งนี้ น่าจะเป็นหนแรกของประเทศไทยที่มีการถ่ายทอดโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจสู่สายตาประชาชน ในขณะที่เกิดเหตุการณ์ขึ้นจริง เพราะฉะนั้น ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกที่ผ่านมา ความรับรู้ของประชาชนในพระนคร ยิ่งต่างจังหวัดก็ยิ่งไม่กว้างขวางเท่าปัจจุบัน ในแบบแผนแต่เดิมมา การเสด็จ เลียบพระนครจึงเป็นโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในพระราชพิธี ได้ชื่นชมพระบารมี ได้ถวายพระพรชัยมงคล”

“อย่างไรก็ตาม ในยุคแรกทีเดียวการเสด็จ เลียบพระนครไม่มีที่หมายปลายทาง คือเสด็จ ออกจากพระบรมมหาราชวังไปตามเส้นทางที่กำหนด และเสด็จ กลับเข้า

พระบรมมหาราชวัง ด้วยวัตถุประสงค์หลัก คือให้ประชาชนได้เฝ้าฯ ชมพระบารมี”

“แต่เมื่อถึงรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ทรงพระผนวชมานาน 27 ปี การพระราชพิธีทั้งหลายทรงเพิ่มเติมเรื่องของพระพุทธรูปปางไปให้มีความเด่นชัด มีพระราชดำริว่าการเสด็จ เลียบพระนครนั้น แทนที่จะเสด็จ ไปอย่างไม่มีที่หมายปลายทาง ได้ทรงกำหนดให้มีที่หมายไปตามพระอารามสำคัญต่างๆ เพื่อไปทรงบำเพ็ญพระราชกุศล เป็นต้น”

เมื่อเป็นเช่นนี้ ในรัชกาลต่อมา มา การเสด็จ เลียบพระนครทางบก ที่เรียกว่า สดลมารค และทางน้ำ ที่เรียกว่า ชลมารค จึงกำหนดให้มีรายการเสด็จ ไปยังพระอารามสำคัญ สดลมารค มีสองพระอาราม คือ วัดบวรนิเวศวิหาร และวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ส่วนชลมารค ได้แก่ วัดอรุณราชวราราม โดยในรัชกาลปัจจุบัน จะเสด็จ เลียบพระนครสดลมารคไปยังสามพระอาราม คือ วัดบวรนิเวศวิหาร วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม และวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ส่วนการเสด็จ เลียบพระนครชลมารคไปยังวัดอรุณราชวรารามจะมีในช่วงปลายปี

9

เสด็จออกให้ประชาชนเฝ้าฯ

หลังจากที่ทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษกเป็น “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว” จะมีการเสด็จออกให้ประชาชนเฝ้าฯ ในอดีตเรียกว่า “การออกขุนนาง” ผู้ที่ได้เฝ้าฯ คือ ข้าราชการ

“ความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างพระมหากษัตริย์กับประชาชน เพิ่มพูนขึ้นตามวันเวลาที่เปลี่ยนแปลงไป ยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป จากเดิมที่ห้ามประชาชนชมพระบารมี ต้องหมอบ ต้องปิดหน้าต่าง ต้องแอบอยู่ภายในเรือน ไม่ให้เห็นพระองค์ด้วยซ้ำไป ธรรมเนียมได้เปลี่ยนแปลงให้ความใกล้ชิดกันเพิ่มมากขึ้น ในสมัยรัชกาลที่ 6 รัชกาลที่ 7 และรัชกาลที่ 9 ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกได้กำหนดให้ประชาชนเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคลด้วย”

“ในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จออกกลับพลหาที่ท้องสนามหลวง ให้ประชาชนเฝ้าฯ ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมโภช เมื่อพุทธศักราช 2454 ในสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จออกให้ประชาชนเฝ้าฯ ที่มุขเด็จ พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท ส่วนรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลเดช บรมนาถบพิตร เสด็จออกให้ประชาชนเฝ้าฯ ที่สิหบัญชร พระที่นั่งสุทไธสวรรย์ปราสาท และสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงกำหนดสถานที่เดียวกับพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลเดช บรมนาถบพิตร ในวันที่ 6 พฤษภาคม ซึ่งทางราชการกำหนดให้เป็นวันหยุดราชการพิเศษด้วยแล้ว”

10

การเข้าเฝ้าฯของชาวต่างประเทศ

อ.รทองกล่าวว่ ในอดีตเราไม่มีชาวต่างประเทศที่เป็นผู้แทนรัฐของชาวต่างประเทศ แต่อาจมีผู้คนต่างชาติต่างภาษาที่เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร ผู้คนเหล่านั้นมักรวมกลุ่มเข้ามาและขอพระราชทานเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคล แต่ไม่ได้มีฐานะเป็นผู้แทนของประเทศหรือรัฐนั้นๆ เช่น สมัยพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลเดช บรมนาถบพิตร มีพ่อค้าจีน พ่อค้าเชื้อสายอินเดีย พ่อค้ายุโรป มาเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคลตามแบบธรรมเนียมที่มีมาในหลายรัชกาลแล้ว

“การมีราชทูตต่างประเทศมาประจำพระราชสำนักเป็นการถาวร เพิ่งเกิดขึ้นในตอนกลางรัชกาลที่ 5 เมื่อรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงบรมราชาภิเษก เป็นยุคที่ไทยเปิดตัวสู่ความรับรู้ของต่างชาติแล้ว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีพระราชพิธีบรม

ราชาภิเษกสมโภช เมื่อพุทธศักราช 2454 ครั้งนั้นมีการเชิญชาวต่างประเทศเข้ามาร่วมพิธี โดยจะพบภาพถ่ายสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีชาวต่างประเทศ ทั้งที่มาโดยตรงจากประเทศนั้นๆ หรือเป็นคณะทูตที่ประจำอยู่ในประเทศไทยเข้าร่วมในพระราชพิธี หรือในสมัยพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลเดช บรมนาถบพิตร จะพบว่า ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก วันที่ 5 พฤษภาคม ที่พระที่นั่งไพศาลทักษิณ จากภาพถ่ายมุมกว้างเรายังมองเห็นคณะทูตชาวต่างประเทศและคู่สมรสเข้าร่วมในพระราชพิธีด้วย”

“สำหรับครั้งนี้ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้คณะทูตานุทูตเฝ้าฯ วันที่ 6 พฤษภาคม เวลาบ่าย หลังจากเสด็จออกสิหบัญชรแล้ว โดยจะมีคณะบิณฑูต หรือหัวหน้าคณะทูตคือ ผู้ที่มีอาวุโสการถวายพระราชสาส์นตราตั้ง อยู่ในตำแหน่งมานานที่สุดในพระราชสำนักเรา เป็นผู้แทนทูตทั้งหมดกล่าวถวายพระพรชัยมงคล”

นับเป็นพระราชนิยมในแต่ละรัชกาลที่มีการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย และเว้นระยะห่างจากพระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งสุดท้ายที่เกิดขึ้นเมื่อพุทธศักราช 2493 นานถึงเกือบเจ็ดสิบปี

“ผู้ที่ทันเห็นเหตุการณ์ได้ชมพระบารมี ได้รับรู้ข่าวสารในเวลานั้น ถ้ายังมีชีวิตอยู่จนถึงปัจจุบัน ก็คงเป็นผู้ใหญ่ที่มีอาวุโสมากพอสมควร ผมคงจะพูดได้ไม่ผิดพลาด ถ้าจะบอกว่า ประชาชนคนไทยส่วนใหญ่ รวมทั้งผม ล้วนแต่เป็นคนที่จะได้พบเห็นเหตุการณ์พระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งนี้เป็นครั้งแรกในชีวิต”

“เราลองนึกดูในวันเฉลิมพระชนมพรรษาแต่ละปี ถือเป็นวาระสำคัญของบ้านเมือง มีความชื่นชมยินดี มีพิธีการสำคัญ งานเฉลิมฉลองต่างๆ แต่การพระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งนี้ มีความสำคัญยิ่งกว่างานพระราชพิธีที่เราเคยได้เห็นมา เพราะเป็นพระราชพิธีประจำรัชกาลกว่าได้ เพราะแต่ละรัชกาลมีได้แค่ครั้งเดียว

“ผมคิดว่า ความหมายความสำคัญทางจิตใจของพระราชพิธีนี้มีอยู่มาก เพราะทำให้เกิดความมั่นใจ เกิดความเข้าใจในสถาบันพระมหากษัตริย์ของเรายิ่งขึ้น สถาบันแห่งนี้ เป็นสถาบันที่อยู่คู่กับบ้านเมืองเรามาช้านานแล้ว และจะอยู่กับเมืองไทย กับคนไทยตลอดกาล”

“ความรับรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพิธีการสำคัญอย่างนี้ จึงมีความหมายสำหรับคนไทยทั้งหลาย นอกจากนั้นแล้วยังเป็นโอกาสที่เราจะได้มีความสุขด้วยกัน การได้เห็นภาพเหตุการณ์สำคัญผ่านช่องทางต่างๆ หรือไปเห็นด้วยสายตาตัวเอง เช่น ไปเฝ้าฯ เวลาเสด็จฯ เลียบพระนคร หรือเสด็จ

ออกสีหบัญชร ผมว่าจะทำให้ความปิติตื่นตื้นเกิดขึ้นในหัวใจ
ของเราอย่างแน่นอน

“เป็นครั้งหนึ่งและครั้งสำคัญในชีวิตของเรา
ถ้ามีโอกาสก็ไม่ควรจะละเลยโอกาสนี้ การแสดง
ความปรีดาปราโมทย์ทั้งหลาย การประดับธงทิว
ประทีปโคมไฟ การพร้อมใจกันใส่เสื้อสีเหลือง
แสดงความจงรักภักดี ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน
ของบ้านเมืองไทยของเรา หน่วยราชการ หน่วยงาน
ต่างๆ จัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อถวายเป็นพระราชกุศล
การบำเพ็ญความดีทั้งหลาย ทำบุญทำกุศล ตาม
ความเชื่อของเราแต่ละคน สิ่งเหล่านี้ก็เป็นความ
ดีในส่วนตัวเราด้วย ความดีไม่มีเสื่อม ทำไปเกิด
ของเหล่านี้ เป็นโอกาสที่เราตั้งตารอมาด้วยกัน
แล้วเราจะได้ผ่านเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ครั้งนี้
ไปด้วยกัน” อ.รชทองกล่าวทิ้งท้าย

ขอบคุณผู้สนับสนุน

ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)

♦
กลุ่มก๊อปปี้ เอ

♦
ธนาคารสกลนคร จำกัด (มหาชน)

♦
สำนักงาน กสทช.

♦
บริษัท กัลฟ์ เอ็นเนอร์จี ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด (มหาชน) และบริษัทในเครือ

เครื่องมือ | ฉบับพิเศษ

'แนนต์-วรวิดา' ภูมิใจ เป็นส่วนหนึ่งงานพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ชวนประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความจงรักภักดี

เป็นอีกหนึ่งงานพระราชพิธีที่สำคัญที่เกิดขึ้นอีกครั้งในรอบ 69 ปี สำหรับพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ในสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ขึ้นเป็นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโดยสมบูรณ์ตามโบราณราชประเพณี ซึ่งจะเกิดขึ้นในวันที่ 4-6 พฤษภาคม พ.ศ.2562 นี้ ณ พระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ซึ่ง “แนนต์-วรวิดา จันทร์หุ่่น” ในฐานะผู้ดำเนินรายการ ช่วง The Morning เข้าเช้าคอน รายการทันข่าวเช้า เวลา 07.15 น. ทุกวันจันทร์-ศุกร์ ช่อง MONO29 (โมโนเวเนตไนน์) ที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการถ่ายทอดพระราชพิธีนี้ รู้สึกภาคภูมิใจ และรู้สึกเป็นโอกาสของประชาชนชาวไทยที่จะได้รู้จักและซาบซึ้งกับพระราชพิธีบรมราชาภิเษกในครั้งนี้ด้วย

นแนนต์-วรวิดา กล่าว “แนนต์ในฐานะผู้ดำเนินรายการ พร้อมทีมงานรู้สึกภาคภูมิใจมาก ๆ ค่ะ ที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการถ่ายทอดเรื่องราวของพระราชพิธีบรมราชาภิเษกในครั้งนี้ กับสื่อกับพิเศษบรรยากาตพิธีอัญเชิญเรือพระที่นั่งสุพรรณหงส์ไปยังอยู่เรือนมรุ เพื่อเตรียมพร้อม

สำหรับพระราชพิธี, พาชมพพิภณตลสถานแห่งชาติพระนครเพื่อชมศิลปะวัตถุโบราณที่เคยใช้จริงในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกในรัชสมัยก่อน, การชมวัดต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับพระราชพิธี ฯลฯ ซึ่งเบื้องหลังการทำงานในครั้งนี้ แนนต์และทีมงานข่าวส่วนหนึ่งได้เป็นตัวแทนช่องไปร่วมอบรมกับทาง สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ทำให้แนนต์มีความรู้และซาบซึ้งกับพระราชพิธีมหามงคลในครั้งนี้มากยิ่งขึ้น และอยากเชิญชวนให้พี่น้องประชาชนชาวไทยได้มีโอกาสได้เห็นการถ่ายทอดสดพระราชพิธีบรมราชาภิเษกในครั้งนี้ผ่านการถ่ายทอดสดจาก โทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทย รวมถึงการแสดงออกถึงความจงรักภักดีในโอกาสนี้ด้วยการร่วมใส่เสื้อสีเหลืองที่มีตราสัญลักษณ์หรือแต่งกายโทนสีเหลือง และการติดตามสัญลักษณ์ตามบ้านเรือนหรืออาคารต่างๆ ตามที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์งานพระราชพิธีประกาศไว้อย่างพร้อมเพรียงค่ะ”

บรมราชาภิเษก

พระราชนิยม ในแต่ละรัชกาล

ศาสตราจารย์พิเศษ รศ.ทอง จันทรางศุ

พระราชพิธีบรมราชาภิเษก เป็นพระราชพิธี
ที่สืบทอดกันมาช้านาน ตั้งแต่ครั้งกรุงสุโขทัย
ถึงกรุงรัตนโกสินทร์
ด้วยระยะเวลาที่สืบทอดกันมายาวนาน อาจเป็นเหตุให้
บางรายละเอียด บางขั้นตอนในพระราชพิธี
มีการปรับเปลี่ยนตามยุคสมัย ตามสภาพบ้านเมือง
โดยเฉพาะในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

นับตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า
จุฬาโลกมหาราชถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ด้วยกาลเวลา
การเมืองการปกครอง สภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง
พัฒนาให้ทันยุคทันสมัย

พระมหากษัตริย์ในแต่ละรัชกาลจึงมี “พระราชนิยม”
เรื่องการพระราชพิธีบรมราชาภิเษกที่แตกต่างกันออกไปบ้าง
แต่ถึงกระนั้น ก็มีได้ลดทอนหลักสำคัญและความงดงามของ
พระราชพิธีให้ลดน้อยลงแต่ประการใด

หากยังคงดำรงไว้ซึ่งพระเกียรติยศ พระเกียรติศักดิ์ที่
ยิ่งใหญ่ สมพระเกียรติแห่ง “พระมหากษัตริย์บรมราชวงศ์”
ศาสตราจารย์พิเศษรศ.ทอง จันทรางศุ อุปนายกสภา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งมีความสนใจค้นคว้าด้าน
ประวัติศาสตร์ราชสำนัก มาถ่ายทอดถึง “พระราชนิยม” ใน
แต่ละรัชกาลเรื่องพระราชพิธีบรมราชาภิเษก

อ.รศ.ทองเริ่มต้นว่า การพระราชพิธีบรมราชาภิเษก
เป็นพระราชพิธีสำคัญสำหรับประเทศไทย ที่มีพระมหา
กษัตริย์ทรงเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชน มาตั้งแต่ครั้ง
กรุงสุโขทัยเป็นอย่างน้อย แต่ว่าหลักฐานที่เป็นรายละเอียด
ต่างๆ มีไม่มากนัก หลักฐานต่างๆ เริ่มมีมากขึ้นในสมัย
กรุงศรีอยุธยา โดยมีรายละเอียดอยู่ในหนังสือชุดประชุม
พระราชพงศาวดาร ที่กล่าวถึงการพระราชพิธีบรมราชาภิเษก
ช่วงราชวงศ์บ้านพลูหลวง ซึ่งมีความเป็นมาสืบเนื่องมาถึงกรุง
รัตนโกสินทร์ ทำให้น่าเชื่อว่าได้ประกอบพระราชพิธีโดยยึด

ตามแบบแผนที่ได้เคยเป็นหลักในสมัยกรุงศรีอยุธยา

อ.ธงทองอภินาย หลักพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ตามตำรา ว่าเป็นการปฏิบัติตามคติพราหมณ์เป็นหลัก เพราะเป็นเรื่องของการเปลี่ยนฐานะของพระมหากษัตริย์ให้มีสถานะเป็น “พระผู้เป็นเจ้า”

“แต่เมื่อประเทศไทยเป็นประเทศที่นับถือพระพุทธศาสนา จึงมีแบบแผนธรรมเนียมเรื่องของการเป็นสวัสดิมงคลต่างๆ ในพระพุทธศาสนาเข้าไปผสมอยู่ด้วย เช่น การเจริญพระพุทธมนต์ก่อนการเริ่มต้นพระราชพิธี บำเพ็ญพระราชกุศลต่างๆ เช่น การเสด็จ ไปประกาศพระองค์เป็นพุทธศาสนูปถัมภก ซึ่งเป็นการประสมประสานกันระหว่างคติพราหมณ์กับคติพุทธศาสนา”

“แต่แน่นอนว่า แต่ละรัชกาลคงจะมีรายละเอียดของการพระราชพิธีที่แตกต่างกันไป”

“โดยหลักของพระราชพิธีไม่ได้เปลี่ยน ทั้งการทรงพระมูรธาภิเษก การถวายน้ำอภิเษกจากทิศทั้งแปดและการถวายเครื่องเบญจราชกกุธภัณฑ์ สัญลักษณ์ทั้งหลายของความเป็นพระราชาธิบดี ไปจนถึงเครื่องบรมราชอิสริยยศราชูปโภค เครื่องราชารมณ์และพระแสงศาสตราวุธทั้งหลาย เหล่านี้เป็นโครงสร้างที่ไม่เปลี่ยน”

หัวใจสำคัญของพระราชพิธีบรมราชาภิเษกไม่เปลี่ยน หากแต่มีบางรายละเอียดเปลี่ยน ซึ่ง อ.ธงทองได้สรุปเป็นข้อๆ ไว้อย่างน่าสนใจ ดังนี้

1 วันเวลาและจำนวนครั้งที่ประกอบพระราชพิธี

อ.ธงทองกล่าวว่า โดยหลักแต่ละรัชกาลน่าจะได้ประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษกหนึ่งครั้ง แต่ก็มีเรื่องน่าสนใจว่า ในสมัยรัตนโกสินทร์ มีพระมหากษัตริย์ทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสองครั้งถึงสามพระองค์ คือ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช, พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เหตุที่เป็นดังนั้นในแต่ละรัชกาล ไม่ใช่เหตุที่ซ้ำกัน เป็นเหตุผลต่างๆ กัน

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่สร้างกรุงรัตนโกสินทร์ เมื่อพุทธศักราช 2325 เมื่อมีเวลาที่เหมาะสม พระองค์ทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ครั้งแรกในปีนั้น เพื่อเป็นการยืนยันมั่นคงถึงพระราชอำนาจ การเริ่มต้นพระราชวงศ์ใหม่ การเริ่มต้นบทบาทใหม่ของประเทศ เพื่อสร้างความมั่นใจในทางการเมือง แต่เป็นการบรมราชาภิเษกอย่าง

“โดยหลักของ
พระราชพิธีไม่ได้เปลี่ยน
ทั้งการทรงพระมูรธา
ภิเษก การถวายน้ำ
อภิเษกจากทิศทั้ง 8
และการถวายเครื่อง
เบญจราชกกุธภัณฑ์
สัญลักษณ์ทั้งหลาย
ของความเป็
พระราชาธิบดี
ไปจนถึงเครื่องบรม
ราชอิสริยยศราชูปโภค
เครื่องราชารมณ์
พระแสงศาสตราวุธ
ทั้งหลาย เหล่านี้
เป็โครงสร้างที่
ไม่เปลี่ยน”

ย่อ เพราะข้าวของเครื่องใช้ เครื่องราชูปโภคก็ยังไม่ครบถ้วน บริบูรณ์ เพราะสูญหายไปเมื่อครั้งเสียกรุงศรีอยุธยา ส่วนกรุงธนบุรี บ้านเมืองยังไม่ปกติเป็นผาสุกนัก ต้องใช้เวลาในการเตรียมข้าวของเหล่านี้ จึงทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษกอย่างย่อไปเมื่อพุทธศักราช 2325 ดังกล่าวอีกสามปีต่อมา เมื่อบ้านเมืองฟื้นฟูกลับมาเป็นผาสุก

แล้ว เช่น วัดพระศรีรัตนศาสดารามสร้างเสร็จพอจะฉลองพระอารามได้แล้ว บรรดาเครื่องราชกกุธภัณฑ์ เครื่องราชูปโภค และพระแสงต่างๆ น่าจะได้สร้างเสร็จแล้ว ในพุทธศักราช 2328 พระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งที่สองจึงเกิดขึ้น

อ.ธงทองให้ความเห็นว่า เหตุผลที่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชมีการบรมราชาภิเษกสองครั้ง น่าจะเป็นเหตุผลเรื่องความพร้อมประการหนึ่ง และเหตุผลของความมั่นคงทางการเมืองอีกประการหนึ่ง

ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสองครั้งเช่นกัน

อ.ธงทองเล่าว่า ครั้งแรก ทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งแรก หลังพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวสวรรคตได้ไม่นาน เวลานั้น มีพระชนมพรรษาเพียง 15 พรรษาเศษเท่านั้น และเป็นเวลาที่เพิ่งจะทรงขึ้นมาจากพระอาการประชวร เพราะทรงพระประชวรในคราวเดียวกับที่ตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จฯ ไปทอดพระเนตรสุริยุปราคาที่บ้านหว้ากอ เมืองประจวบคีรีขันธ์ เมื่อพุทธศักราช 2411 พระองค์ประชวรไข้จับสั่น หรือมาลาเรีย เพิ่งจะทรงฟื้นพระกำลังขึ้นมาได้

ในเวลานั้น เมื่อทรงบรมราชาภิเษกแล้ว ด้วยเหตุที่ทรงเป็นพระเจ้าแผ่นดินที่ยังมีพระชนมพรรษาน้อย จึงไม่ได้ทรงบริหารพระราชภาระด้วยพระองค์เอง แต่มีผู้ที่ทำราชการถวาย เรียกว่า ผู้สำเร็จราชการ คือ สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) ในช่วงเวลาห้าปีแรกของรัชกาล

กระทั่งพระชนมพรรษาครบ 20 พรรษา หลังทรงพระผนวชเป็นพระภิกษุแล้ว ถ้าตามคติไทยโบราณถือว่าเป็นผู้ใหญ่เต็มตัวแล้ว จากนั้นไปจะได้ทรงบริหารพระราชภาระด้วยพระองค์เอง จึงทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งที่สองหลังจากที่ทรงลาสิกขาแล้ว

การบรมราชาภิเษกครั้งที่สองนี้ เป็นการประกาศหรือเป็นการยืนยันให้พสกนิกรได้ทราบว่า จากนั้นไป พระองค์จะ

ทรงบริหารพระราชภาระด้วยพระองค์เอง จากแต่เดิมมีผู้ที่คอยปฏิบัติถวายงานเป็นผู้สำเร็จราชการ

“เป็นเหตุผลทางการเมืองอยู่เหมือนกัน ในความหมายนี้” อ.ธงทองออกความเห็น

สำหรับพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสองครั้งเช่นกัน

อ.ธงทองให้รายละเอียดประวัติศาสตร์ในรัชกาลนี้ว่า พระองค์ทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งแรก ในเดือนพฤศจิกายน พุทธศักราช 2453 ภายหลังจากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวสวรรคตเมื่อวันที่ 23 ตุลาคม

พระบรมฉายาลักษณ์พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงฉายเมื่อ พ.ศ. 2407 ทรงเครื่องบรมขัตติยราชภูษิตากรณ์ ทรงพระมหาสวาล ทรงพระมหาพิชัยมงกุฏ ทรงฉลองพระบาท เข็มมวน (ภาพจาก ปรามินทร์ เครือทอง, พระจอมเกล้า “KING MONGKUT” พระเจ้ากรุงสยาม.กรุงเทพฯ : มติชน, 2557)

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ประทับพระที่นั่งพุทไธสวรรย์ปราสาทพร้อมด้วยข้าราชการบริพารฝ่ายหน้าเชิญเครื่องเบญจราชกกุธภัณฑ์ เครื่องราชูปโภคและพระแสงราชศาสตราวุธ วันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2468 (ภาพจาก ประมวลภาพประวัติศาสตร์ไทย พระราชพิธีบรมราชาภิเษก สมัยรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ, กรมศิลปากร, 2550.)

ปีเดียวกันเพียงไม่กี่วัน และในปีถัดมา พุทธศักราช 2454 ได้มีพระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งที่สองโดย อ.รทท.เผยแพร่มูลเหตุให้ฟังว่า

“ในเวลาที่ทรงเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ สยามมกุฎราชกุมาร ได้เสด็จฯ ไปต่างประเทศแทนพระองค์ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โบราณใช้สำนวนว่า ‘ไปช่วยงานพระราชพิธีบรมราชาภิเษก’ ของพระเจ้าแผ่นดินเมืองนอก ในยุโรปหลายประเทศด้วยกัน”

“เมื่อถึงคราวที่บ้านเมืองของเราจะมีพิธีสำคัญเช่นนี้ น่าจะมีมิตรประเทศที่เขายกมาช่วยงานบ้าง เป็นโอกาสที่สยามประเทศจะได้เชิญผู้แทนของประเทศต่างๆ ที่เป็นเจ้านายระดับสูง หรือผู้แทนระดับประธานาธิบดี หรือประมุขรัฐต่างๆ มาร่วมพิธี”

อ.รทท.ตั้งข้อสังเกตว่า “ผมมีความเห็นเพิ่มเติมอีกสักนิดหนึ่งว่า นอกจากเรื่องตอบแทนไมตรีแล้ว พระราชดำริน่าจะกว้างขวางครอบคลุมไปถึงเรื่อง เป็นโอกาสที่เมืองไทยจะได้เผยแพร่เกียรติยศ ความเป็นชาติอารยะ เพราะแต่เดิมในสายตาชาวต่างชาติ เขาไม่รู้จักเมืองไทยมากเท่าไรนัก ในเวลานั้น พอจะกล่าวได้ว่า เราเพิ่งจะพ้นจากสถานการณ์ล่อแหลมจากการตกเป็นอาณานิคมของประเทศทั้งหลาย ผ่านวิกฤตในสมัยรัชกาลที่ 5 มา ครั้นมาถึงสมัยรัชกาลที่ 6 นั้น เราสามารถยืนเคียงบ่าเคียงไหล่กับประเทศทั้งหลายได้

“จะพบว่า หลังบรมราชาภิเษกพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวแล้ว ในแผ่นดินของพระองค์เอง เราไปได้ไกล จนสามารถส่งกองทหารไทยเป็นทหารอาสาไปร่วมรบในสงครามที่ยุโรป เคียงบ่าเคียงไหล่กับชาติสัมพันธมิตรทั้งหลาย สิ่งเหล่านี้ผมมองว่าเป็นพระบรมราโชบายของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

ที่ทรงต้องการให้ฐานะประเทศไทยมีความชัดเจนในสายตาของชาวต่างประเทศว่าเรามีความเจริญ”

“เคยได้อ่านพระบรมราโชวาทที่ได้พระราชทานเดือนบรรดามหาดเล็ก หรือเจ้าหน้าที่ทั้งหลายที่ปฏิบัติหน้าที่ในงานพระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งที่สอง ว่า การที่เราจะออกสู่เวทีโลก ทำอะไรต้องระมัดระวังต้องคิดถึงชื่อเสียงของบ้านเมือง”

“ด้วยเหตุนี้จึงมีพระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งที่สองในปีถัดมา คือ พุทธศักราช 2454 ทรงกำหนดให้เรียกชื่อพระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งแรกว่า พระราชพิธีบรมราชาภิเษกเฉลิมพระราชมนต์เศียร และครั้งที่สอง ในปีถัดมาว่า พระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมโภช”

พระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมโภชมีเจ้านายต่างประเทศที่เป็นผู้แทนพระองค์ สมเด็จพระราชาธิบดีต่างประเทศมาร่วมงานหลายประเทศด้วยกัน เช่น สวีเดน เดนมาร์ก ญี่ปุ่น และอังกฤษ

“สำหรับอังกฤษ สำหรับผมน่าสนใจเหมือนกันนะ เพราะเขาเป็นมหาอำนาจมากที่สุดในยุคนั้น การที่พระเจ้าแผ่นดินอังกฤษส่งผู้แทนพระองค์ในระดับที่เป็นเจ้าชายมาร่วมงาน แสดงถึงการยอมรับ แสดงถึงการที่เราอยู่ในสายตาของชาวโลกอย่างชัดเจนแล้ว”

สำหรับกำหนดเวลาในการประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ต้องทำเมื่อไร มีหลักเกณฑ์หรือไม่

อ.ธทองมีข้อสังเกตว่า ในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์นั้นนิยมที่จะประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ในเวลาที่ไม่แน่นอนซักัน หลังจากที่มีพระมหากษัตริย์พระองค์ใหม่ได้ทรงเป็นพระเจ้าแผ่นดินแล้ว ตัวอย่างที่เห็นได้ชัด เช่น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ทรงทำบรมราชาภิเษกครั้งที่หนึ่ง ในเดือนพฤศจิกายน พุทธศักราช 2411 หลังจากทรงเป็นพระเจ้าแผ่นดิน วันที่ 1 ตุลาคมในเดือนเดียวกัน ซึ่งแปลว่า ใช้เวลายังไม่ถึงเดือนครึ่งก็มีพระราชพิธีบรมราชาภิเษกแล้ว

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว หลังจากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวสวรรคต วันที่ 23 ตุลาคม พุทธศักราช 2543 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงทำบรมราชาภิเษก วันที่ 11 พฤศจิกายน ปีเดียวกัน และได้ทรงเลือกวันเดียวกันกับวันบรมราชาภิเษกของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทั้งเป็นเวลาที่ห่างจากวันที่ทรงเป็นพระเจ้าแผ่นดินในเวลาไม่ถึงเดือน จากวันที่ 23 ตุลาคม ถึง 11 พฤศจิกายน ส่วนพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเป็น

“จะพบว่า หลังบรมราชาภิเษกพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวแล้วในแผ่นดินของพระองค์เองเราไปได้ไกลจนสามารถส่งกองทหารไทยไปทหารอาสาไปร่วมรบในสงครามที่ยุโรป เคียงบ่าเคียงไหล่กับชาติสัมพันธมิตรทั้งหลาย ตั้งแต่เหล่าข้ามพมองว่าเป็พระบรมราโชบายของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ทรงต้องการให้ฐานะประเทศไทยมีความชัดเจนในสายตาของชาวต่างประเทศว่าเรามีความเจริญ”

พระมหากษัตริย์ หลังจากที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวสวรรคต ในวันที่ 25 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2468 และทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ในวันที่ 25 กุมภาพันธ์ ซึ่งยังเป็นพุทธศักราช 2468 อยู่ เพราะเวลานั้นปีใหม่เป็นวันที่ 1 เมษายน เลขศักราชยังไม่เปลี่ยน ช่วงเวลาห่างกันเพียงแค่สามเดือน ก็ไม่ได้มากมายเท่าไรนัก

“นี่เป็นข้อพิจารณาที่ผมสังเกตว่า พระมหากษัตริย์ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์นั้นทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ในเวลาไม่เน้นซ้ำกับการเป็นพระเจ้าแผ่นดิน ซึ่งน่าจะเป็นเหตุผลกับความมั่นคงของสถาบันพระมหากษัตริย์ในยุคนั้น”

กระนั้น ก็ได้มีข้อสงสัยที่ถามในใจอยู่เสมอว่า แล้ว “พระบรมศพ” พระมหากษัตริย์พระองค์ก่อนยังไม่ได้ถวายพระเพลิง แล้วเวลาเพียงแค่หนึ่งเดือน สองเดือน หรือสามเดือน การพระราชพิธีบรมศพก็ยังไม่อยู่ แล้วการบรมราชาภิเษกทำอะไร

อ.ธงทองเปิดประวัติศาสตร์บทนี้ว่า การปฏิบัติเท่าที่สืบค้นได้คือ มีการออกทุกข์ หมายความว่า ในช่วงระหว่างพระราชพิธีบรมราชาภิเษก มีการออกทุกข์เสียก่อน เมื่อประกอบพระราชพิธีเสร็จเรียบร้อยแล้วก็กลับไปเข้าทุกข์ใหม่

อย่างไรก็ตามในรัชกาลต่อมา วันเวลาพระราชพิธีบรมราชาภิเษกได้แตกต่างไปจากเดิม

อ.ธงทองเล่าว่า ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร

“เหตุการณ์แผ่นดินในสมัยพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร ไม่เหมือนเดิม เพราะไม่ใช่เหตุสวรรคตของพระมหากษัตริย์รัชกาลก่อน แต่เป็นเหตุสละราชสมบัติ”

“ซึ่งเราไม่เคยมีมาก่อน อีกทั้งพระเจ้าแผ่นดินพระองค์

ใหม่ยังทรงพระเยาว์ ไม่ได้ประทับในเมืองไทย การเมืองในเมืองไทยก็ยังปรวนแปรอยู่มาก เพราะเป็นช่วงเวลาเพิ่งเปลี่ยนแปลงการปกครอง ประกอบกับอีกไม่นานต่อมา สงครามโลกครั้งที่ 2 ก็เกิดขึ้น เพราะฉะนั้น พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร จึงไม่ได้ทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษกเลยตลอดรัชกาล กระทั่งเสด็จสวรรคตในพุทธศักราช 2489”

ส่วนพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ในวันที่ 5 พฤษภาคม พุทธศักราช 2493 ชาติอีกหนึ่งเดือน ก็จะครบสี่ปีเต็ม หลังจากทรงรับเป็นพระมหากษัตริย์ ภายหลังจากพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทรสวรรคต

พระบรมฉายาลักษณ์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ไม่ทราบปีที่ทรงถวาย ทรงเครื่องต้นตามโบราณราชประเพณี ทรงพระมหาสิริवालแก้วกุดั่นประดับพลอย ทรงกับพระอุระทองคำ กุดั่นประดับพลอย ทรงชายไหวชายแครงประดับพลอย ทรงพระรำมรงค์ครบนิ้วพระหัตถ์ ทรงทวงพระกรลวยาราชวดีประดับพลอย ทรงพาคูรัด ทรงพระมหาพิชัยมงกุฎ ทรงฉลองพระบาท เข็มมวน (ภาพจาก หอจดหมายเหตุแห่งชาติ)

“เหตุผลทั้งหมดเป็นเรื่องของความพร้อม จังหวะเวลา เพราะเมื่อทรงเป็นพระเจ้าแผ่นดินแล้ว ยังต้องเสด็จฯ ไปต่างประเทศ เพื่อทรงพระอักษรหรือเรียนหนังสือที่ประเทศ สวิตเซอร์แลนด์”

“จนกระทั่งเสด็จฯ กลับมาเมืองไทย ทรงถวายพระเพลิงพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร ในเดือนมีนาคม พุทธศักราช 2493 ทรงประกอบพระราชพิธีราชาภิเษกสมรส ในวันที่ 28 เมษายน ในปีเดียวกัน และอีกหนึ่งสัปดาห์ต่อมา ทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ในวันที่ 5 พฤษภาคม 2493”

“เป็นข้อสรุปว่า ในสองรัชกาลหลังการประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษก เว้นไปในรัชสมัย

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร ส่วนพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ก็ไม่ได้ทำในเวลาใกล้เคียงกันกับการเป็นพระเจ้าแผ่นดิน ก็น่าจะอนุโลมหรือเทียบกันได้กับรัชกาลปัจจุบัน เพราะเหตุผลัดแผ่นดินเกิดขึ้นในวันที่ 13 ตุลาคม พุทธศักราช 2559 ก็ผ่านเหตุการณ์มาสองปีกว่าแล้ว จึงมีการพระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งนี้”

2

จำนวนวันที่ประกอบพระราชพิธี

อ.รทองเล่าถึงประวัติศาสตร์เรื่องนี้ว่า ก่อนอื่นต้องแบ่งความเข้าใจก่อนว่า พระราชพิธีที่เป็นขั้นตอนการเตรียมการส่วนต้นยังเหมือนเดิม คือ การพลีกรรมตักน้ำ การเสกน้ำอภิเษก และพระราชพิธีในวันบรมราชาภิเษก ยังคงสืบทอดต่อกันมาเหมือนเดิม ส่วนพิธีที่อยู่ข้างหน้า หรือข้างหลังวันบรมราชาภิเษกจะปรับเปลี่ยนหรือปรับลดอย่างไร อาจมีรายละเอียดที่แตกต่างกันบ้างในแต่ละรัชกาล

“พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวมีธรรมเนียมที่ถือมาแต่เก่าก่อน เช่น เสด็จฯ ไปทรงฟังพระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ มีกำหนดสามวันก่อนวันจริง ในรัชกาลที่ 7 วันบรมราชาภิเษก คือ วันที่ 25 กุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2468 เสด็จฯ ไปทรงฟังพระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ วันที่ 22-24 กุมภาพันธ์ แต่เมื่อมาถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร กำหนดการเปลี่ยนไป เปลี่ยนเป็นทรงฟังพระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์เพียงวันเดียว ตามความเข้าใจของผม”

“รายละเอียดอื่นอาจมีการปรับบ้าง เช่น รายละเอียดตอนท้าย ในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้นมีพยุหยาตราถึง 2 วัน เป็นการเลียบพระนครทางบกวันหนึ่ง ทางชลมารควันหนึ่ง ถ้าย้อนกลับไปสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เพื่อให้ผู้คนไม่เหน็ดเหนื่อยมากเกินไป รวมทั้งพระราชกรณียกิจไม่ซ้อน ไม่ใกล้ชิดกันมากพอสมควร ระหว่างวันเลียบพระนครชลมารคกับชลมารคได้มีวันเว้นอยู่ตรงกลางด้วย”

“ส่วนพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ไม่มีการเสด็จฯ เลียบพระนครในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก แต่ไม่มีการเสด็จฯ เลียบพระนครชลมารค เมื่อคราวพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา 3 รอบในพุทธศักราช 2506 ซึ่งงานนั้นไม่เกี่ยวกับพระราชพิธีบรมราชาภิเษก”

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพล อดุลยเดชบรมนาถบพิตร ทรงเครื่องบรมขัตติยราชภูษิตาภรณ์ ทรงพระมหาพิชัยมงกุฎ ทรงฉลองพระบาทเขมวอน (ภาพจาก ประมวลภาพประวัติศาสตร์ไทย พระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมัยรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, 2550.)

“ในรัชกาลปัจจุบันเป็นที่ชัดเจนแล้วว่า การเสด็จฯ เลียบพระนครชลมารคอยู่ในวันที่ 5 พฤษภาคม หลังจากทรงรับบรมราชาภิเษกแล้วหนึ่งวัน ส่วนการเสด็จฯ เลียบพระนครชลมารค ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกไปรวมไว้กับงานพระราชพิธีถวายผ้าพระกฐิน ตอนปลายปี”

“นี่ก็แปลว่า จำนวนวันไม่มีสูตรสำเร็จ จำนวนวันฟังพระพุทธมนต์ จากสามวันเหลือหนึ่งวันก็ไม่ใช่ว่าแรกที่ปรับ เพราะเมื่อคราวพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ก็ปรับมาแล้ว การเสด็จฯ เลียบพระนครจะทำหนึ่งวัน หรือสองวันทางบกหรือทางน้ำจะเว้นวรรคตรงกลางหรือไม่ สิ่งเหล่านี้เป็นจำนวนที่ปรับได้ในแต่ละรัชกาลตามความเหมาะสม แล้วแต่จะมีพระราชดำริไปในครั้งคราวนั้นๆ”

3 การพลีกรรมตักน้ำ

อ.ธงทองตั้งข้อสังเกตว่า สถานที่พลีกรรมตักน้ำ จำนวนสถานที่แหล่งน้ำ ก็เป็นเรื่องที่แต่ละรัชกาลอาจจะมีการปรับเปลี่ยนตามยุคตามสมัย ในสมัยกรุงศรีอยุธยา ใช้น้ำจากสระน้ำสี่สระ ในจังหวัดสุพรรณบุรี คือ สระเกษ, สระแก้ว, สระคา และสระยมนา ถ้าไปค้นคดีพราหมณ์ต้องใช้น้ำจากแม่น้ำห้าสายในชมพูทวีป เรียกว่า ปัญจมหานที คือ แม่น้ำคงคา, ยมนา, มหิ, อจิรวดี และสรภู ซึ่งอยู่ไกลโพ้น ไทยเราจึงปรับมาเป็นแม่น้ำสายสำคัญในประเทศ เรียกว่า เบญจสุทธคงคา ได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำป่าสัก แม่น้ำราชบุรี แม่น้ำเพชรบุรี และแม่น้ำบางปะกง

“ผมมีข้อพิจารณาว่า แหล่งน้ำในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมัยก่อน เป็นแหล่งน้ำที่อยู่ในภาคกลางทั้งสิ้น เพราะการคมนาคมยุคนั้นยังไม่สะดวก การจะไปตักน้ำจากจังหวัดหัวเมืองไกลๆ กว่าจะเดินทางมาถึงพระนครได้ก็เกินกำลังไป อย่างไรก็ตาม มีเพียงในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ทรงนำน้ำจากปัญจมหานทีมาเจือในการพระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งที่ 2 ด้วย”

การตักน้ำศักดิ์สิทธิ์ได้มาขยายวงกว้างออกไปจากภาคกลาง เมื่อรัชสมัยรัชกาลที่ 6

“การตักน้ำในหัวเมืองหรือต่างจังหวัดเกิดขึ้นสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ภายหลังจากระบบมณฑลเกิดขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีการตักน้ำศักดิ์สิทธิ์ตามหัวเมืองสำคัญของมณฑลนั้น 18 มณฑล และได้ใช้เป็นแบบแผนต่อมาถึงรัชกาลที่ 7 และรัชกาลที่ 9 ส่วนในรัชกาลปัจจุบัน ได้ยกเลิกระบบมณฑลแล้ว จังหวัดก็มีเพิ่มขึ้นใหม่มากมายรวม 77 จังหวัด จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตักน้ำศักดิ์สิทธิ์จากทุกจังหวัดทั่วประเทศ รวมทั้งสิ้นร้อยกว่าแห่ง จึงสะท้อนให้เห็นว่าการตักน้ำศักดิ์สิทธิ์มีความเปลี่ยนแปลง ไม่ได้มีกฎเกณฑ์ตายตัว สามารถปรับได้ในแต่ละรัชกาล”

4 การจารึกพระสุพรรณบัฏ

การจารึกพระสุพรรณบัฏ เป็นการพระราชพิธีเบื้องต้นก่อนถึงวันพระราชพิธีบรมราชาภิเษก หมายถึงการจารึกพระปรมาภิไธยลงบนแผ่นทองคำ ซึ่ง อ.ธงทองได้อธิบายเรื่องพระปรมาภิไธยที่จารึกลงในพระสุพรรณบัฏเป็นช่วงเวลาต่างๆ ดังนี้

ยุคที่ 1 ต้นรัตนโกสินทร์

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ประทับพระที่นั่งราชยานพุดตาน ในชบวนเสด็จพยุหยาตราสถลมารคเลียบพระนคร ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมโภช วันที่ 3 ธันวาคม พ.ศ. 2454 (ภาพจาก ประมวลภาพประวัติศาสตร์ไทย พระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมัยรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, 2550.)

พระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์สามรัชกาลแรกที่จารึกลงในพระสุพรรณบัฏเหมือนกันทั้งสามพระองค์ และน่าจะสันนิษฐานว่าเป็นแบบมาจากสมัยกรุงศรีอยุธยา เป็นพระปรมาภิไธยมีความยาวพอสมควร ประมาณ 7-8 บรรทัด “เป็นเรื่องที่เล่าต่อๆ กันมาว่า ในเวลาที่ประชาชนจะเรียกขานพระปรมาภิไธย จึงไม่สามารถที่จะท่องจำหรือใช้พระปรมาภิไธยเต็มได้ ประกอบกับความเชื่อและวัฒนธรรมไทยที่ไม่เรียกขานพระปรมาภิไธยโดยพรว้าเพรื่อ เราจึงักแสดงเคารพ การเรียกชื่อผู้ใหญ่โดยตรงถือว่าเป็นการละเมิดที่ต่ำต้อย จึงมักหาทางเรียกเป็นอย่างอื่น เรียก ท่านอธิบดี ไม่ได้ออกชื่อตรงๆ ฉะนั้นได้กั้นนั้น ยิ่งเป็นพระมหา

กษัตริย์ที่เคารพสูงสุด จะไปหานพระปรมาภิไธยบ่อยๆ ก็ไม่มีแบบแผนเช่นนั้น สมัยก่อน จึงกล่าวถึงพระเจ้าแผ่นดินแต่เพียงว่า ขุนหลวง หรือในหลวง"

เหตุการณ์เป็นเช่นนี้ จนถึงรัชกาลที่สาม เกิดปัญหาว่าประชาชนจะออกพระปรมาภิไธยในหลวงรัชกาลที่หนึ่ง และรัชกาลที่สอง ว่าอย่างไรดี เพราะเคยเรียกรัชกาลที่หนึ่ง ว่าแผ่นดินต้น เรียกรัชกาลที่สองว่าแผ่นดินกลาง แล้วจะออกพระนามรัชกาลที่สามว่าอย่างไร พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงแก้ไขความขัดข้องในเรื่องนี้ โดยทรงสร้างพระพุทธรูปสององค์ประดิษฐานที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ถวายพระนามว่าพระพุทธรูปอดฟ้าจุฬาโลกย์ และพระพุทธรูปเลิศล้ำนภโกลย์ แล้วทรงออกประกาศถวายเป็นพระราชกุศลและให้ประชาชนออกนามแผ่นดินสองรัชกาลแรกของกรุงรัตนโกสินทร์ตามนามพระพุทธรูป"

ยุคที่ 2 พระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์อีกสี่รัชกาลต่อมา

พระปรมาภิไธยที่จารึกลงในพระสุพรรณบัฏในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวมิได้ทำตามแบบเดิมเหมือนของสามรัชกาลก่อน แต่จะเป็นพระปรมาภิไธยที่มีความยาวมากขึ้นกว่าเดิม มีการพรรณนาเนื้อความที่กล่าวถึงพระราชตระกูล อาจกล่าวถึงสมเด็จพระบรมราชชนกนาถ สมเด็จพระบรมอัยกาธิราช เป็นต้น รวมถึงพรรณนาถึงพระรูป พระโฉม พระคุณสมบัติ มีพระราชอัธยาศัยอย่างไร ทรงมีความเชี่ยวชาญด้านอะไร และยังกล่าวถึงพระเกียรติยศต่างๆ เป็นพระปรมาภิไธยอย่างยาวประมาณ หนึ่งหน้ากระดาษ

"พระปรมาภิไธยลักษณะนี้ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำริให้คิดขึ้น โดยมีคำว่า ประเมนทร และ ประมินทร แปลว่า ผู้ยิ่งใหญ่ เป็นความตอนต้นพระปรมาภิไธยทั้งอย่างย่อและอย่างเต็ม เป็นพระราชนิยมในรัชกาลที่ 4 ที่โปรดเกล้าฯ ให้วางแบบไว้ว่า ให้ใช้สลับรัชกาลกัน โดยเริ่มที่รัชกาลของพระองค์ว่า ประเมนทร อีกทั้งยังโปรดเกล้าฯ ให้ลงท้ายพระปรมาภิไธยว่า เกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็นแบบแผนพระปรมาภิไธยที่ใช้ต่อเนื่องมาอีกหลายรัชกาล"

ยุคที่ 3 พระปรมาภิไธยรัชกาลที่ 8

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร ไม่ได้ทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ในเวลาที่ยังทรงดำรงพระชนม์อยู่มีการ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงเครื่องบรมขัตติยราชภูษิตาภรณ์สำหรับบรมราชาภิเษก สถิตเหนือพระที่นั่งอัฐทิศอุทุมพรราชอาสน์ภายใต้พระบรมเศวตฉัตร ทรงรับน้ำอภิเษกแล้วพระราชครูวามเทพมุนีถวายน้ำเทพมนต์ด้วยพระมหาสังข์ในการพระราชพิธีบรมราชาภิเษก วันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2493

ประกาศทางราชการว่าให้ออกพระนามพระองค์ว่า "สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล" กระทั่งสวรรคตก็ใช้พระปรมาภิไธยเพียงเท่านี้

ต่อมาในช่วงต้นสมัยรัชกาลที่ 9 มีการเฉลิมพระปรมาภิไธยถวายรัชกาลที่ 8 ว่า "พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล อดุลยเดชวิมลรามาริบัติ จักรีนฤพดินทราธิราช พระมหากษัตริย์แห่งประเทศไทย"

หลังจากนั้น เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน พุทธศักราช 2539 ในโอกาสสมหามงคลสมัยที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงครองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เฉลิมพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร เป็นพระปรมาภิไธยอันวิเศษตามแบบแผนโบราณราชประเพณีอย่างเต็มยศ ตามชนบทเดิม แต่ไม่ได้ลงท้ายว่า "เกล้าเจ้าอยู่หัว" หากลงท้ายว่า พระอัฐมรามาธิบดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร

"พระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร"

มหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร ถือเป็นกรณีพิเศษ เพราะไม่ได้ทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษก" อ.รชทองกล่าว

ยุคที่ 4 พระปรมาภิไธยรัชกาลที่ 9

พระปรมาภิไธยที่จารึกลงในพระสุพรรณบัฏและทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม พุทธศักราช 2493 คือ "พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลธิเบศรรามาธิบดินทร จักรีนฤบดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร" มิได้มีความยาวเจกเช่นรัชกาลก่อน และมิได้ลงท้ายด้วย "เกล้าเจ้าอยู่หัว" ตามรัชกาลก่อน

5 ผู้ถวายน้ำอภิเษก

อ.รชทองเผยว่า ขั้นตอนหนึ่งซึ่งเป็นเรื่องสำคัญของการพระราชพิธีบรมราชาภิเษก คือ การทรงรับน้ำอภิเษกที่มาจากแหล่งน้ำสำคัญต่างๆ ที่ได้ผ่านพิธีการอันศักดิ์สิทธิ์มาแล้ว โดยที่พระมหากษัตริย์ประทับพระที่นั่งอัฐทิศอุทุมพรราชอาสน์ พระที่นั่งแปดเหลี่ยมทำจากไม้มะเดื่อ ซึ่งเป็นไม้มงคลภายใต้พระบวรเศวตฉัตร มีผู้แทนจากทิศทั้งแปดถวายน้ำอภิเษก

"เมื่อย้อนดูในอดีตจะพบว่า ผู้ที่ถวายน้ำอภิเษก เป็นราชบัณฑิตและพราหมณ์ในราชสำนักที่มีตำแหน่งพระราชครูพิธี ส่วนราชบัณฑิต คือผู้เคยบวชเรียนจนได้เปรียญธรรมชั้นสูง และลาสิกขามารับราชการ เช่น ในกรมราชบัณฑิต และกรมพระอาลักษณ์ เป็นต้น"

กระทั่งมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลธิเบศรรามาธิบดินทร พระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์พระองค์แรกที่ทรงบรมราชาภิเษกในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข นอกจากมีพราหมณ์เป็นผู้ถวายน้ำแล้ว ยังทรงกำหนดให้ผู้ที่ถวายน้ำอภิเษกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งเป็นชื่อของสภาสูงในเวลานั้น เป็นผู้ถวายน้ำอภิเษกด้วย

6 การถวายฉัตร 9 ชั้น

อ.รชทองอธิบายว่า ในอดีตตั้งแต่ต้นกรุงรัตนโกสินทร์มาจนถึงรัชกาลที่ 7 มีพระที่นั่งสำคัญ 2 องค์ที่เกี่ยวข้องกับพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ได้แก่ พระที่นั่งอัฐทิศอุทุมพรราชอาสน์ และพระที่นั่งภัทรบิฐ พระที่นั่งทั้งสององค์นี้ทางกันด้วยพระบวรเศวตฉัตร หรือฉัตร 7 ชั้น เพราะเหตุว่าขั้นตอนการถวาย

พระนพปฎลมหาเศวตฉัตร หรือฉัตร 9 ชั้น ไปทูลเกล้าถวายที่พระที่นั่งภัทรบิฐ

แต่คดีได้มาเปลี่ยนในสมัยพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลธิเบศรรามาธิบดินทร โดยที่เมื่อประทับภายใต้พระบวรเศวตฉัตร ณ พระที่นั่งอัฐทิศแล้ว ทรงรับน้ำจากพราหมณ์และผู้แทนจากทิศทั้งแปดแล้ว พราหมณ์ทูลเกล้าถวายพระนพปฎลมหาเศวตฉัตร เมื่อทรงรับแล้ว จึงทรงพระดำเนินไปยังพระที่นั่งภัทรบิฐซึ่งอยู่ด้านทิศตะวันตกของพระที่นั่งไพศาลทักษิณ พระที่นั่งภัทรบิฐนั้นได้ทางกันฉัตร 9 ชั้นแล้ว เพราะถือว่าได้ทรงรับพระนพปฎลมหาเศวตฉัตรมาก่อนแล้ว ณ พระที่นั่งภัทรบิฐ ทรงรับการถวายเครื่องเบญจราชกกุธภัณฑ์ เครื่องราชูปโภค และพระแสงธวัชวุธ

7 พระปฐมบรมราชโองการ

อ.รชทองกล่าวว่า พระปฐมบรมราชโองการคือถ้อยพระวาจาครั้งแรก หลังพระองค์เป็นพระมหากษัตริย์โดยสมบูรณ์ตามโบราณราชประเพณีแล้ว

"พระปฐมบรมราชโองการของพระมหากษัตริย์ในแต่ละรัชกาล เราอาจวิเคราะห์โดยกล่าวว่า พระราชอำนาจบทบาทของพระมหากษัตริย์สมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ก็เป็นอย่างหนึ่งในสมัยของระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุขก็เป็นอย่างหนึ่ง พระปฐมบรมราชโองการจึงแตกต่างกันไป"

ดังนั้น ในสมัยรัชกาลที่ 1 ถึงรัชกาลที่ 3 มีพระปฐมบรมราชโองการในลักษณะเดียวกัน คือ

"พรรณพฤกษ์ ชลธิ์ และสิ่งของในแผ่นดินทั่วทั้งพระราชอาณาจักนั้น ถ้าไม่มีเจ้าของหวงแหนแล้วควรแต่สมณพราหมณาจารย์ อาณาประชาราษฎรจะปรารภณาเถิด"

ครั้นถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีการเปลี่ยนธรรมเนียมพระปฐมบรมราชโองการให้เป็น 2 ภาษา คือ ภาษาไทยและภาษามคร และมีเนื้อความของพระปฐมบรมราชโองการเปลี่ยนไป อันเป็นธรรมเนียมที่พระมหากษัตริย์ในรัชกาลต่อมาทรงปฏิบัติ เช่น สมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 ความว่า

"ดูกรพราหมณ์ บัดนี้เราทรงพระราชภาระครองแผ่นดินโดยธรรมสม่ำเสมอเพื่อประโยชน์เกื้อกูลและสุขแห่งมหาชน เราแผ่พระราชอาณาเหนือท่านทั้งหลาย กับโภคสมบัติ เป็นที่พึงจัดการปกครองรักษาป้องกันอันเป็นธรรมสืบไป ท่านทั้งหลายจงวางใจอยู่ตามสบายเถอญ"

อ.รชทองชี้ว่า ที่น่าสนใจคือ พอมาถึงรัชกาลพระบาท

สมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงเป็นพระมหากษัตริย์พระองค์แรกที่ทรงรับบรมราชาภิเษกในระบอบประชาธิปไตย เพราะฉะนั้น พระปฐมบรมราชโองการในรัชกาลนั้นจึงมีว่า

“เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร มีพระปฐมบรมราชโองการแก่ประชาชนชาวไทยว่า เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม แล้วทรงหลั่งทักษิโณทกตั้งพระราชสัตยาธิษฐานในการพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ณ พระที่นั่งไพศาลทักษิณ วันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2493 (ภาพจาก ประมวลภาพประวัติศาสตร์ไทย พระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมัยรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, 2550.)

“เป็นพระปฐมบรมราชโองการแบบใหม่ ซึ่งเป็นความเหมาะสมกับการปกครองในแบบแผนนี้ เช่น ทรงใช้คำว่า “ครองแผ่นดิน” ไม่ใช่ “ปกครองแผ่นดิน” ซึ่งสอดคล้องกับวิถีประชาธิปไตยที่มีอังกฤษเป็นต้นแบบว่าพระมหากษัตริย์ทรงปกเกล้า แต่ไม่ได้ทรงปกครอง

“ประเด็นที่น่าสนใจทางภาษา คือสรรพนามบุรุษที่ 1 สำหรับพระมหากษัตริย์ มีธรรมเนียมทั้งตะวันตกและไทยที่จะใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 แทนพระองค์ว่า เรา ฝรั่งเศสว่า วิ (WE) เป็นถ้อยพระวาจาที่รับสั่งในฐานะที่ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นภาพรวมของความเป็นเอกภาพของประเทศทั้งหมด จึงไม่ใช่สรรพนามว่า ข้าพเจ้า”

“ส่วนคำว่า โดยธรรม คือ ธรรมะสำหรับพระเจ้าแผ่นดิน ถึงแม้พระราชพิธีบรมราชาภิเษกจะเป็นพิธีฝ่ายศาสนาพราหมณ์ แต่ได้มีเนื้อหาของฝ่ายพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นศาสนาสำคัญประจำชาติ ผนวกรวมเข้าไปอยู่ในพระราชพิธีด้วย ปรากฏเห็นได้ชัดในพระปฐมบรมราชโองการ เพราะธรรมะ ที่รับสั่งย่อมเข้าใจได้ว่า ซึ่งเป็นธรรมะในพระพุทธศาสนา ธรรมะสำหรับพระเจ้าแผ่นดิน”

“นอกจากนั้นแล้ว พระปฐมบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ยังรับสั่งถึงที่หมายปลายทางว่า เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม ตรงนี้ เดิมผมเข้าใจว่า ประโยชน์สุข เป็นคำเดียวกัน แต่ต่อมาได้ไปเห็นคำแปลของสำนักกราชเลขาธิการในเวลานั้น ได้แปลคำว่า “ประโยชน์สุข” โดยแบ่งเป็นสองตอน เบเนฟิต (Benefit) ที่แปลว่า ประโยชน์ คำหนึ่ง และ แฮปปีเนส (Happiness) แปลว่า ความสุข อีกคำหนึ่ง สองคำนี้ เมื่อแยกในคำแปลเป็นภาษาอังกฤษแล้ว มีความหมายที่ลึกซึ้งและกว้างขวางครอบคลุมทั้งมิติที่เป็นนามธรรมและมิติที่เป็นรูปธรรม”

“สุดท้าย ของมหาชนชาวสยาม ก็น่าสังเกตอีกเหมือนกันว่า แม้จะมีถ้อยพระวาจาเมื่อพุทธศักราช 2493 ซึ่งประเทศไทยเปลี่ยนนามประเทศ จากสยามมาเป็นประเทศไทย ตั้งแต่พุทธศักราช 2480 กว่าแล้ว แต่ยังรับสั่งถึงมหาชนชาวสยาม ซึ่งก็น่าจะสอดคล้องกับแบบแผนอื่นๆ ที่ยังคงรักษานับเดิม เช่น เทวตาที่รักษาประเทศ ก็ไม่เคยเปลี่ยนพระนามเป็นอย่างอื่น นอกจากพระสยามเทวาริราช ตำแหน่งสำคัญพระบรมวงศ์ที่สถาปนาในรัชกาลของพระองค์ คือ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร ก็ยังใช้คำว่า สยาม ปรากฏอยู่ เป็นต้น”

“ผมคิดว่า พระองค์ทรงรักษานามธรรมนิยมในเรื่อง

ของการใช้ว่าสยามอยู่ในพระปฐมบรมราชโองการ ซึ่งนับเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญ เพราะทรงเป็นพระองค์แรกที่ทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษกเป็นพระมหากษัตริย์ในระบอบประชาธิปไตย"

8

เสด็จ เลียบพระนคร

อ.ธทองกล่าวว่า เนื่องจากการพระราชพิธีบรมราชาภิเษกในอดีตหรือแม้กระทั่งในรัชกาลปัจจุบันนี้ที่จะเกิดขึ้น พระราชพิธีส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดเกิดขึ้นในพระบรมมหาราชวัง ในหมู่พระมหามณเฑียร ซึ่งเป็นพื้นที่ที่จำกัด ไม่สามารถรองรับผู้ที่เข้าไปเฝ้าฯ ได้เป็นจำนวนมาก อีกทั้งเมื่อคำนึงว่าในสมัยก่อน การรับรู้ ข้อมูลข่าวสารของประชาชนก็น้อยกว่ายุคปัจจุบันที่ไม่มีเทคโนโลยี ไม่มีเครื่องมือ ไลน์ เฟซบุ๊ก

"ครั้งนี้ น่าจะเป็นหนแรกของประเทศไทยที่มีการถ่ายทอดโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจสู่สายตาประชาชน ในขณะที่เกิดเหตุการณ์ขึ้นจริง เพราะฉะนั้น ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกที่ผ่านมา ความรับรู้ของประชาชนในพระนคร ยิ่งต่างจังหวัดก็ยิ่งไม่กว้างขวางเท่าปัจจุบัน ในแบบแผนแต่เดิมมา การเสด็จ เลียบพระนครจึงเป็นโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในพระราชพิธี ได้ชื่นชมพระบารมี ได้ถวายพระพรชัยมงคล"

"อย่างไรก็ตาม ในยุคแรกทีเดียวการเสด็จ เลียบพระนครไม่มีที่หมายปลายทาง คือเสด็จ ออกจากพระบรมมหาราชวังไปตามเส้นทางที่กำหนด และเสด็จ กลับเข้าพระบรมมหาราชวัง ด้วยวัตถุประสงค์หลัก คือให้ประชาชนได้เฝ้าฯ ชมพระบารมี"

"แต่เมื่อถึงรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ทรงพระผนวชมานาน 27 ปี การพระราชพิธีทั้งหลายทรงเพิ่มเติมเรื่องของพระพุทธรูปไปให้มีความเด่นชัด มีพระราชดำริว่าการเสด็จ เลียบพระนครนั้น แทนที่จะเสด็จ ไปอย่างไม่มีที่หมายปลายทาง ได้ทรงกำหนดให้มีที่หมายไปตามพระอารามสำคัญต่างๆ เพื่อไปทรงบำเพ็ญพระราชกุศล เป็นต้น"

เมื่อเป็นเช่นนี้ ในรัชกาลต่อๆ มา การเสด็จ เลียบพระนครทางบก ที่เรียกว่า สดลมารค และทางน้ำ ที่เรียกว่า ชลมารค จึงกำหนดให้มีรายการเสด็จ ไปยังพระอารามสำคัญ สดลมารค มีสองพระอาราม คือ วัดบวรนิเวศวิหาร และวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ส่วนชลมารค ได้แก่ วัดอรุณราชวราราม โดยในรัชกาลปัจจุบัน จะเสด็จ เลียบพระนครสดลมารคไปยังสามพระอาราม คือ วัดบวรนิเวศวิหาร วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม และวัดพระเชตุพนวิมล

มังคลาราม ส่วนการเสด็จ เลียบพระนครชลมารคไปยังวัดอรุณราชวรารามจะมีในช่วงปลายปี

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เสด็จพระราชดำเนินโดยขบวนราบริบใหญ่มาทางพระที่นั่งจักรีมหาปราสาท ไปยังวัดพระศรีรัตนศาสดาราม วันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2493 (ภาพจาก ประมวลภาพประวัติศาสตร์ไทย พระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมัยรัตนโกสินทร์, กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, 2550.)

9

เสด็จออกให้ประชาชนเฝ้าฯ

หลังจากที่ทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษกเป็น "พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว" จะมีการเสด็จออกให้ประชาชนเฝ้าฯ ในอดีตเรียกว่า "การออกขุนนาง" ผู้ที่ได้เข้าเฝ้าฯ คือ ข้าราชการ

"ความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างพระมหากษัตริย์กับประชาชน เพิ่มพูนขึ้นตามวันเวลาที่เปลี่ยนแปลงไป ยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป จากเดิมที่ห้ามประชาชนชมพระบารมีต้องหมอบ ต้องปิดหน้าตา ต้องแอบอยู่ภายในเรือน ไม่ให้เห็นพระองค์ด้วยซ้ำไป ธรรมเนียมได้เปลี่ยนแปลงให้ความ

ใกล้ชิดกันเพิ่มมากขึ้น ในสมัยรัชกาลที่ 6 รัชกาลที่ 7 และรัชกาลที่ 9 ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกได้กำหนดให้ประชาชนเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคลด้วย”

“ในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จออกพลับพลาที่ท้องสนามหลวง ให้ประชาชนเฝ้าฯ ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมโภช เมื่อพุทธศักราช 2454 ในสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จออกให้ประชาชนเฝ้าฯ ที่มุขเด็จ พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท ส่วนรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร เสด็จออกให้ประชาชนเฝ้าฯ ที่สภานิติบัญญัติ พระที่นั่งสุทไธสวรรย์ปราสาท และสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงกำหนดสถานที่เดียวกับพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร ในวันที่ 6 พฤษภาคม ซึ่งทางราชการกำหนดให้เป็นวันหยุดราชการพิเศษด้วยแล้ว”

10 การเข้าเฝ้าฯ ของชาวต่างประเทศ

อ.รชทองกล่าวว่า ในอดีตเราไม่มีชาวต่างประเทศที่เป็นผู้แทนรัฐของชาวต่างประเทศ แต่อาจมีผู้คนต่างชาติต่างภาษาที่เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร ผู้คนเหล่านั้นมักรวมกลุ่มเข้ามาและขอพระราชทานเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคล แต่ไม่ได้มีฐานะเป็นผู้แทนของประเทศหรือรัฐนั้นๆ เช่น สมัยพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร มีพ่อค้าจีน พ่อค้าเชื้อสายอินเดีย พ่อค้ายุโรป มาเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคลตามแบบธรรมเนียมที่มีมาในหลายรัชกาลแล้ว

“การมีราชทูตต่างประเทศมาประจำพระราชสำนักเป็นการถาวร เพิ่งเกิดขึ้นในตอนกลางรัชกาลที่ 5 เมื่อรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงบรมราชาภิเษก เป็นยุคที่ไทยเปิดตัวสู่ความรับรู้ของต่างชาติแล้ว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมโภช เมื่อพุทธศักราช 2454 ครั้งนั้นมีการเชิญชาวต่างประเทศเข้ามาร่วมพิธี โดยจะพบภาพถ่ายสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีชาวต่างประเทศ ทั้งที่มาโดยตรงจากประเทศนั้นๆ หรือเป็นคณะทูตที่ประจำอยู่ในประเทศไทยเข้าร่วมในพระราชพิธี หรือในสมัยพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร จะพบว่า ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก วันที่ 5 พฤษภาคม ที่พระที่นั่งไพศาลทักษิณ จากภาพถ่ายมุมกว้างเรายังมองเห็นคณะทูตชาวต่างประเทศและคู่สมรสเข้าร่วมในพระราชพิธีด้วย”

“สำหรับครั้งนี้ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้คณะ

ทูตานุทูตเฝ้าฯ วันที่ 6 พฤษภาคม เวลาบ่าย หลังจากเสด็จออกสัหัชจรแล้ว โดยจะมีคณะทูต หรือหัวหน้าคณะทูตคือ ผู้ที่มีอาวุโสการถวายพระราชสาส์นตราตั้ง อยู่ในตำแหน่งมานานที่สุดในพระราชสำนักเรา เป็นผู้แทนทูตทั้งหมดกล่าวถวายพระพรชัยมงคล”

นับเป็นพระราชนิยมในแต่ละรัชกาลที่มีการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย และเว้นระยะห่างจากพระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งสุดท้ายที่เกิดขึ้นเมื่อพุทธศักราช 2493 นานถึงเกือบเจ็ดสิบปี

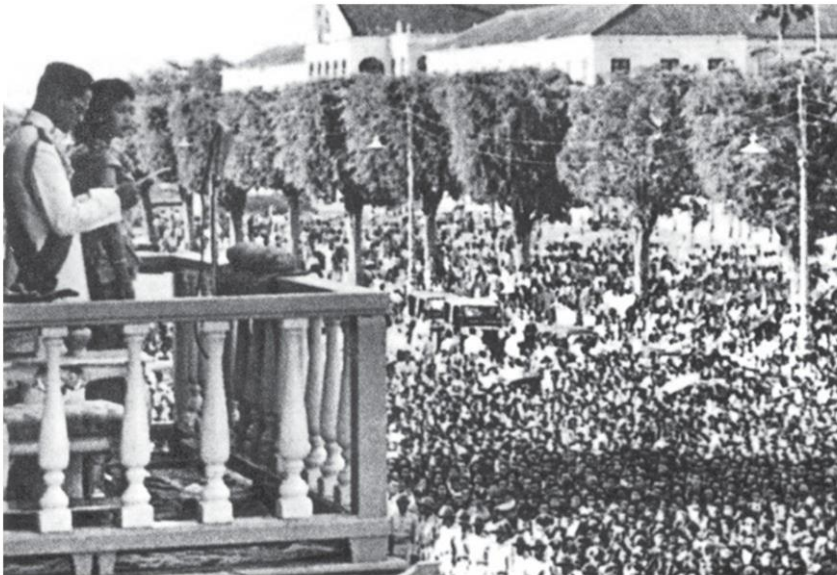
“ผู้ที่ทันเห็นเหตุการณ์ได้ชมพระบารมี ได้รับรู้ข่าวสารในเวลานั้น ถ้ายังมีชีวิตอยู่จนถึงปัจจุบัน ก็คงเป็นผู้ใหญ่ที่มีอาวุโสมากพอสมควร ผมคงจะพูดได้ไม่ผิดพลาด ถ้าจะบอกว่า ประชาชนคนไทยส่วนใหญ่ รวมทั้งผม ล้วนแต่เป็นคนที่จะได้พบเห็นเหตุการณ์พระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งนี้เป็นคราวแรกในชีวิต”

“เราลองนึกดูในวันเฉลิมพระชนมพรรษาแต่ละปี ถือเป็นวาระสำคัญของบ้านเมือง มีความชื่นชมยินดี มีพิธีการสำคัญ งานเฉลิมฉลองต่างๆ แต่การพระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งนี้ มีความสำคัญยิ่งกว่างานพระราชพิธีที่เราเคยได้เห็นมา เพราะเป็นพระราชพิธีประจำรัชกาลก็ว่าได้ เพราะแต่ละรัชกาลมีได้แค่ครั้งเดียว

“ผมคิดว่า ความหมายความสำคัญทางจิตใจของพระราชพิธีนี้มีอยู่มาก เพราะทำให้เกิดความมั่นใจ เกิดความเข้าใจในสถาบันพระมหากษัตริย์ของเรายิ่งขึ้น สถาบันแห่งนี้ เป็นสถาบันที่อยู่คู่กับบ้านเมืองเรามาช้านานแล้ว และจะอยู่กับเมืองไทย กับคนไทยตลอดกาล”

“ความรับรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพิธีการสำคัญอย่างนี้ จึงมีความหมายสำหรับคนไทยทั้งหลาย นอกจากนั้นแล้วยังเป็นโอกาสที่เราจะได้มีความสุขด้วยกัน การได้เห็นภาพเหตุการณ์สำคัญผ่านช่องทางต่างๆ หรือไปเห็นด้วยสายตาตัวเอง เช่น ไปเฝ้าฯ เวลาเสด็จ เเลียบพระนคร หรือเสด็จออกสัหัชจร ผมว่าจะทำให้ความปิติยินดีเกิดขึ้นในหัวใจของเราอย่างแน่นอน

“เป็นครั้งหนึ่งและครั้งสำคัญในชีวิตของเรา ถ้ามีโอกาสก็สมควรจะละเลยโอกาสนี้ การแสดง ความปรีดาปราโมทย์ทั้งหลาย การประดับธงทิว ประทีปโคมไฟ การพร้อมใจกันใส่เสื้อสีเหลือง แสดงความจงรักภักดี ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของบ้านเมืองไทยของเรา หน่วยราชการ หน่วยงานต่างๆ จัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อถวายเป็นพระราชกุศล การบำเพ็ญความดีทั้งหลาย ทำบุญทำกุศล ตามความเชื่อของเราแต่ละคน สิ่งเหล่านี้ก็เป็นความ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9 เสด็จออกสืบทอดพระที่นั่งพุทธไสยาสน์ปราสาท ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชโองการให้ประชาชนเข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคล วันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2493 (ภาพจากประมวลภาพประวัติศาสตร์ไทย พระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมัยรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, 2550.)

ดีในส่วนตัวเราด้วย ความดีไม่มีเสื่อม ทำไปเกิดของเหล่านี้ เป็นโอกาสที่เราตั้งตารอมาด้วยกัน แล้วเราจะได้ผ่านเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ครั้งนี้ไปด้วยกัน” อ.รณทองกล่าวทิ้งท้าย

ขอบคุณผู้สนับสนุน

ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)

กลุ่มถึบเบิ้ล เอ

ธนาคารสกลนครไทย จำกัด (มหาชน)

สำนักงาน กสทช.

บริษัท กัลฟ์ เอ็นเนอร์จี ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด (มหาชน) และบริษัทในเครือ

เครือมติชน | ฉบับพิเศษ

สร้างสรรค์หรือทำลายอยู่ที่ปลายนิ้ว

เว็บไซต์เอ็มไทยดอทคอม ในเครือโมโน กรุ๊ป ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกากระจายเสียงกิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) จัดทำโครงการ “แอปคลิปพิชิตแดนซีซั่น 5” ภายใต้วงวัล “สร้างสรรค์หรือทำลายอยู่ที่ปลายนิ้ว” ล่าสุดจัดกิจกรรมโรดโชว์เพื่อแนะนำแนวทางเบื้องต้นการทำหนังสือเข้าประกวด

และประชาสัมพันธ์เชิญชวนน้องๆ เข้าร่วมประกวด ที่อาคารสำนักจัดซื้อเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ โดยมีนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศกว่า 50 คน เข้าร่วมงาน

ผู้สนใจส่งหนังสือเข้าประกวดต้องอายุไม่เกิน 25 ปี กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ระดับเตรียมอุดมศึกษา หรือบุคคลทั่วไป ส่งผลงานเข้าประกวด สร้างสรรค์เนื้อหาเกี่ยวกับการรณรงค์หรือเตือนสติผู้ใช้สื่อออนไลน์ภายใต้วงวัล “สร้างสรรค์หรือทำลายอยู่ที่ปลายนิ้ว” สอบถามและส่งผลงานออฟไลน์คลิปได้ที่ <http://video.mthai.com/upclip/ss5> วันนี้ถึง 20 มิ.ย.นี้ ประกาศผลวันที่ 10 ก.ค. ที่สตูดิโอ MONO 29

เป็นอีกหนึ่งโครงการดีๆ ที่จัดขึ้นต่อเนื่องเป็นปีที่ 5 สำหรับโครงการ "อัปคลิปพิชิตแดน" ซึ่งปีนี้เว็บไซต์เอ็มไทยคอตคอม ร่วมกับ สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) จัดทำโครงการ "อัปคลิปพิชิตแดน ซีซั่น 5" ภายใต้หัวข้อ "สร้างสรรค์ หรือ ทำลายอยู่ที่ปลายนิ้ว" สำหรับการจัดกิจกรรมไวรัลเพื่อแนะแนวทางเบื้องต้นการทำหนังสั้นเข้าประกวด และประชาสัมพันธ์เชิญชวนน้องๆ เข้าร่วมประกวด

'กสทช.'ชวนร่วมแชร์ผลงานใน'อัปคลิปพิชิตแดน ซีซั่น 5'

ในโครงการ ครั้งนี้จัดขึ้นเป็นครั้งที่ 3 ณ ห้องประชุม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา โดยมีนักศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์ เข้าร่วมงานและมีวิทยากรพิเศษจาก สำนักงาน กสทช. คุณดาริกา เตียวพานิช นักวิชาการสื่อสารมวลชน

ปฏิบัติการระดับสูง ร่วมบรรยายพร้อมด้วย คุณพิชัย จรัสบุญประชา ผู้กำกับ มิวสิควิดีโอโฆษณา, ผู้กำกับร่วมซีรีส์ฮอว์โมน ซีซั่น 2 หนึ่งในคณะกรรมการตัดสินการประกวดร่วมแชร์เทคนิคการผลิตหนังสั้นพร้อมแลกเปลี่ยนไอเดียกับน้องๆ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

สร้างสรรค์หรือทำลายอยู่ที่ปลายนิ้ว

เว็บไซต์เอ็มไทยดอทคอม ในเครือโมโน กรุ๊ป ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกากระจายเสียงกิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) จัดทำโครงการ “แอปคลิปพิชิตแดนซีซั่น 5” ภายใต้งาน “สร้างสรรค์หรือทำลายอยู่ที่ปลายนิ้ว” ล่าสุดจัดกิจกรรมโรดโชว์เพื่อแนะนำแนวทางเบื้องต้นการทำหนังสือเข้าประกวด

และประชาสัมพันธ์เชิญชวนน้องๆ เข้าร่วมประกวด ที่อาคารสำนักจัดซื้อจัดจ้างเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ โดยมีนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศกว่า 50 คน เข้าร่วมงาน

ผู้สนใจส่งหนังสือเข้าประกวดต้องอายุไม่เกิน 25 ปี กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ระดับเตรียมอุดมศึกษา หรือบุคคลทั่วไป ส่งผลงานเข้าประกวด สร้างสรรค์เนื้อหาเกี่ยวกับการรณรงค์หรือเตือนสติผู้ใช้สื่อออนไลน์ภายใต้หัวข้อ “สร้างสรรค์หรือทำลายอยู่ที่ปลายนิ้ว” สอบถามและส่งผลงานออฟไลน์คลิปได้ที่ <http://video.mthai.com/upclip/ss5> วันนี้ถึง 20 มิ.ย.นี้ ประกาศผลวันที่ 10 ก.ค. ที่สตูดิโอ MONO 29